

EURIPIDES

TROPUSAI

ÖSSZEHASONLITVA AESCHYLUS ÉS SOPHOCLES TROPUSAIVAL.

MIVELTSÉGTÖRTÉNETI ÉS KÖLTÉSZETI SZEMPONTBÓL.

ADALÉK A KÖLTÉSZET ÖSSZEHASONLÍTÓ TROPIKÁJÁHOZ.

Dr. PECZ VILMOS

TANÁRTÓL.

BUDAPEST, 1881.

A M. TUD. AKADÉMIA KÖNYVKIADÓ HIVATALA.

(Az Akadémia épületében.)

ὁ οὐδενὸς ἥτιον σοφὸς τῶν ποιητῶν.

Aeschines contra Timaeum 61.

εἷς μὲν κακῆς κάκιον οὐδὲν γίγνεται
γενναῖος, εἰσθλής δ' οὐδὲν εἰς ὑπερβολὴν
κείροκ' ἀμεινον διαφέρουσι δ' αἱ φύσεις.

Eur. Fr. 497.

(Egy harmatesepnyi belőled édesebb,
Mint egy mézzé vált tenger;
De egy harmatesepnyi belőled keserőbb,
Mint egy méreggő vált tenger.

Petijfi.)

Euripides tropusai

összehasonlítva Aeschylus és Sophocles tropusaival
miveltségtörténeti és költészeti szempontból.

(Olvasatott a m. t. Akadémia 1880. évi június hó 7-ki ülésében.)

Tekintetes Akadémia!

Midőn ez alkalommal Euripidesnek Aeschylus és Sophocles tropusaival összehasonlított tropusairól szóló értekezésemet van szerencsém a tekintetes Akadémiának bemutatni, mindenekelőtt azokról a szempontokról szeretnék szólani, melyek szerint különösen a classicus ókor költészetének képeit szokták tárgyalni, és arról a szempontról, mely szerint a három görög tragikusnak képeit én tárgyaltam.

A tropusok tárgyalásának egyik legrégibb és legszokottabb módja a *rhetorikai*, ha t. i. azt vizsgáljuk, hogy *mi módon* vannak az egyes tropusok használva, vajjon élő élő helyett, élettelen élettelen helyett, élő élettelen helyett, élettelen élő helyett áll-e; vagy hogy az festő, ez meg rhetorikus allegoria vagy hasonlat-e; vagy hogy az nyugvó, ez meg mozgó kép-e; vagy pedig, hogy az egyik plastikus, a másik lélekadó (beseelend), a harmadik meg plastikusan lélekadó (plastisch beseelend) personificatió-e, és így tovább.*) Ilyen rhetorikai szempontból tárgyalja pl. Hense a görög költészetben előforduló személyesítést, és Rütter Aeschylus metonymiáit (lásd a függelék 4., 5. és 10. pontjait). Véleményem szerint ennek az eljárásnak vajmi kevés a haszna. Csak azt tudjuk meg általa, hogy itt és itt élő élettelen helyett, itt meg itt élettelen élő helyett áll, és így tovább.

*) Jónak látjuk megjegyezni, hogy a *personificatió*, melyet a *hyperbolával* együtt hibásan számítanak némelyek a tropusokhoz, tulajdonképen a rhetorikába tartozik.

Fontosabb volna a rhetorikai szempont, ha ki lehetne általa mutatni, hogy az élő élettelen helyett, élettelen élő helyett stb. *csak bizonyos jellemzetes esetekben* fordul elő. Meg is kísérlettem a tropusoknak ily módon való tárgyalását, de nem tudtam semmi említésre méltó eredményre jutni.

Az újabb időben a németeknél a classica philológiában különös előszeretettel követett linguistikai irányhoz képest más két irány fejlődött ki, t. i. a *grammatikai* és *lexicographiai*. Az előbbi lehet kétféle, t. i. *mondattani*, mely arra figyel, hogy mi sajátosságokat mutatnak a tropusok a mondatrészekre és mondatokra nézve; és *alaktani*, mely arra tekint, minő nyelvtani alakokat mutatnak föl a tropusok. Így tárgyalta például Rappold Aeschylus, Sophocles és Euripides hasonlatait alaktani és mondattani szempontból (l. a függelék 8. pontját.) Mindenesetre ez a legtávolabb eső, sőt mondhatjuk, legkicsinyesebb szempont, melyből a tropusokat tárgyalhatjuk, különösen az alaktani. — Talán valamivel többet ér a grammatikainál a lexicographiai, mely azt mutatja ki, hogy minő szavak használatnak tropice az egyes költőknél és minő különbséget találunk e tekintetben közöttük. Így tárgyalta szintén Rappold Aeschylus, Sophocles és Euripides hasonlatait és Schwartz Euripidesnek a hajózásból vett metaphoráit (l. a függelék 8. és 12. pontjait).

Ugyancsak az újabb időben egy harmadik iránynak vetjük észre csiráit, mely nem néz arra, hogy mi módon vannak a tropusok használva, mellőzi a grammatikai és lexicographiai szempontot, hanem súlyt fektet a tropusok *anyagára*, vagyis arra, a mi a tropust képezi, például e metaphoránál: »jőszívű bokor« (Arany, Daliás idők) e szóra: »jó szívű«, vagy e hasonlatnál: »olyan volt mellette az ékes királylány, mint a felhő mellett tündöklő szivárvány« (Petőfi, János vitéz XIII), e szókra: »felhő« és »tündöklő szivárvány«. Így dolgozta föl az attikai költők metaphoráit és hasonlatait Coenen, Aeschylus, Sophocles és Euripides hasonlatait Rappold, Aeschylus metaphoráit és hasonlatait Dahlgren, Sophoclesnek a földművelésből vett metaphoráit és hasonlatait Lueck és Euripidesnek a hajózásból vett metaphoráit Schwartz (l. a függelék 2., 8., 9., 11. és 12. pontjait). Mindenik többé-kevésbé szerencsésen csoport-

tosítja az ily módon összegyűjtött anyagot az emberi társadalom különböző rétegei vagy a természet szerint, a mint t. i. a képek az egyikből vagy másikból vannak véve, de az a kár, hogy nem mennek tovább: egy pár igénytelen, többnyire megint csak grammatikai vagy lexicographiai észrevétellel befejezik tárgyalásukat; pedig, véleményem szerint, a munka legérdekesebb és leggyümölcsözőbb része csak azután következik. Lehetetlenség, hogy komolyabb meggondolás után mindenki észre ne vegye, hogy az ily módon összegyűjtött és helyesen csoportosított tropusok érdekes, sőt néha meglepő fényt vetnek nemcsak az illető korszakra, melyben a költő élt, hanem még sokkal nagyobb mértékben magára a költőre is, az ő jellemére, phantasiájára, költői temperamentumára és művészetére, sőt annak egyes műveire is; lehetetlenség, hogy meg ne győződjék mindenki a felől, hogy azok a képek nem is lehetnek mások, mint a minők, hogy azok az illető korszaknak, az illető költészeti iránynak és az illető költő szellemének természetes és törvényes szülöttei, és mint ilyenek, csakis ilyen szempontból, azaz *méveltségtörténeti és költészeti szempontból* (*irodalomtörténetinek* is nevezhetnők) tárgyalandók. Tehát a tropikának egyedül helyes feladata: kimutatni, *minő összefüggésben állanak egymással kor, költő, tropus; minő fényt vet a tropus korra és költőre.*

Ezek után áttérek magokra a tropusokra, melyek lényegére és a kidolgozás közben követett eljárásomra nézve szintén el szeretnék egyetnást mondani.

Hogy a tropusok közé tartozik: a synecdoche, metonymia, metaphora, allegoria és hasonlat, hogy a három utóbbi miért nevezem aránytropusoknak, hogy minő matematikai formulákkal tehetjük szemlélhetővé a tropusok lényegét és mi okozza a hasonlatnak kisebb vagy nagyobb terjedelmét, azt kifejtettem Aeschylus és Sophocles képeiről szóló értekezésemben (l. a Nyelvtudományi közlemények XIV. kötetét). Ugyanott fölemlítettem Gerbert ama nézetét, hogy a synecdoche a szemlélődés, a metonymia a reflexió és az aránytropusok a phantasia alkotásai. Ez állítás helyességének bebizonyítására megjegyeztem, hogy ha például Aeschylus a Persae 563. sorában azt mondja, hogy az »Ionok kezei« (e helyett: az

Ionok) tették tönkre a perzsákat, akkor benne a szemléltető tehetőség működik; ha Arany János Daliás idők című költeményében azt mondja, hogy »tetszett e magyar szív (e helyett: barátság, vendégszeretet) a fejedelemnek«, akkor ez bizonyára ama gondolatból, reflexióból származik, hogy barátság, vendégszeretet csak ott lehetséges, hol szíves emberek vannak; vagy ha ugyanczen költeményben az van mondva, hogy »fölvirult a béke, mint egy zöld olajfa«, akkor a költő phantasiája arányba hozza a béke áldásait az olajfa fölvirulásával s hasonlatosságot teremt a kettő között. — De mivel valaki ezt az igen fontos nézetet inkább csak szellemes, mint alapos gondolatnak tarthatná, bátor vagyok annak helyességét még Euripides következő helyeivel bizonyítani: Medeájában általában véve sok metonymia van, mert sok benne a reflexió, a midőn egyrészt Medea többször igyekszik okadatolni érzelmeit és utóljára kegyetlen szándékát, másrészt meg Iason is többször mentegeti Kreon leányához, Glaukéhoz való szerelmét. — Hippolytus 165—193. soraiban, hol a kar és Phaedra dajkája úrnőjük balsorsán szomorkodnak, három metaphora van a meteorologiai tünetényekből. — A 618—630. sorokban, hol Hippolytus ábrándosan kikel a nők ellen, azt mondva, hogy jobb volna nélkülök kapni gyermekeket az istenektől adományképen, őket magokat meg kiűzni a világból, négy metaphora van a kertészetből. — Andromache 905—935. soraiban, hol Hermione elmondja Orestes testvérének, hogy ő szerencsétlen asszony, mert férje Neoptolemus nem őt, hanem Andromachét szereti, igen sok metonymia van. — A Troades 368—404. soraiban Cassandra négy merész metonymiát használ, a midőn megjósolja anyjának Hecubának a görögök balsorsát és Hecuba a 469—508. sorokban öt metaphorával él, midőn kesereg. — A 638—683. sorokban, hol Andromache panaszkol s azzal vigasztalja anyját, hogy az ő sorsa mégis jobb a saját sorsánál, tizennyolcz kép fordul elő (köztök egy synecdoche és három metonymia). De midőn újra kitör és fiát siratja, magasztos érzelme keserűbb lesz és ekkor csak négy képet használ (köztök egy synecdochét és egy metonymiát). — Orestes 1256—1322. soraiban, hol a kar nagy óvatossággal vigyáz, nem közeledik-e valami ellenség, mialatt Orestes benn készü-

lődik, hogy anyját megölje, hét synecdoche és négy metonymia van. — A Phoenissae 1080—1097. soraiban, hol a hírnök Eteocles elstét jelentí Iocastének, öt, háborúból vett metonymia van. — A Heraclidae 803—842. soraiban, hol a szolga Demophoon és Euristheus királyok harcát beszéli el, hat, háborúból vett metonymia van. — Hercules Furens 69—140. soraiban, hol Megara (Hercules felesége) panaszkol Amphitryonnak (Hercules atyjának), és ez őt vigasztalja, hét szép kép van. — Ion 1—210 soraiban, különösen az Ion által elénekelt monódiában (82—183) igen sok synecdoche, metonymia és aránytropus fordul elő. A képeknek e sajátságos vegyüléke egészen megfelel Ion, nyugodt reflectáló jellemének és annak a nyugodt modornak, melylyel templomőri hivatását magasztalja. — Az 1230—1261. sorokban, hol a kar és Kreusa aggódva busongnak, négy synecdoche és metonymia van. — Helena 1—65. verseiben, hol Helena viszontagságait beszéli el, hét metonymia van a házasi életből. — A 779—841. sorokban, a Menelaus és Helena között tartott dialogusban, hol a házaspár kölcsönös hűségéről biztositja egymást, öt metonymia van a házasi életből és szerelemből. — Az 1519—1692. sorokban, hol a hírnök Menelaus és Helena furfangos megszökését beszéli el, tizenöt kép van, köztök több synecdoche és metonymia a hajózásból. — A Bacchaekben már az egész darab tárgyánál fogva igen sok a vadászatból való metaphora. — A két Iphigeniában szintén tárgyoknál fogva áll sokszor az evező mint synecdoche a hajó helyett. Az aulisi Iphigeniában sok metonymia is van a háborúból és nemi viszonyokból, ugyancsak a tárgynak megfelelőleg. — Ha tehát jól összehasonlítjuk e példákat egymással, látni fogjuk, hogy az *érzelem*, mely a phantasiával a legszorosabb kapcsolatban áll, sőt rendesen annak forrása, *aránytropusok* kíséretében, az *értelem synecdochék* és *metonymiák* kíséretében, és az *érzelem* és *értelem vegyüléke aránytropusok*, *synecdochék* és *metonymiák vegyülékének* kíséretében mutatkozik.

Míg az *aránytropusoknál* arra kell ügyelni, hogy *honnannak* vannak véve, addig a *synecdochénél* és *metonymiánál* arra kell tekintettel lenni, hogy *hol* vannak alkalmazva; mert a synecdoche és metonymia anyaga alig nyújt valami fontosat,

de igen az alkalmazása, a mennyiben látható, minő alkalommal élt a költő egy kevésbé költői fogással ugyan, de a mely mégis csak költői. Mert a synecdoche és metonymia által a költő mindig kötve marad a tárgynál, midőn annak egyik vagy másik oldalát fogja föl; ellenben az aránytropusok alkalmat adnak neki, egészen más tárgyakra átröppenhetni phantasiájával; oly tárgyakra, melyek vagy saját egyéniségének vagy a korszellemnek felelnek meg, melyre neki, mint dramatikusként költőnek, tekintettel kell lenni. Helytelen tehát Morelnek (l. a függelék 3. pontját) azon eljárása, hogy ő a testrészeket jelentő és metaphorikusan használt görög szavaknál azokat a dolgokat emeli ki, melyek az illető testrészeket jelentő szavak által metaphorikusan fejeztetnek ki. Könnyen beláthatjuk az eddig mondottakból azt is, hogy az aránytropusok nem csak költészeti, de különösen műveltségtörténeti szempontból is sokkal fontosabbak, mint a synecdoche és metonymia.

Az anyag megválasztását illetőleg csak a költészeti értékkel bíró tropusokat vettem föl, mert az ilyféle kifejezések, mint például a kályha »válla«, nem bírnak többé költői értékkel s mint ilyenek, nem a költészet, hanem a nyelv tropikájához tartoznak, melynek napjainkban legkitünőbb művelője és megalapítója Brinkmann (l. a függelék 6. pontját). Az ily módon összegyűjtött tropusokat a római számokkal jelölt főcikkekben csoportjaik szerint sorolom elő, mert igen érdekeseknek tartom a csoportokat költészeti szempontból. Valóságos bokrétái ezek a költészetnek, miket a költő művészi keze kötött egybe a phantasia virágaiból, s ha az illető fölsorolás következtében egy s ugyanazon tropus több helyt van fölemlítve (mint pl. a tenger, a hullám stb.), az csak épen úgy van, mint a hogy szokott lenni egyik és másik bokrétában is egy-egy rózsa vagy ibolya. Hogy minő tropusok tartoznak együvé és képeznek egy csoportot, azt syntaktikai vagy másféle viszonyokból kimagyarázni nem, azt csakis érezni lehet. Ha t. i. érezzük, hogy több szorosan egymás mellett levő kép (ha mindjárt két különböző mondatban van is) egy föl villanó gondolat körébe tartozik, akkor együvé valók, de ha érezzük, hogy valamely kép (ha mindjárt egészen közel áll is egy másikhoz) egy új gondolat szüleménye, akkor nem képez az előtte valóval egy csoportot.

Az egyes csoportokban levő tropusok közül azokat, melyek nem tartoznak tulajdonképen azon főcikkhez, melyben idézve vannak, zárjelbe tettem és utalok rájuk azon főcikkben, a hová tartoznak. Igyekeztem továbbá a látszólag egymáshoz igen hasonlító, de egymástól mégis elütő dolgokat kellőkép megkülönböztetni. Például »a fenyőfa a hajó helyett«, meg »a fenyőfa a hajóhad helyett«-féle kifejezéseket metonymiaknak vettem, de »a gerenda a hajó helyett« kifejezést már jónak láttam a synecdoche közé sorolni. »A vér a holt test helyett«-féle metonymia tartozhatik az ember meg a harc categoriájába is, a szerint t. i., a mint valaki az emberi társadalomban vagy a harc terén veszti el életét. A »szél« és a »vihár«-féle metaphorák tartozhatnak a hajózás és meteorológiai tünemények categoriájába is; hogy minden egyes esetben melyikbe, azt a szövegben való helyzetökből ítélhetjük meg.

Mindezt tekintetbe véve, a következő categoriákra akadtam: *Synecdoche*: az ember, vallás, mythologia, háború, állami élet, lótenyésztés és lóverseny, hajózás és a természet következő kisebb categoriákkal: az állatok és a meteorológiai tünemények. *Metonymia*: az ember, emberi tettek és cselekedetek általában véve, vallás, mythologia, táncz, zene, szövés mestersége, háború, állami élet, lótenyésztés és lóverseny, földművelés, szőlőművelés, hajózás és a természet következő kisebb categoriákkal: a víz és a meteorológiai tünemények. *Aránytropusok*: az ember, ház, emberi tettek és cselekedetek általában véve, vallás, mythologia, versenyjátékok, táncz, ének, zene, építészet, festészet, orvostudomány, háború, állami élet, vadászat, halászat, lótenyésztés és lóverseny, baromtenyésztés, méhtenyésztés, kertészet és földművelés, szőlőművelés, kereskedelem, hajózás és a természet következő kisebb categoriákkal: általános természeti sajátságok, állatok, növények, tűz, víz és a meteorológiai tünemények.

Dolgozatomnak alapjául ezúttal is Dindorf criticus szövegkiadását vettem: Poetarum sceniorum graecorum Aeschylí, Sophoclís, Euripidís et Aristophanis fabulae superstites et perditarum fragmenta. Editio quinta correctior. Teubner. 1869

A) A synecdoche.

I. Az ember.

1. *A fej az ember helyett.* 1. ὦ κακὸν κόρα. Hipp. 651. 2. ὡς σὸν ἐχθαίρω κόρα. 1054. 3. Ἐκτορος γίλον κόρα. Troad. 656. 4. μὴν τὸ βαρχεῖον κόρα τῆς θεισπιφδοῦ δειρο Κασάνδας γέρας; Hec. 676—677. 5. ὦ κασίγνητον κόρα. Or. 237. 6. ὦ κασίγνητον κόρα. 294. 7. Ζηρὸς ὁμόλεκτρον κόρα. 476. 8. Μενέλαε, προφθέγγει νιν, ἀνόσιον κόρα; 481. 9. σὸν καταδοῦμαι κόρα. 682. 10. τί δ' ἔστιν, Ἑλένης πρόσπολ', Ἰδαῖον κόρα. 1380. 11. μητρὸς ὀνομάζειν κόρα. Phoen. 613. 12. ὦ καθ' Ἑλλάδ' ἀλκιμώτατον κόρα. Suppl. 163. 13. σὺν ἔστ' ἄλλοθεν τὸ σὸν κόρα. Heracl. 539. 14. τὸ καλλίνικον κόρα. Herc. 1046. 15. ἔτιζτε σὸν κόρα. Ion. 1476. 16. τίς εἰσεβῆς ἐμὸν κόρα προσόφεται ματέρα γερνόντος; El. 1195—1196. 17. εἰσορῶν τὸ σὸν κόρα. Bacch. 1312—1313. 18. ὦ κασίγνητον κόρα. Iph. T. 983.

2. *A haj a fej helyett.* ἐπὶ δ' ἔσεισεν κόμαν. Iph. T. 1276.

3. *A szem az ember helyett.* 1. λαθόντες ὄμμα 'τοῦμόν ἀφροῖσθαι φεγγὴν μέλλουσιν. Rhés. 54—55. 2. δίκη γὰρ οὐκ ἔνεστ' ἐν ὀφθαλμοῖς βροτῶν. Med. 219. 3. αἰρεῖ γὰρ ἀνδρῶν ὄμματ'. Troad. 892. 4. ἀγίημ' ὀμμάτων ἐλευθέρων φέγγος τὰδ'. Hec. 367—368. 5. δι' ὀφειθόγονον ὄμμα... δισελένας. Or. 1387—1388. 6. χρόνον σὸν ὄμμα μορῆαις ἐν ἀμύρῃαις προσείδον. Phoen. 307—309. 7. αἰδόμενος τὸ σὸν ὄμμα. Herc. 1200. 8. ποθῶ γὰρ ὄμμα δὴ σὸν. Iph. A. 637. 9. εὔδουσα δ' Ἰουῖς συμφορὰ πολὺν χρόνον νῦν ὄμμ' ἐγείρει. Fr. 402.

4. *A szemöldök a szem helyett.* ἐκκαίετε τὴν ὀφρὸν Θηρὸς. Cycl. 657—658.

5. *A szemhéj a szem helyett.* 1. ὕπνῳ τ' ἄπνον βλέφαρον ἐκταθεῖσα δός. Or. 302. 2. ἐλίσσειτέ νιν βλέφαρον. 1266. 3. παντᾶ τοι βλέφαρον διώκω. Ion. 205. 4. βλέφαρον τέγγουσ' ἀπαλόν. El. 1337. 5. μαινομένον ἔξελέτω βλέφαρον Κέζλωπος. Cycl. 617—618. 6. Οὐτίς με τυγλοῖ βλέφαρον. 673.

6. *A szemfény a szem helyett.* 1. λείβομαι δάκρυσιν κόρας. Andr. 532. 2. κοῖζ ἄν δυναίμην προσβλέπειν ὄφθαλμοῖς κόρας. Hec. 972. 3. λεπτὰ γὰρ λείσσω κόρας. Or. 224. 4. δεινὸν δὲ λείσσεις ὀμμάτων ξηραῖς κόρας. 389. 5. γέροντος ὀμμάτων φεύγων κόρας. 469. 6. δόχημ' ἄν κόρας διάγῃμ' ὀμμάτων. 1261. 7. κόρας διάδοτε διὰ βοτρυχῶν παντᾶ. 1267. 8. κάθ' ὀφειθόγονον ὀμμάτων ἔξω κόρας. 1319. 9. κάβλεψαν ἀλλήλοισι διαδόντες κόρας. Phoen. 1371. 10. ἐλίσσει σίγα γοργωποῦς κόρας. Herc. 868. 11. τί κλίεις καὶ ξυναμπίσχεις κόρας; 1111. 12. στάζουσι κόραι δακρυόσιν ἐμαί. Ion. 876. 13. κόρας δακρυόσιν τέγγας. El. 501—502. 14. ἐπιβαλὼν γάση κόρας ἐμαί. 1221. 15. ἴτασσον... ἢ σὸ ξυνάφαις βλέφαρα βασιλείους κόρας. Bacch. 746—747. 16. δεινεγκαν κόρας. 1087. 17. διαστροφὸς κόρας ἐλίσσουσ'. 1122—1123. 18. τί σιγῇ δακρυόσιν τέγγεις κόρας; Iph. A. 1434. 19. πρὸς αἰθέρ' ἐξαμύλλησαι κόρας. Fr. 764.

7. *A száj az ember helyett.* ἀρεῖ τε τοῦ σου στόματος. Hipp. 1167.

8. *Az állkapocsa az ember helyett.* 1. Κυκλωπίαν γνάθον τὴν ἀνδροβροῦτα δυστυχῶς ἀφειγμένοι. Cycl. 92—93. 2. πάρος τὸ μάργον σῆς γνάθου. 310.

9. *Az állkapocsa az arcz helyett.* 1. ἄρτι δ' οἰνωπὸν γένυν καθημάτωσεν. Phoen. 1160—1161. 2. σὺ δ' ἠλλαξεν οἰνωπὸν γένυν. Bacch. 438. 3. πλόκαμος... γένυν παρ' αὐτὴν κεχυμένος. 455—456. 4. καὶ καταστίκτους δοράς ὄφρασι κατεζώσαντο λιχμῶσιν γένυν. 697—698.

10. *A nyak az ember helyett.* φασγάνῳ λενκὴν φροντίου τῆς ταλαιπόρου δέρον. Iph. A. 875.

11. *A kéz az ember helyett.* 1. ὀπλίζον χεῖρα. Rhés. 23. 2. ἀπλοῦς ἐπ' ἐχθροῖς μῦθος ὀπλίζειν χεῖρα. 84. 3. σὺ δ' ὡς τί δράσων πρὸς τὰδ' ὀπλίξει χεῖρα; 99. 4. κακὰ γεωργεῖν χεῖρας εἰ τεθραμμένα. 176. 5. εἰ γὰρ ἐγὼ τὸδ' ἔτ' ἡμαρ

εἰσίδουμ', ἀνάξ, ὅτι πολυφρόνον χειρὸς ἄποινα σὲ γέροις λόγζα.
463—466. 6. χεῖρα φρυγῶν ἐμαῖν. 694. 7. ἐπεὶ γὰρ ἡμᾶς ἤνυσ'
Ἐκτίρωμα χεῖρ. 762. 8. τρόπος δ' ὅτι τεθνήσκωσι οἱ θανόντες
οὐκ ἔχω φράσαι, οὐδ' ἔξ ὁποίας χειρὸς. 800—802. 9. καὶ
πῶς με κηδεύσωσιν ἀνθεντιῶν χεῖρες. 873. 10. γίλλας ἀλόχου
χεῖρα βαστάζων. Alc. 917. 11. ἔτοιμος ἀγθόνῳ δοῦναι χεῖρ.
Med. 612. 12. ἐδοῦναι τέκνα ἄλλη φορεῖσαι δυσμενεστέρῳ
χεῖρ. 1238—1239. 13. ἀγ' ὃ τάλαινα χεῖρ ἐμῆ. 1244. 14. ἡ
τὴν ἐμὴν ἀναγρον ἐκλιπὼν χεῖρα. Hipp. 1448. 15. κάπιτα
τοῦ γέροντος ἠσσήθη χεῖρ; Andr. 917. 16. θάσσι γέροντος
χεῖρα. 993. 17. γόνον βίαιον τῆς Ορεστίας χεῖρὸς. 1242.
18. τίς σοι ξηπέσται χεῖρ; Hec. 879. 19. μήθ' ὀπίξεισθαι
χεῖρα. Or. 926. 20. ἀλλ' εἴμ', ὅπως ἂν μὴ καταργῶμεν χεῖρα.
Phoen. 753. 21. τί γὰρ πρὸς ἡμᾶς ἤλθον ἰεσίαι χεῖρ. Suppl.
108. 22. ἀνανδρία χερῶν. 314. 23. μιᾶς γὰρ χειρὸς ἀσθενῆς
μάχη. Heracl. 274. 24. σῆ διαποτούμενον χεῖρ. 884. 25. ἐς
δὲ σὰς χεῖρας βλέπει. Hec. 434—435. 26. ἤλθον, εἴ τι δεῖ,
γέρον, ἡ χειρὸς ἡμᾶς τῆς ἡμῆς ἢ ξυμράχων. 1170—1171.
27. θεοῖσιν δούλιαν χεῖρ' ἔχων. Ion. 132. 28. οὐδὲ γὰρ φάειν
καλὸν θεῶν ποτηρὰν χεῖρα. 1315—1316. 29. οὐ γὰρ ἐλπίδων
εἴσω βέβηκα μίαν ὑπερδραμῖν χεῖρα τοσούσδε ναῦτας. Hel.
1523—1525. 30. μὴ τρέσῃς ἐμὴν χεῖρα. El. 220. 31. οἰκτία
δὲ χεῖρ. 629. 32. δευαῖονες χεῖρας σόζουσι. Bacch. 226—227.
33. κληῖδες τ' ἀνήκαν θύρετῶ ἀνεν θνητῆς χειρὸς. 448. 34.
οὐχὶ τὴν ἐμὴν φορέα τομίζων χεῖρα. Iph. T. 585—586. 35.
ποῦ χροῖ μ' ἀθλίαν ἐλθούσαν εἰρεῖν σὴν χεῖρ' ἐπίκουρον
κακῶν; Iph. A. 1026—1027. 36. σοφὸν γὰρ ἐν βούλευμα τὰς
πολλὰς χεῖρας νικᾷ. Fr. 220.

12. A láb az ember helyett. 1. σπονδῆ ποδὸς στείχει.
Rhes. 85—86. 2. ἦσω καὶ ἐπ' Ἀργείων πόδα. 203. 3. ἦσαν
φυγῆ πόδα. 798. 4. οἱ δ' ἀγ' ἠσύχου ποδὸς δύσκληϊαν ἐτή-
σαντο καὶ ἡσθυμίαν. Med. 217—218. 5. ἀπαλλάσσω πόδα.
729. 6. πῆματος ἔξω πόδα τοῦδ' ἀπέχεις. Hipp. 1293. 7. περὶ
γὰρ ἡδ' ἐπὶ σιγῆς πόδα Ἀγαμέμνονος. Hec. 53—54. 8.
τίχρημ' ἐπέμω τὸν ἐμὸν ἐξ δόμων πόδα; 977. 9. οὐκ ἀπ'
οἴκων πάλιν ἀνὰ πόδα σὸν εἰλέξεις; Or. 170—171. 10. παρ-
θένου δέχον πόδα. 1217. 11. διώκω τὸν ἐμὸν ἐξ δόμων
πόδα. 1344. 12. εἰσορῶ . . . Ὀρέστην ἐπτομημένῳ ποδί. 1503—

1504. 13. ὡς ὄχλος νυκτῆρῳ ποδί πάροπλος ἀμφέπει. Phoen.
147—148. 14. ὡς τυφλῷ ποδί ὀφθαλμὸς εἰ σὺ. 834—835.
15. πέλας γὰρ, Τειρεσία, γίλλοισι σοῖς ἐξώρμισαι σὸν πόδα.
845—846. 16. ἐκράς τεθνήσκων Ἰλλος ἀρμάτων πόδα.
Heracl. 802. 17. ὁμαρτεῖτ' ἀθλίῳ μητρός ποδί. Hec. 336.
18. ὅταν παραστῶ σοὶ μὲν ἐγγύθεν ποδός. Ion. 612. 19. σὺ
μὲν νυν εἴσω προξένων μέθες πόδα. 1039. 20. τίς προθυμία
ποδῶν ἔχει σε. 1109—1110. 21. ἐκ γὰρ οἴκων προύλαβον
μύλις πόδα. 1253. 22. πείσαντε δ' ἐκ γῆς διορίσαιμεν ἂν
πόδα; Hel. 828. 23. ταχέων μὲν ἐντὸς οὐ βαίνω πόδα. El.
96. 24. ἴν' ἐκβάλλω πόδα ἄλλην ἐπ' αἶαν. 96—97. 25. Ἀργυ-
κίλας ποδ' ἀλάταν. 138. 26. γῶτας κακοῖοργους ἐξαλίξομεν
ποδί. 219. 27. Θετίδος ἐνάμιον γόνον, ταχέπορον ποδ'. 450—
451. 28. μεταστήσω πόδα. Bacch. 49. 29. στήσω ποδ', ὀργῆ δ'
ἐπόθετες ἥσυχον πόδα. 647. 30. τί γὰρ ποτ' ἐς γῆν τήνδ'
ἐπόρθμενας πόδα. Iph. T. 936. 31. ἔς τ' ἐμὸν πόδα ἐς τὰς
Ἀθήνας δὴ γ' ἔπεμψε Λοξίας. 942—943. 32. ἐνδέξιος σὺ
ποδί παρασπιστής. Cycl. 6. 33. ἔστρεψ' ἐκ δόμων ταχὴν
πόδα. Fr. 781, 39.

13. A láb az ember helyett (és az evész lapát a hajó
helyett). ὅμως δὲ πρόγορος πόδα σὸν ἐπὶ πλάτας Ἀχαιῶν.
Troad. 1331—1332.

14. A láb és a kéz az ember helyett. οὐδ' ἰπέσπασε φρυγῆ
ποδ', ἀλλ' ἔδωκεν οὐκ ἄκων χεῖρας. Bacch. 436—437.

15. A testalkat az ember helyett. 1. τίς . . . ξένος . . .
ἠέσται τοῦμὸν δέμας. Med. 387—388. 2. τοῦμὸν ἐσῶσαι
δέμας. 531. 3. γάτις ἤλθε δέσποιναν τειρομένην ροστροῦ κώιτῃ
δέμας ἐντὸς ἔχειν οἴκων. Hipp. 130—132. 4. λέχονες γὰρ ἐς
τόδ' ἡμέρας ἀγρόν δέμας. 1003. 5. αἴρετ' εἰς ὀρθὸν δέμας.
Troad. 465. 6. κρύπτειτ' ἄθλιον δέμας. 772. 7. εἰσορῶ γὰρ
τοῦδε δεσπότην δέμας Ἀγαμέμνονος. Hec. 724—725. 8. οὐ
γὰρ ποτ' ἔμμα λαμπρὸν ἐνθήσεις κόραϊς. 1045. 9. τί δ' οὐχὶ
θυγατρὸς Ἐρμιόνης πέμπεις δέμας. Or. 107. 10. ἐν πέπλοις
κινεῖ δέμας. 166. 11. μέθες πεπᾶσθαι πατρὶ παρθένου δέμας.
1197. 12. σὸν δέμας θηρώμενος. Phoen. 699. 13. ποτ' ἄρα
καὶ σὸν ὄφομαι δέμας. Ion. 564. 14. μὴν σ' οἴκτος εἰλεῖ
μητρός ὡς εἶδες δέμας. El. 968. 15. νυμφεῖν δέμας Ἠλέκτρας.

1350—1351. 16. ἔξ ὕπνου κινεῖν δέμας. Bacch. 690. 17. ἐνθ' ἐρουπτόμεν δέμας. 730.

16. *A hús a test helyett.* θαρσεῖτε σαρκόσ ἐξαιμείρασαι τρόμον. Bacch. 605—607.

II. A vallás.

A láb az áldozati bika helyett. ταύρειος δὲ ποὺς οὐκ ἦθελ' ὀρθὸς σάνιδα προσβῆναι κάτα. Hel. 1555—1556.

III. A mythologia.

1. *Az arcz Apollo és Artemis helyett.* διδύμων προσώπων καλλιβλέφαρον γῶς. Ion. 186—189.

2. *A szem Artemis helyett.* Ἄρτεμι . . . . . κλέων μὲν αὐδῆν, ὄμμα δ' οἶχ ὄρων τὸ σόν. Hipp. 72—86.

3. *A szem Zeus helyett.* τὸ σεμνὸν Ζηνὸς ὄμω' ἀτιμίας. Hipp. 886.

4. *A láb az istenek helyett.* χροπτείουσι δὲ ποικίλως δαρόν χρόνον πόδα. Bacch. 888—889.

5. *A keréktaρ a nap kereke helyett.* Παιωνισιάδες δ' ἄβαιοι κορυφαὶ καταλαμπόμεναι τὴν ἡμερίαν ἀψίδα βροτοῖσι δέχονται. Ion. 86—88.

IV. A háború.

1. *A kéz az ellenség helyett.* 1. ἀλλ' οὔτις ἔστιν ὅς τὸν Ἀλκυόνης γόνον τρέσαντα χεῖρα πολεμίαν ποτ' ὄψεται. Alc. 505—506. 2. ἔρμα πολέμιας χειρός. Med. 1322.

2. *A lándzsza hegye a lándzsza helyett.* τὰν φόνιον ἔχετε φλόγα δορός τε λόγαν. Troad. 1318.

3. *Az erőd az ellenség és város helyett.* 1. ἦδη δ' ἀγρότης πτωχικὴν ἔχων στολὴν εἰσῆλθε πύργους. Rhés. 503—504. 2. καὶ γὰρ ἀπ' ἐχθρῶν ἤκετε πύργων. Andr. 515—516.

V. Az állami élet.

1. *A kéz a rabszolga helyett.* τάχ' ἔξ ὀπαδῶν χειρός ὀσθήσει βίη. Med. 335.

2. *A láb a rabszolga helyett.* δραπέτην γὰρ ἐξέκλεπτον ἐκ δόμων πόδα. Or. 1498—1499.

VI. A lótenyésztés és a lóverseny.

1. *A szem a ló helyett.* φοβερόν γὰρ ἀπαράμυθον ὄμμα πολικόν. Iph. A. 620.

2. *A pata a ló helyett.* τεθρίσκων ὠκίσταν χαλὰν ἐπιβᾶσ'. Ion. 1240.—1241.

3. *A kocsikarfa a kocsis helyett.* 1. μὴ θραύσαντες ἀντίγων χνόας. Rhés. 118. 2. ἐπ' ἀντύγα βαίη. 236. 3. δισμὰ πολικῶν ἔξ ἀντίγων κλάζει σιδήρον. 567—568.

4. *A kéz a kocsis helyett.* αὔτε ναυκλήρον χειρός οὔθ' ἱπποδέσμων . . . μεταστρέφουσαι. Hipp. 1224—1226.

VII. A hajózás.

1. *A hajó földélete a hajó helyett.* σέλιμαθ' ὄρουσαι νεον. Or. 242.

2. *A hajó ellérése a hajó helyett.* 1. πρῶραι ναῶν ὠκεία Troad. 122. 2. σώσοντε νεῶν πρόφας ἐνάλων. El. 1348.

3. *Az orosz lapát a hajó helyett.* 1. αἰθρὸς γὰρ ἐκ γῆς τῆσδε ενκτέρω πλάτη . . . ἀρσεῖσθαι γυγῆν μέλλονσιν. Rhés. 53—55. 2. Σιμόντι δ' ἐπ' εὐρείτη πλάταν ἔσχασε. Troad. 809—810. 3. ναυπόρω δ' ἄγειν πλάτη Ἑλληνίδ' ἐς γῆν. 877—878. 4. μόναν δὴ μ' Ἀχαιοὶ κομίζουσι . . . ἐναλίαισι πλάταις. 1091—1095. 5. εἴθ' . . . δίπυλτον ἱερὸν ἀνὰ μέσον πλατῶν πέσει . . . πῖρ. 1100—1104. 6. ὡς . . . οἶκαδ' ὀρμήσῃ πλάτην. 1154—1155. 7. L. I. 13. 8. πρὸς οἶκον εὐθύνοτας ἐναλίαν πλάτην. Hec. 39. 9. ἀλήθει κώπα πεμπομένην τέλειαν. 455—456. 10. λιμένα δὲ Ναυπλίου ἐκπληρῶν πλάτη. Or. 54. 11. ἢ πέραθεν ἀλίω πλάτη. Heracl. 82. 12. ὁ Πριαμίδας ἔπλεσε βαρβάρω πλάτη. Hel. 234. 13. στρατεύμα κώπη διορίσαι Τροίαν ἔπι. 394. 14. πόδα χρομπτόμενος ἐναλίω κώπα. 526—527. 15. πετομένου κώπας, πετομένου δ' ἔρωτος ἀδίκων γάμων. 667. 16. ὅτ' ἔμολεν ἔμολε πείδια βαρβάρω πλάτη. 1117. 17. καὶ πῶς ὀδ' οἶκ κοινωπῶν πλάτης; 1212. 18. Φοίνισσα Σιδωνιάς ὃ ταχεῖα κώπα. 1451—1452. 19. οὔτοι μακρὸν μὲν ἦλθουεν κώπη πόρον. Iph. T. 116. 20. ὃ καὶ τοῦ τᾶς Τροίας πύργους ἐλθόντος κλεινᾶ ξὺν κώπα. 139—140. 21. ἦκουσιν . . . πλάτη φηγόντες δίπτυχοι νεανία. 241—242. 22. ἐμὲ δ' αὐτοῦ προλιποῦσα βῆσει ροθίους πλά-

ταις. 1132. 23. οἱ δ' ὠκυπόμπους ἔλξαι ἐς πόντον πλάτας; 1427. 24. πορθμεῶν πλάτη. 1445. 25. Ἀχαιῶν στρατιῶν ὡς κατιδοίμαν Ἀχαιῶν τε πλάτας ναυσπόρους ἠϊθίων. Iph. A. 171—173. 26. καὶ κέρας μὲν ἦν δεξιὸν πλάτας ἔχων Φθιώτας. 235—237. 27. ἐνθάδε παρ' ἐπύρρουσιον Ἀργείων πλάταις. 723. 28. ὅταν . . . ἐπύρρουσι πλάταις εἰρεσία πελάγη. 764—766. 28. ναυτίλω πλάτη Ἄργος κατασχών. Fr. 229.

4. Az *erező lapát a csónak helyett*. Χάρωνος ἐπιμένει πλάτα. Herc. 432.

5. A *gerenda a hajó helyett*. 1. τὸ δὲ ναῖον Ἀργόθεν δόρυ. Rhés. 459. 2. ἐπ' Ἀργείου δερὸς ἄξειον ἕγρον ἐπεραῖσαι. Andr. 791—794. 3. πόσον δ' ἀπείργει μῆκος ἐκ γαίος δόρυ; Hel. 1268. 4. ἐσθῆναι δόρυ. 1568. 5. ἐς Ἑλλάδ' εἶπεν εὐθύνειν δόρυ. 1611. 6. ἵνα τε δόρυκα μέμνη. Iph. A. 1495. 7. ἠΐθενρον ἀμῆηρες δόρυ. Cycl. 15. 8. ἄνεμος ἐμπνεύσας δορὶ ἐξέβαλεν ἡμᾶς. 19—20.

6. A *kéz az erezős helyett*. Ἀργείων πρὸς ναυσὶν κινῆται κωπήρης χεῖρ. Troad. 160—161.

7. A *hajó fenekén összegyűlt víz a tenger helyett*. ἀλλυμένον τις ὡς ἐς ἄντηλον πεσών. Herc. 1025.

VIII. A természet.

a) Az állatok.

1. A *szárny a madár helyett*. πάραγε πτέρυγας. Ion. 166.

2. A *láb a madár helyett*. οὐκ ἄλλα γοιμικογαῆ πόδα κινήσεις; Ion. 162—163.

3. Az *ének a hattyú helyett*. αἰμάζεις, εἰ μὴ πείσει, τὰς καλλιγυθόγγους ψιδάς. Ion. 168—169.

4. Az *állkapcsa a vadállat foga helyett*. L. C.XXIV. b. 35.

b) Meteorologiai tűnemények.

A *kön a nap helyett*. 1. νῦν πανόστατον ἀκτίνα κώζιον θ' ἡλίου προσόφεται. Alc. 207—208. 2. κώζιον θ' ἡλίου προσόφεται. Herc. 412. 3. ἄμ' ἰππεύοντος ἡλίου κώζιλω. Ion. 41.

B) A metonymia.

I. Az ember.

1. A *test az ember helyett*. 1. δειξαι γὰρ Ἀργείοισι σῶμ' αἰσχύνουμαι. Or. 98. 2. ὡσπερὶ πόλις πρὸς ἐχθρῶν σῶμα πυργηρούμεθα. 762. 3. ἀπόδος τὸ σῶμα πατρί, μὴ ξύνθησκέ μοι. 1075. 4. μὴ με . . . οὐκ ἐπερῶσ' ἀναιμαρτονχοῖα. Phoen. 263—264. 5. ὦ λευκά γήρε σῶματ'. Herc. 909.

2. Az *arcz a nyak helyett*. λευκῆν διήμησ' Ἰηγιόνης παρηίδα. El. 1023.

3. A *szemhéj a tekintet helyett*. οὐδ' ἐγὼ ἐς σὸν βλέφαρον πείλασω. El. 1332.

4. A *szemhéj a látás helyett*. εἴθε μοι ὀμμάτων αἵματόεν βλέφαρον ἀκείσαι ἀκείσαιο τυγλόν. Herc. 1066—1067.

5. A *szemhéj az álom helyett*. ὄλεις, εἰ βλέφαρα κινήσεις ἔπρου γλευκτάταν φρομένη χάριν. Or. 157—158.

6. A *fény a szem helyett*. 1. κατ' ἐγερῶν ἄμβλωπας αἰγάι. Rhés. 736—737. 2. ἐς τίνα βάλλων τέφρομαι αὐγάς; Andr. 1180.

7. A *nézés az élet helyett*. οὐ ταῦτόν, ὃ καί, τῷ βλέπειν τὸ κατθανεῖν. Troad. 628.

8. A *látás a szem helyett*. δεργμάτων ζόραισι πολυπλόνοις ἐπισκοπῶν. Phoen. 660—661.

9. A *látás a szemhéj helyett*. ὄψιν δ' ὀμμάτων ξυνήρομωσεν. Iph. T. 1167.

10. A *hallás a fül helyett*. κέρας νεν ἐν πύλαισιν ἀκοῶν βάλω. Or. 1281.

11. A *száj a hang helyett*. Ἰαχρον ἀθρόω στόματι τὸν Διὸς γόνον Βρόμιον κελόνσαι. Bacch. 725—726.

12. Az *állkapcsa a torok helyett*. ἔλθ', ὦ διὰ ξουθᾶν γενῶν ἐλελιζομένα. Hel. 1111.

13. A *nyak a száj helyett*. ὦν οὐτε σῖτα διὰ δέρας ἐδέξατο. Or. 41.

14. A *kar a kéz helyett*. ἴσας δέ μοι ψήγους διηρήθησε Παλλὰς ὀλένη. Iph. T. 965—966.

15. *A kéz a tett helyett.* ἔξὸν μῆς μοι χειρὸς εἶ θεοῖσιν ταῦδε. *Here.* 938.

16. *A kéz a modor helyett.* 1. βιαίῳ χειρὶ δαιμόνων ἀπολιπεῖν σφ' ἔδη. *Heracl.* 103. 2. κοῦδὲν βιαίῳ τῆδε χρήσομαι χειρὶ. 106. 3. τὰ δ' ἔργα βαρβάρου χειρὸς ταῦδε. *Heracl.* 131.

17. *A tenyér a kard helyett.* πυργενεῖ τέμντων παλάμῃ χροῖα. *Or.* 820—821.

18. *A láb a lépés helyett.* 1. τίς ἡγεμῶν μοι ποδὸς ὁμαρτήσῃ τυφλοῦ; *Phoen.* 1616. 2. βαίνουσι λαοψηρῶ ποδί. *El.* 549.

19. *A láb a kéz helyett.* οὐκ εἶ ἐνόπλιω ποδί βοηδρομήσετε. *Or.* 1622.

20. *A láb a sietség helyett.* σὸν παρθένω τε καὶ προθυμίῃ ποδός. *Phoen.* 1430.

21. *A lábbeli a lépés helyett.* φορεῖ γούν ἀρβύλη δόμων ἔσω. *Bacch.* 638.

22. *A lábbeli talpa a láb helyett.* ὦ θεοὶ, τίς ἐς γῆν βάρβαρον ἀτίγμεθα ταχεῖ πεδίλω; *Fr.* 123.

23. *A lábbeli az ember helyett.* Ὁρέστας, Μυκηναῖδ' ἀρβύλων προβάς. *Or.* 1469—1470.

24. *A lépés a láb helyett.* 1. οὐ λήψει κόρη, μὴ κοῦφον αἶρη βῆμ' ἐς Ἀργείων στρατόν; *Troad.* 341—342. 2. τρομερὰν ἔλω ποδὸς βάσιν. *Phoen.* 304—305.

25. *A lépés a járó ember helyett.* ἡσθόμην κτύπου τινὸς κέλευθον. *Or.* 1311—1312.

26. *A lépés a járadt tagok helyett.* ἀναφύχουσι θηλύπων βάσιν. *Iph. A.* 421.

27. *A nyom az ember helyett.* 1. φέρετ' ἐμὸν ἔχρος. *Troad.* 1329. 2. ποδὸς ἔχρος ἐπαντέλλον. *Phoen.* 104. 3. ἔξω τρίβον τοῦδ' ἔχρος ἀλλαζόμεθα. *El.* 103.

28. *A nyom a járás helyett.* στίχου ταχύπων ἔχρος ἔξανίων. *Troad.* 232.

29. *A nyom a láb helyett.* 1. ἔχρος δ' ἐκηρύλασ' ἔσπον τίθης. *Ion.* 741. 2. θεὸς ἐς χορὸν, ὃ φίλα ἔχρος. *El.* 859. 3. ἔφραξ' ἢ μὲν ὠλέην, ἢ δ' ἔχρος ἀνταῖς ἀρβύλαις. *Bacch.* 1133—1134.

30. *A nyom és a lábbeli a láb helyett.* σίγα σίγα, λιπτόν ἔχρος ἀρβύλης τίθει. *Or.* 140—141.

31. *Az elesés a meggyilkolt helyett.* Ἐλένης πτώμ' ἰδὼν ἐναίματι. *Or.* 1196.

32. *Az ész az ember helyett.* Ἐποπτον δ' ἐστὶ κάρτ' [ἐμῆ] φρενί. *Rhes.* 79.

33. *A szív az élet helyett.* λέχρως ἐκπεσεῖ φίλας καρδίας. *Hec.* 1026.

34. *A vér az élet helyett.* ἀλλ' αἶμα θήσεις ξυμβαλὼν βάκχαις μάχην. *Bacch.* 837.

35. *A vér a család helyett.* φόνω φόνος ἀμείβων δεῖ αἵματος οὐ προλείπει. *Or.* 816—817.

36. *A vér a boszú helyett.* 1. τὸ μητρὸς δ' αἶμά νιν τροχνηλατῆ. *Or.* 36. 2. πορευῶν τις ἐς δόμον ἀλαστόρων ματέρως αἶμα σᾶς. 336—337.

37. *A vér a bűn helyett.* Ἦρα προσάφαι κοινὸν αἶμ' αὐτῶ θέλει. *Here.* 831.

38. *A vér az ülés helyett.* νόμος δ' ἐν ἡμῖν τοῖς τ' ἔλευθέροις ἴσος καὶ τοῖσι δούλοις αἵματος ζῆται πέρι. *Hec.* 291—292.

39. *A vér a gyilkosság helyett.* 1. μίασμα φεύγων αἵματος Παλλατιδῶν. *Hipp.* 35. 2. εἴ οὔπερ αἶμα γενέθλιον κατήνεσεν. *Or.* 89. 3. ἔξέθυσ' ὁ Φοῖβος ἡμῶς μέλιον ἀπόφορον αἶμα δούς πατροφόνου ματρὸς. 191—193. 4. εἴργασται δ' ἐμοὶ μητρῶν αἶμα. 284—285. 5. αἵματος τινύμεται δίκαν. 322—323. 6. μητρὸς αἵματος τιμοῖται. 400. 7. ὡς ταχὲ μετῆλθὼν εἰς αἶμα μητέρος θιαί. 423. 8. οὐδ' ἔγνισαι σὸν αἶμα κατὰ νόμον; χειρῶν; 429. 9. χρῆν αὐτὸν ἐπιθεῖναι μὲν αἵματος δίκαν ὅσιν δώζοντ'. 500—501. 10. ὅστις αἶμ' ἔχων νεοῖ. 514. 11. κακῆς γυναικὸς οὐνεχ' αἶμ' ἐξέπραξεν. 1139. 12. σταθεῖς ἐπὶ φοῖνον αἶμα. 1256. 13. Τυδεὺς μὲν αἶμα συγγενὲς φεύγων χθονός. *Suppl.* 148. 14. δικαστῆς αἵματος γενέσθαι; *Here.* 1150. 15. αἶμα τε παιδοφόνου. 1201. 16. τοῖς ἀποκτείνασί σε προστρόπαιον αἶμα θήσεις. *Ion.* 1259—1260. 17. οὐδ' ἄρ' ἔχοντ' ἐπὶ ψήφουσι αἵματος πέρι. *El.* 1258—1259. 18. εἰπὼν δ' ἀκούσας θ' αἵματος μητρὸς πέρι. *Iph. T.* 964.

40. *A vér a rokoni gyilkosság helyett.* πρὸς Ἐρινόσι θ' αἶμα σύγγονον ἔξα. *Here.* 1077.

41. *A vér a gyilkos ember szeme helyett.* τῶνδε προσ-
τρόποιον αἷμα προσλαβὼν οὐδὲν κακῶσαι τοὺς ἀναιτίους θέλω.
Hec. 1161—1162.

42. *A vér a halál helyett.* 1. τοῦ σοῦ δὲ παιδὸς αἵματος
κοινομένην. Andr. 654. 2. μηδ' ἐπὶ τοξοσύνῃς φονίῳ πατρὸς
αἷμα τὸ διογενὲς ποτε Φοῖβον βροτὸς ἐς θεῖον ἀνάγειν.
1194—1196. 3. πατρί θ' αἱμάτων ἐχθίστων ἐπίκουρος. El.
137—138. 4. πατρὸς θανόντος αἷμα τιμωρούμενος. Iph.
T. 558.

43. *A vér a holttest helyett.* μήθ' αἷμα μου δέξαιτο κάρ-
πιον πέδον. Or. 1086.

44. *Az élet a lélek helyett.* ἀπίπνευσεν αἰῶνα. Fr. 798.

45. *Az élet az ember helyett.* πρὶν ἐς ἤως σὸν κατα-
στῆσαι βίον. Alc. 362.

46. *A lélegzés az élés helyett.* κἄν ἐπίσχῃ πνέων. Epist.
D', 28.

47. *Az erő az ember helyett.* 1. ἀλκὴν τίς αἰετὶς; Rhos.
708. 2. τίκτω... Πολυρείους βίαν. Phoen. 55—56.

48. *Aphrodite a szerelem helyett.* 1. οὐκ αὖ σιωπῇ Κέ-
πριδος ἀλγήσεις πέρι; Andr. 240. 2. οὐδ' ἄρα μίαν γυναῖκα καὶ
μίαν Κύπρον. Troad. 368. 3. πετέχοιμε τὰς Ἀφροδίτας. Iph.
A. 557. 4. κατὰ Κύπρον χροπτιάν. 571.

49. *Aphrodite a kivánság helyett.* μέμνη δ' Ἀφροδίτη
τις Ἑλλήνων στρατιῶν. Iph. A. 1264.

50. *Aphrodite az öröm helyett.* ἔχουσιν Ἀφροδίτην τιν'
ἠδεῖαν κακῶν. Phoen. 399.

51. *A szerelem a szerelmes helyett.* ἔρως ἔρωτ' ἔκδημον.
Hipp. 32.

52. *A házasság a kéré helyett.* ζῆλον οὐ σμυζὸν γάμων
ἔχουσ'. Hec. 352—353.

53. *A házasság a feleség helyett.* 1. ἄννημι τῶν σῶν
μήποθ' ἄφασσθαι γάμων. Hipp. 1026. 2. καλὸν νύμφεμα
τῷ στρατηλάτῃ. Troad. 420.

54. *A házasság a házaspár helyett.* οὐ γέλωτα δὲ θ'
ὄφλειν τοῖς Σισυφείοις τοῖς τ' Ἰάσονος γάμοις. Med.
403—404.

55. *A házasság a nő helyett.* ἐκπεγείγασιν γάμοι με.
Hel. 1622.

56. *A házassági rokonság a nő helyett.* σιγώμενον τὸ
κῆδος ἔχεν ἐν δόμοις. Troad. 399.

57. *A házasság a szerelmi erőszak helyett.* Πανὸς ἀνα-
βοῆ γάμων. Hel. 190.

58. *A házasság az ágy helyett.* γάμοις Ἰάσον βασιλι-
κοῖς ἐνάζεται. Med. 18.

59. *A rokonság a feleség helyett.* οὐκ ἴδε κῆδος σὸν
διώσεται πόσις. Andr. 869.

60. *Az ágy a nő helyett.* 1. εἰ δὲ σὸς πόσις καιρὰ λέχη
σεβίζει. Med. 154—155. 2. ἔγκληρον εἰρήν προσλαβὼν. Hipp.
1011. 3. τοῦμόν παρούσας δεσπότης δοῦλον λέχος. Andr. 30.
4. ἐκβαλοῦσα λέχτρα τίθειν βίη. 35. 5. οὐδέποτε δίδναι
λέχτρ' ἐπαινέσω βροτῶν. 464. 6. μίαν μοι στερογέτω πόσις...
εἰδέν. 467—470. 7. διὰ γὰρ πρὸς ἡλθ' ἔτερον λέχτρον. 487.
8. ἄλλην τιν' εἰρήν ἀντί σοῦ στερογῆ πόσις; 907. 9. κακὸν
γ' ἔλεξας, ἄνδρα δίσσ' ἔχων λέχη. 909. 10. ἢ δουλεύσομεν
νόθοισι λέχτροις. 927—928. 11. κακῶν δὲ λέχτρον μὴ πιδυ-
μίαν ἔχειν. 1280. 12. ἀτὰρ λέχος γε τῆσδ' ἂν οὐκ ἐκτησά-
μην. Troad. 416. 13. τῆς μαρτιπόλου βάρκῃς ἀπέχων λέχτρ'.
Ἀγαμέμνων. Hec. 123—124. 14. καυστολήσων Ἐλένας ἐπὶ
λέχτρα. 633—634. 15. Πυλάδῃ δ' ἀδελφῆς λέχτρον, ᾧ ποτ'
ἤνυσας, δός. Or. 1658—1659. 16. κόρη τε λέχτρον Ἀντι-
γόνης σέθεν. Phoen. 1588. 17. κἄτι σὸν γαίμῃ λέχος; Ion.
297. 18. ἡλθες ἐς νόθον τι λέχτρον; 545. 19. λαβὼν δὲ
δοῦλα λέχτρα. 819. 20. ὡς εὐδὸν στήσων λέχος. Hel. 30.
21. ἐξημίωσεν τὰμ' Ἀλεξάνδρῳ λέχη. 32. 22. ὅς ἐξέγυσεν
Ἀσφόπῃς λέχτρον ἄπο. 391. 23. ποῖον δὲ λέχτρον δεσπότης
ἄλλων ἔγνε; 572. 24. Πριαμίδαις ἄγων Λακεδαιμόνος ἄπο
λέχτρα σέθεν, ᾧ Ἐλένα. 1118—1120. 25. τὰμὰ λέχτρ' ἄλλω
διδούσα; 1634. 26. ἐπίσημα γὰρ γήμαντι καὶ μιζοῖ λέχη.
El. 936. 27. κασιγνήτης λέχος οὐκ ἂν προδοίην. Iph. T.
716—717. 28. τὰμὰ δ' ἔσχεσ' αὐτὸν λέχη. Iph. A. 1156.
29. πεινάσαι τε λέχτρον ἐρπαγὰς Ἑλληνικῶν. 1266. 30. λέχτρα
συλάσθαι βίη. 1275. 31. καὶ γὰρ ἐκ καλλιόνων λέχτροις ἐπ'
αἰσχροῖς εἶδον ἐκπεπληγμένους. Fr. 212. 32. μετρίων λέχτρον,
μετρίων δὲ γάμων μετὰ σωφροσύνης κῆρσαι θνητοῖσιν ἄρι-
στον. 505. 33. πονηρὸν λέχτρον. 524. 34. κοινὸν γὰρ εἶναι
χωρὶν γυναικείον λέχος. 655. 35. ἐλευθέρος δ' ὢν δούλος ἐστί

τοῦ λέχους. 772. 36. χρόνος ἐξαίρετο λέχος ἐμοῖσιν ἀρχέταις. 775., 50—51. 37. ὁ μὲν γὰρ ἄλλης λέκτρον ἱμίτρι λαβεῖν. 906.

61. Az ágy a nő helyett (és a léndzsa helye a házhoz helyett), τὰ δὲ Κασάνδρας λέκτρ' οὐκ ἐγάτην τῆς Ἀχιλῆϊας πρόσθεν θήσειν ποτὲ λόγχης. Hec. 129—131.

62. Az ágy a lány helyett. 1. εἰ τοῖσδε γ' εὐνῆς οὐνεξ οὐ στέργει πατήρ. Med. 88. 2. ἔχει λέκτρα τυράννων. 140. 3. εὐ νυν τόδ' ἴσθι, μὴ γυναικὸς οὐνεκα γῆραι με λέκτρα βασιλέων. 593—594. 4. ἔχω τὰ τῆς Διῶς τε λέκτρα Λήδας θ'. Hel. 638.

63. Az ágy a szüzesség helyett, πρώτος τὰ παρθένειον ἐξυῖξο λέχος. Troad. 671.

64. Az ágy a nő keze helyett, Κρότων ἀδελφὸς τὰμὰ κηρύσσει λέχη, ὅστις σοφῆς ἀνιγμα παρθένον μάλιστα, τοῖτω ξυνάψειν λέκτρα. Phoen. 47—49.

65. Az ágy a férj helyett. 1. Φρυγίων λεχέων ἔπλευσε πλαθῦσ'. Rhés. 911. 2. τίς σοί ποτε τῆς ἀπλάτων κοίτας ἔρος; Med. 150—151. 3. μακαρία δ' ἐγὼ βασιλικὸς λέκτροις κατ' Ἄργος ἅ γαμονμένα. Troad. 312—313. 4. ἄνδρα τὸν πάρος καινοῖσι λέκτροις ἀποβαλοῦσ' ἄλλον γαῖε. 662—663. 5. ἐν ἧ σε λέκτρον Λίμονος μένει. Phoen. 1638. 6. ὃ λέκτρον δύνω συγγενεῖς εὐναί. Herc. 798—799. 7. βάζεις, ἅ σε βαρβάροισι λέχεσι, πότνια, παραδίδωσιν. Hel. 225. 8. δύσζελιαν δ' ἀπὸ συγγόνου βάλετε βαρβάρων λεχέων. 1506—1507.

66. Az ágy a kény keze helyett, λέκτρα γὰρ τὰ Θεσίως οὐκ ἔστι δῶμά θ' ἦτις εἴσωσιν γυνή. Hipp. 860—861.

67. Az ágy a szerezem helyett. 1. ὃ γυναικῶν λέχος πολῦπονον. Med. 1290—1291. 2. τῆς ἐμῆς εὐνῆς χάριν. Andr. 1253. 3. ὅς λεχέων στρυγῶν χάριν ὄλλεσε πύργωμα Γροίας. Troad. 592. 4. καίτοι λέγουσιν ὡς μ' εὐφρόνη χαλῆ τὸ δυσμενὲς γυναικὸς εἰς ἀνδρὸς λέχος. 660—661. 5. μίας γυναικὸς καὶ λέχους στρυγῶν χάριν. 776. 6. ὥσπερ σὺ τὰμὰ λέκτρ' ἴσωξες ἀσφαλῶς. Herc. 1372. 7. δόλιον εὐνήν ἐξέπραξ'. Hel. 20. 8. οὐκ ἐπὶ λέκτρα βαρβάρου νεανία. 666. 9. κρηφαίαις γὰρ εὐναῖς πείσας ἄλοχον. El. 720—721. 10. ὅταν τις δειλάσας δάμαρτά τον κρηπταῖσιν εὐναῖς. 921—922. 11. Ἀχιλλέως λέκτρ' οἶσι πείσας ἔχει'. 1020—1021. 12. παιδῶ-

ρους δὲ τάνθ' ὑπάγεται δίκα διαδρόμου λέχους. 1155. 13. Θηροῖσι λέκτρον τοῦμόν. Iph. A. 960. 14. μάλλον δὲ λέκτρον σὼν πόθος μ' εἰσέρχεται 1411.

68. Az ágy a szerelmes helyett, ἐπαυθῖα λέκτρον ἱκετεύομεν φυγᾶς. Hel. 799.

69. Az ágy a férjhezmenés helyett, παρθένον ἐπὶ λέκτροις ἢ νόμος ἔχει. Troad. 324.

70. Az ágy a házasság helyett. 1. βοᾷ τὸν ἐν λέχε προδόταν καζόννημον. Med. 205—206. 2. ὅταν δ' ἐς εὐνήν ἠδικημένη κυρῆ. 265. 3. σὼν μὲν ἐχιδάιρον λέχος. 555. 4. ἦν δ' αὖ γένηται ξυμφορὰ τις ἐς λέχος. 571. 5. ἀπτολέμους δ' εὐνάς σεβίζουσ'. 640. 6. οὐκ ἐσμέν εὐνῆς ἄζυγες γαμηλίου. 673. 7. ἃ φοιτήσις τέκια νεμφαδίων ἐνεκα τεκέων. 997—998. 8. σὺ δ' οὐκ ἔμελλες τὰμ' ἀτιμᾶσαι λέχη τισηνὸν διάξιν βίοντον. 1354—1355. 9. λέκτρον ἐμίλλα κόουρας. Hipp. 1142. 10. πλήμον δὲ σὺ, παῖ, μητρὸς λεχέων ὅς ὑπερθνήσκεις. Andr. 497—498. 11. τὰμὰ λέκτρα. Troad. 404. 12. φάργουσα λέκτρα. 981. 13. ἕς λέχος ποτ' ἦνισα. Or. 1092. 14. ποῖ γὰρ ἐγαυῖξαι λέχος; Phoen. 1674. 15. τῆδ' ἐν ἡμέρᾳ λέχη κραιναί. Fr. 775., 68—69. 16. λέχεῖ θ' Ἀλίου. 781., 65.

71. Az ágy a menyasszony helyett. 1. εἰ σε μὴ κνίζοι λέχος. Med. 568. 2. εὐνῆς ἕκατι καὶ λέχους σφ' ἀπώλεσας. 1338. 3. λέχους σφ' ἄρ' ἠξίωσας οὐνεκα κτανῖν; 1367. 4. ἄλλως λέκτρ' ἔγημ' ἐν Ἀντίδι. Iph. T. 538. 5. Ἀχιλλεὺς λέκτρον ἀπλακῶν. Iph. A. 124.

72. Az ágy a férj helyett. 1. λυπεῖ δὲ λέκτρον ἀνδρὸς ἐστρωμένη. Med. 286. 2. τῆς ἀνάνδρον κοίτας ὀλέσασα λέκτρον. 436—437. 3. σὼν δὲ λέκτρον ἄλλα βασιλῖα κρεῖσσον δόμοις ἐπαρίστα. 443—446. 4. μεγάλα γὰρ κρῖνω τὰδε, λέχους στέρεσθαι. Andr. 370—371. 5. τίς σὺν ἂν εἴη μὴ πεμφκότων γέ πω παίδων γυναικὶ στρυγορὰ πλήρ ἐς λέχος 905. 6. σὺ τὴν κραιστήν αἰχμαλωτον ἐν δόμοις δούλην ἀνέξει σοὶ λέχους κοινομένην; 932—933. 7. οὐκ ἂν ἐν γ' ἐμοῖς δόμοις βλέπονσ' ἂν ἀγῶς τὰμ' ἐκαρποῦντ' ἂν λέχη. 934—935. 8. γαμεῖ βιαίως σζότιον Ἀγαμέμνων λέχος (Ag. értelmesejje). Troad. 44. 9. ἀντὶ παίδων καὶ γαμηλίου λέχους. Or. 1050. 10. ἡ δὲ σῖνταρον λέχος ἦλθεν. Phoen. 817. 11. ἐπειδὴ λέκτρ' ἀφῆκεν Ἀιακοῦ. Hel. 7. 12. θανῖσθαι

κοῦποι' ἀλλάξαν λέχη. 836. 13. τὰ πρῶτα λέκτρα νυμφικὰς θ' ὀμιλίας τιμᾶν. 1400—1401. 14. γυνή... οὐ τῶν τεκόντων ἐστίν, ἀλλὰ τοῦ λέχου, Fr. 320.

73. *Az ágy a feleség helyett.* 1. εἰ δὲ τι καινὸν ἔλοιτο λέχος πόσις. Alc. 464. 2. νυμφιδίους εὐνάς θανάτοις κεραιζομένας οὐ τλητὸν ὄραν. 885—887. 3. καινὰ θ' ἐκτήσω λέχη. Med. 489. 4. ξυγγνώστ' ἂν ἦν σοι τοῦδ' ἐρασθῆναι λέχου. 491. 5. βάρβαρον λέχος... οὐκ εὐδοξον ἐξέβαινέ σοι. 591—592. 6. δάμαρτος οὐσης, ἢ λέχου; ἄπιρος ὢν; 672. 7. πότερον ἐρασθεὶς ἢ σὸν ἐχθαίρων λέχος; 697. 8. ὅς οὔτε λέκτρων νοσημάτων ὀνήσομαι. 1348. 9. νοσοῦνθ' ὄρωντας λέκτρα. Hipp. 463. 10. τὴν δεσπότην προδοῦσαν ἔξανδα λέχος. 590. 11. σώζεται πικρὸν λέχος. 635. 12. ἢ χρηστά λέκτρα. 636. 13. ὤλεσας κεδνὸν λέχος. 835. 14. λέχου μοι καὶ τέκνων ἐπιστολὰς ἔγραψαν. 858—859. 15. ἤσχευε ταῖμ' λέκτρα. 944. 16. λέχη τ' ἐρημ' ἂν οὔποι' ἐξελίπτο. Andr. 308. 17. ὅστις πρὸς ἀνδρὸς Φουγὸς ἀπηλλάγης λέχου. 592. 18. ἢ μὲν τι κερδαίνουσα συμφθεῖται λέχος. 947. 19. ὦ παῖ, μήποτε σὼν λέχων τὸ δυσώνημον ὄγελ' ἐμὸν γένος ἐς τέκνα καὶ δόμον ἀμφιβαλλοθαι. 1188—1191. 20. γαμῖ... Κλυταιμνήστας λέχος. Or. 19—20. 21. οὐ δ' ἄλλο λέκτρον παιδοποιῆσαι λαβῶν. 1080. 22. ἢ ζῶν μακάριον κτήσει λέχος. 1208. 23. λέκτρ' ἐπήρυσ'. 1672. 24. ἐπεὶ δ' ἄπαις ἦν χρόνια λέκτρα τὰμ' ἔχων. Phoen. 13—14. 25. μαθὼν δὲ ταῖμ' λέκτρα μητρῶν γάμων. 59. 26. τίμ' τρόπῳ δ' ἔσχες λέχος; 408. 27. καὶ μὴ γὰρ εὐνῆς ἦφατ', ἀλλ' ἔχει λέχος. 946. 28. εἴθε τινὲς εὐναὶ δικαίων ἡμεταίων εἴν' Ἄργει γανῶσιν τέκνοιον ἐμοῖς. Suppl. 1026—1028. 29. ἐπίσημον εὐνῆν Ἡρακλῆϊ ξυνομίσας. Herc. 68. 30. τὰλλότρια λέκτρα δόντος οὐδενὸς λαβῶν. 345. 31. χρόνια δὲ στείρας λέχη ἄτεκνός ἐστι καὶ Κρέουσι. Ion. 64—65. 32. οὐς ἀποδείξω λέκτρων προδότης ἀχαρίστους. 879—880. 33. γυλάσσειν τὰμ' ἀναγκάσας λέχη. Hel. 427. 34. οὐ τί πον λελήσμεθ' ἐξ ἄντρων λέχος; 475. 35. εἴθεν οὐ θεοπονητ' ἔχεις λέχη. 584. 36. τὰ δὲ κέν' ἐξάξει λέχη; 590. 37. ἢ γὰρ γαμῖν τις τὰμ' ἐβουλήθη λέχη; 784. 38. τὰμ' ἀποκτείνει λέχη. 807. 39. ταῖμ' ἀποδοῦναι λέχη. 974. 40. ὅταν δ'... ἀμαρτάνη πόσις τάνδον παρώσας λέκτρα. El. 1036—1037. 41. μικρὰ γὰρ μεγάλων ἀμείνω σόφρον' ἐν

δόμοις λέχη. 1098—1099. 42. εἰ τις ἐξ δόμων λαβῶν οἴχοιτο τὸν τ' ἔχοντ' ἀπωθοίη λέχου. Iph. A. 62—63. 43. εἰ μὴ παρ' ἡμῶν εἶεν ἐς Φθίαν λέχος. 103. 44. παῖδ' ἐπεγήμισα νυμφεῖους εἰς ἀγκῶνων εὐνάς ἐκδώσειν λέκτροις. Iph. A. 130—132. 45. λέκτρα χρῆστ' ἐοῦς λαβεῖν; 383. 46. ἀπολέσας κακὸν λέχος ἀναλαβεῖν θέλεις. 390. 47. τὴν ἡμῶν μέλλουσαν εὐνῆν μὴ κτανεῖν. 1355. 48. γενναῖον λέχος εὐρεῖν. Fr. 153. 49. ἐγὼ γὰρ ἔξω λέκτρα. 1044.

74. *Az ágy sőtetsége a sőtetségben levő feleség helyett.* λέκτρον σοτία νυμφευτήρια. Troad. 251.

75. *Az ágy az erkölcsi tisztaság helyett.* 1. ὅς σώσαιμι Μενέλεω λέχος. Hel. 48. 2. ἵνα μὴ λέκτρ' ὑποστρώσω τι. 59. 3. ἵν' ἀνδρὶ ταῖμ' διασώσῃ λέχη. 65.

76. *Az ágy a szerelmi egyesülés helyett.* εἰ δὲ λέκτρα δειρνευγες τὰδ' οὐκ ἔχω. Hel. 794.

77. *Az ágy a házasság életheben levő bajok helyett.* Κύρις... κρήνοι λέχη γυναικῶν. Med. 640—641.

78. *Az ágy a feleség helyett és a feleség versenytársa helyett.* κρηπτά ζοῖτα λεχίων σῶν. Hipp. 154.

79. *Az ágy a hűtelen feleség esele helyett.* λέκτρα τε Κρήσας Ἀερόπας δολίας δολίωσι γάμοις. Or. 1009—1010.

80. *Az ágy a házasságtörés helyett.* Ἀγίσθου λέχος. Or. 619.

81. *Az ágy az erkölcselenség helyett.* ὕσιος ἀπ' εὐνάς ὢν. Ion. 150.

82. *Az ágy a szerelmi viszony helyett.* 1. οὐκ ἦν θεοπόνητά μου λέχη. Troad. 953. 2. λέκτρον φθοροῦσα Ζητή. Herc. 1309. 3. ἐγὼ δὲ τοῖς θεοῖς οὔτε λέκτρ' ἂ μὴ θέμις στέργειν νομίζω. 1341—1342. 4. πῶς δὲ σοτίας ἀναγῆνω εὐνάς; Ion. 860—861. 5. οὐκέτι κρήνω λέχος. 874. 6. ἀεὶδεθ' ἕνωις ἀμέτερα λέχια. 1091—1092. 7. παλλίμαμος ἀουδὰ... ἴτω δυσέλεαδος ἀμφὶ λέκτρων. 1096—1098. 8. ἐς Ζῆν' ἀναγῆρειν τὴν ἀμαρτίαν λέχου. Bacch. 29.

83. *Az ágy a mátká helyett.* 1. πόσας ἂν εὐνάς θυγατέρ' ἠδικημένην βοῖλοι' ἂν εὐρεῖν. Andr. 350—351. 2. ἀλλ' ἐπὶ νέκρω λέχη τὰλλότρια. El. 1089—1090.

84. *Az együtt-nyugvás a feleség helyett.* ὦ γενναῖα συζουμήματα, Νηρέως γένεθλον, χαῖρε. Andr. 1273—1274.

85. A szülési fájdalmak a gyermek helyett. ἡ δὲ τὸν ἐμὸν ὀδίνων πόνον μαστοῖς ἔγραυτο. Phoen. 30—31.

86. A gyermek a szülés helyett. 1. οὐ γὰρ οἶδ' ἐγὼ, δεκάτη σελήνῃ παιδὸς ὡς νομίζεται. El. 1125—1126. 2. παιδὸς ἀριθμὸν ὡς τελεσφόρον θύσω θεοῖσι. 1132—1133.

87. Az emlő a nő helyett. διὰ κενῆς ἄρα ἐν σπαργάνοις οὐ μαστὸς ἐξέθρεψ' ὄδῃ. Troad. 753—754.

88. A ház az ember helyett. 1. τὰμὰ δ' οὐκ ἐπίσταται πύλαθ' ἀπωθεῖν. Alc. 566—567. 2. Πέλλον δ' ἐχθρὸς ἐστί μοι δόμος. Med. 734.

89. A ház a nemzetség helyett. ὃ τε γηγενέτας δόμος οὐκέτι νότα δέσζεται. Ion. 1466.

90. A tüzhely az ember helyett. βασιλῖδ' ἐστίαν Ἀτρεΐδαν κακῶς ἔβαλε. Rhés. 718—719.

91. Az éjféli az álmoság helyett. οὐκ ἀμολγὸν ἐξομῶξετε. Fr. 781.

92. Az álom az alvó helyett. σέλας πυρὸς μέλαιναν ἰάγλαν ἔδωκεν ἕπνῃ. Troad. 548—550.

93. A gondolkozásmód az ember helyett. τοῖς σοφοῖς δ' ἐνκτὸν σοφῶ ἐχθρὰν ξυνάπτειν, μᾶμαιθεῖ φρονήματι. Heracl. 458—459.

94. A szegénység a szegény helyett. σοφὸν δὲ πένιαν τ' εἰσορᾶν τὸν ὄλβιον. Suppl. 176.

95. A szomorúság a halott helyett. ἀλλ' ἔπειθέ με λέγων θνατοῖον κῆδος ἐς τάγον φέρειν. Alc. 827—828.

96. A nő a barát helyett. ὃ ποθεινὸν ὄνομ' ὀμιλίας ἐμῆς. Or. 1082.

97. A tisztelékenység a tisztelatos ember keze helyett. σέβας γὰρ χειρὸς αἰδοῦμαι τὸ σὸν. Hipp. 335.

98. A bátorság a bátor ifjú helyett. ὅταν τις . . . τὸλμας ἀγαιῶν. Suppl. 448—449.

99. A lándzsa a boszuló ember helyett. 1. ὥστ' Ἀτλαντικῶν πέραν γεύειν ὄρων νιν δειλίᾳ τοῦμὸν δόρου. Herc. 234—235. 2. ὥστε διαφνεῖν τοῦμὸν δόρου. Iph. T. 1326.

100. A kard az ember helyett. ποῦ ὅστιν οὗτος ὅς πέφνεγε τοῦμὸν ἐκ δόμων ξίφος. Or. 1506.

101. Az Erinyis az átkos ember helyett. ἔρημά σ' ἐπὶ πύλοισι θεοῖσιν ὀδύνην δόματα λαποῦσ' ἔλθ' Ἐρινύς. Suppl. 835—836.

102. Az Erinyis a kegyetlen tett helyett. ἄλλορον ἀμυγῆ μῶσαν ὀλομένην τ' Ἐρινόν. Phoen. 1028—1029.

103. A gyilkosság a méreg helyett. φανερά τὰδ' (t. i. πόματα) ἤδη σποιδάς ἐκ Λιοντίου βοτάνων θεοῖς ἐχιδνας σταγόσιν μινυμέντας φάμε. Ion. 1231—1233.

104. A gyilkosság a meggyilkolt helyett. Μυρτίλον γόνον δικῶν ἐξ οἴδμα πόντου. Or. 990.

105. A gyilkosság a vér helyett. 1. ὡς ἂν τις αὐτῶν . . . κλίμακας ῥάνη γόνῃ. Rhés. 72—73. 2. Θρόξ τε συμμηγῆς γόνος. 431. 3. ὀμνέτων τ' ἄπο γόνου σταλαζμοὶ σὴν κατέσταζον γένον; Hec. 240—241. 4. ἀφίεσαν λαμῶν βοτανίων ἐπὶ θῆς οἴριον γόνον. Heracl. 821—822. 5. νεκρῶν ἅπαντ' Ἰσμηρὸν ἐμπλήσω γόνον. Herc. 572. 6. γόνῃ δὲ νῆς ἐρραῖτο. Hel. 1602. 7. Ἐλλην οὐ καταστάζει γόνος. Iph. T. 72.

106. A gyilkosság a holttest helyett. πύλας ἀνολξας σὸν τέκνον ὄψει γόνον. Med. 1313.

107. A gyilkosság a vakítás helyett. εἰς ὄμμαθ' αὐτοῦ δεινὸν ἐμβάλλει γόνον. Phoen. 61.

108. A lopás az elfogott ember helyett. κλοπὰς οἶς ἐκ δόμων ἰδέξατο. Hel. 1675.

109. A félelem az ijeszítő hang helyett. 1. πολλοῖσι σὸν κώδωσι ἐκτῶπι φόβον. Rhés. 308. 2. ἐννεχος γὰρ ἐξώριμα φόβος. 788.

110. A betegség a beteg ember helyett. νόσημα κηδεύοντα παιδαγωγίᾳ. Or. 883.

111. A halálban való küzdelem a holttest helyett. δίδουκας τὸνδ' ἀγῶν' ἐμῶν τέκνων; Herc. 1229.

112. A cadaverfa a koporsó helyett. ἐν ταῖσιν αὐταῖς γὰρ μ' ἐπισκήψω κέδρους σοὶ τοῦσδε θείναι. Alc. 365—366.

113. A Hadcs a halál helyett. 1. ἢ σ' ἐπήγαγε θανάσιμον πρὸς Ἄιδαν. Hec. 1032—1033. 2. ὅς τὰν θελήγειν στωλὰν νάρθηκά τε πιστὸν Ἄιδαν ἔλαβεν εἴθευρον. Bacch. 1156—1158.

114. Hellas a görög nők helyett. βοᾶν βοᾶν δ' Ἑλλάς κελύδησε κἀνωτόνυξεν. Hel. 370—371.

II. Az emberi tettek és cselekedetek általában véne.

1. A sötétség a takaró helyett. *κατὰ περιβάλλω σκότον.* Herc. 1159.
2. A láb az út helyett. *νόστιμον δ' ἔλθοις πόδα.* Alc. 1153.

III. A vallás.

1. A jósmadár a jóslat helyett. *οἰωνὸν ἐθέμην καλλίνικα σαὶ στέφη.* Phoen. 858.
2. A szárny a jósmadarak repülése helyett. *δι' οἰωνῶν πτεροῖς.* Ion. 377.
3. Az áldozat az oltár helyett. *μετάστησον θεῶς σφαγίων, ἐφ' οἷσι ξενοφάνους τιμὰς ἔχω.* Iph. T. 775—776.
4. Az átok az oltár helyett. *αἰμορροάντων δυσφάουγγα ξείνων αἰμάσσουσ' ἕταν.* Iph. T. 225—226.
5. A táplálék az oltár helyett. *ρέος μὲν οἶν ὦν ἀμφιβωμίους τροφὰς ἤλατ' ἀθύρων.* Ion. 52—53.
6. A leölés az áldozati juh helyett. *πυρᾷ τ' ἐπέσιμξ αἷμα μηλείου γόνου.* El. 92.
7. A leölés az áldozati barom vére helyett. *ὡς σφαγαῖσι Διονύσου πέτρας δειύσαιε δισδάς.* Ion. 1126—1127.
8. A leölés a föláldozott ember vére helyett. *ὡς μὴ μίανη βωμὸν εὔγενεϊ γόνῳ.* Iph. A. 1595.
9. A folyás a föláldozott ember vére helyett. *οὐδέ πω βωμὸς θεῶς Ἑλληνικαῖσιν ἔξερσινίχθη ῥοαῖς.* Iph. T. 258—259.
10. A vér a föláldozás helyett. *πρὶν ἐπὶ ξίφος αἷματι σῶν πελάσαι;* Iph. T. 880.
11. Az elesettnek vére az italáldozat helyett. *οὐδέ πρὸς τάφους ἔσθ' ὅστις αἰτοῖς αἷμα γῆν δορήσεται.* Troad. 381—382.
12. A szikla a dephii jósdá helyett. *τελουμένων δὲ Δελγὶς εἴσεται πέτρα.* Andr. 998.

IV. A mythologia.

1. Az ágh az istenek szerelmi viszonya helyett. *οὐ λέκτρ' ἐν ἀλλήλοισιν, ὦν οὐδεὶς νόμος, ξυνῆψαν.* Herc. 1316—1317.
2. Az ágh Zeus szerelmi viszonya helyett. *ὡς πιστὸν μοι τὸ παλαιὸν ἦδη λέχος, ὦ Ζεῦ, τὸ σὸν οὐκ ἐπ' ἐλπίδι γάνθη.* Herc. 801—804.
3. A dobás Zeus villáma helyett. *κεραυνίους βολὰς λαβοῦσα πατρὸς ἐκ χειρῶν.* Troad. 92—93.
4. A királyi páleza Persephone helyett. *οὔτε... εἰσορῶ... σκῆπτρα Λήμητρος κόρης.* Herc. 1103—1104.
5. A tisztelet Dike helyett. *ὦ Ζεῦ πρόγονε καὶ Αἴκις σέβας.* Or. 1242.
6. A vér a Bacchus által leölt kecske helyett. *ἀγρέων αἷμα τραγοκτόνον.* Bacch. 138—139.
7. A Musa Orpheus éneke helyett. *ἔνθα ποτ' Ὀρφεὺς καθαρῖζων ξύναγεν δένδρα Μούσαις.* Bacch. 561—562.
8. A bukás a Cadmus előtt menő tehén helyett. *μύσχος ἀδάματον πέσημα δίκε τελεσφόρον διδοῦσα χορημῶν.* Phoen. 640—642.
9. Az állkapcsa a Cadmus által megölt sárkány fogai helyett. *ὅς δράκοντος γέννος ἐκπέρινε πάς.* Phoen. 941.
10. A szárny a Sphingé helyett. *τὸ παιθένιον πτερόν.* Phoen. 806.
11. Az erő a Chimaera helyett. *τὰν πυρπένουσαν ἐναίρει τροισώματον ἀλκάν.* Ion. 203—204.
12. A gyilkosság a Gorgo mérges vére helyett. *κόλις μὲν ὅστις φλεβὸς ἀπέσταξεν γόνος.* Ion. 1011.
13. A ferryűfa Charon esőnakja helyett. *λίμναν Ἀχερροπίαν πορῖσαις ἑλάτε δικώπων.* Alc. 443.
14. Az evező Charon esőnakja helyett. *ἔθ'... δυναίμαν δέ σε πέμψαι γάος ἐς Αἶδα τεράμωνων Κορυτονῶν τε ἠέθρων ποταμίᾳ νεοτέρᾳ τε κόπῳ.* Alc. 455—459.

V. A táncz.

1. A láb a táncz helyett. *πάλλε πόδ' ἀθρόων, ἀναγ' ἀναγεχορόν.* Troad. 325.

VI. A zene.

A lotusfa a fuvola helyett. Αἴβυς τε λωτὸς ἐκτύπει.
Troad. 544.

VII. A szövés mestersége.

A vetelő a szövét helyett. κρηίδ' Ἡδωνῆς κρηὸς ἦνον.
Hec. 1153—1154.

VIII. A háború.

1. *A fővezérség a hadsereg helyett. ὦ τῆσδ' ἀνείσσω*
Ἑλλάδος στρατηγίας. Iph. T. 17.

2. *Ares a háború helyett. πόλις ἄδ' ἐπ' ἄκροις ἔσταξ'*
Ἄρεως στεφάνουσαν. Phoen. 832—833.

3. *Ares a hadsereg helyett. 1. δεσπότην πέροσαντος Ἀχαιῶν*
Ἄρη. Rhés. 237. 2. ὦ Τροία, . . . εἰλέ σ' ὁ χιλιόναυς Ἑλλά-
δος ὠκνὸς Ἄρης. Andr. 105—106. 3. Ἄρεως ἐπότην ὄχλον.
Suppl. 660. 4. ἄρας ναυσὶ χιλίας Ἄρη ἐς γῆν ἔπλευσε. El.
2—3. 5. ὅταν χάλκασπις Ἄρης πόντιος εὐπαφῆροισι πλάταις
ἄρεσιὰ πιλάζῃ. Iph. A. 764—765.

4. *Ares a hadi erő helyett. 1. ῥίπτεις κρηβύτων τὸν πρὸς*
Ἀργείους Ἄρη. Rhés. 446. 2. μάλα δ' ὄξῆς Ἄρης ὁ Μυ-
κηναίων. Heracl. 289—290.

5. *Ares a hadakozó fél helyett. λόχον δ' ἐξέβαιν' Ἄρης.*
Troad. 560.

6. *Ares a harcos helyett. 1. Πολυκείνης πόλιος Ἄρη*
προσῆγε. Phoen. 1123—1124. 2. ὁ Μυρμιδόνων Ἄρης. Iph.
A. 237. 3. λευκήρετρον δ' Ἄρη Τάγιον ἦγεν. 283—284.

7. *Ares a harci bátorság helyett. Ἄρη δ' Αἰτωλῶν ἐν*
στέροισι ἔχει. Phoen. 134.

8. *Ares és a lándzsa a hadsereg helyett. ἀλλ' ὁ Καδμείων*
Ἄρης κρηίσσων κατέστη τοῦ Μυκηναίων δορός. Phoen. 1081—
1082.

9. *Ares a hadsereg helyett, és a lándzsa helye a harcos*
helyett. ἦξον δὲ πολλὴν Ἄρεως Ἀργείων λαβῶν πάγχαλκον
αἰχμὴν δεῦρο. Heracl. 275—276.

10. *Ares a háború helyett és a sárkány a thebaei har-*
cosok helyett. τίς δ' ἐκ δράζοντος θούρος ἂν γένοιτ' Ἄρης;
Suppl. 579.

11. *A lándzsa a háború helyett. 1. δορός γέρας δοθείσα*
λείας Τρωικῆς ἐξείραστον. Andr. 14—15. 2. καὶ τῶν πόλις μὲν
πᾶσ' ἀνέστηκεν δορί. Hec. 494. 3. καὶ σφάγια πρὸ δορός
καταβάλλουσ. Or. 1603. 4. δορός Φοίβω μ' ἐπιμψαν ἐνθάδ'
ἀκροθίνιον. Phoen. 281—282. 5. τροπαία πῶς ἀναστήσεις
δορός; 572. 6. μή μοι δορὶ συνταράξις . . . πόλιν. Heracl.
378—380. 7. Μνηστῆας εὐδαίμονα καὶ δορός πολυαίετον
ἀλκῶ. 759—760. 8. στρατηλατήσας κλεινὰ Καδμείων δορός.
Hec. 61. 9. δορὶ τε γῆ πατρίε φέρει σωτήριον ἀλκῶν. Ion.
483—484. 10. ἄθλιον Ἑλλήσιν δορός. Hel. 43. 11. ὁ δὲ
δορός προθυμία. 717. 12. φασὶν νιν οὐκέτ' οὔσαν οἴχεσθαι
δορὶ. Iph. T. 519. 13. κρηγόρου δορός τέχαιτε. Iph. A.
1557—1558.

12. *A lándzsa a hadsereg helyett. 1. οὐκ οἶσθα δορός*
πίλας Ἀργείων νυχίαν ἡμᾶς κοίτην πανόπιους κατέχοιτας;
Rhés. 20—22. 2. θέλω καὶ πᾶσαν ἑλλῶν Ἑλλάδ' ἐκπέρσαι
δορὶ. 471—472. 3. οὐχ' ὄδε πορθεῖν ῥήδι ὧς λέγεις δορὶ.
478. 4. πρὸς Ἀργείων δορός ὄλωιε πορθηθεῖσ'. Troad. 8—9.
5. γῆ δορὶ πεσοῦσ' Ἑλληνικῶ. 868. 6. εἰ δὲ μὴ Φρυγῶν
πίργους πεσόντας ἦσμεν Ἑλλήνων δορὶ. Hec. 1111—1112.
7. κάκῃ γὰρ ἦν τις πόλεμος Εὐμόλπου δορός. Phoen. 854.
8. πῶς γὰρ Ἀργείων δέρον πυλῶν ἀπεστήσασθε πυργηροίμε-
ροι; 1086—1087. 9. γύλασας Ἀργείων δορός. 1094. 10. μή
νιν τρέσης ἔτ' ἐχθρὸν Ἀργείων δόρον. Heracl. 500. 11. πόσον
τι δ' ἔστ' ἀπώθεν Ἀργείων δόρον; 674. 12. τὰ πρῶτα μὲν
νιν πίτιλος Ἀργείων δορός ἐρηξάσθ' ἡμᾶς. 834—835
13. ἐτραυμάμεθ' Ἀργείων ἐς φρυγὴν δόρον. 842. 14. συμμαχον
γέρον δόρον. Hec. 1165. 15. ὀλίγον ἄλκιμον δόρον κρηίσσον
στρατηγῶν στρατεύματος. Fr. 245.

13. *A lándzsa a hadi erő helyett. Τροίαν εἶσαι πολε-*
μίων πεσεῖν δορὶ. Rhés. 398.

14. *A lándzsa a esatásor helyett. ἔσθη μέσοισιν ἐν*
μεταιχμίος δορός. Heracl. 803.

15. *A lándzsa a harcos helyett. 1. πολεμίους . . . σὸν*
βλέποντας ἐς δόρον. Rhés. 113—114. 2. οὐτ' ἂν σφ' Ἀχιλλέως

οὐτ' ἂν Αἰάντος δόρυ . . . σκέθαι. 601—602. 3. μὴ κλω-
πὸς αἶνει φροτὸς αἰμύλον δόρυ. 709. 4. Πριάμοιο δὲ γαίαν
Ἑλλάς ὄλεσ' αἰχμῆ. Troad. 837—838. 5. ἔζη τε Πρίαμος
Ἐκτορὸς τ' ἦνθι δόρυ. Hec. 1210. 6. δὲ Ἀγαμέμνονος
δόρυ λαβόντα νόμην. Or. 1146—1147. 7. εἰ Μυκηναίου
δορὸς φόβη παρσίν. Phoen. 513—514. 8. πρὶν ἐς μάχην τε
καὶ δορὸς τάξιν μολεῖν. 697. 9. ἐγγὺς ἀλκίμου δορὸς. Heracl.
815. 10. πεδίον ἐμπλήσας δορὸς. Iph. A. 355. 11. ἔρις ἔρις
Ἑλλάδι οὖν δορὶ ναυαί τ' ἄγει ἐς πέργαμα Τροίας. 588—
589. 12. εἰς ἀλκίην δορὸς. Fr. 300. 13. οὐκ ἂν νιν ἐξέπεμπον
εἰς μάχην δορὸς. 362, 24.

16. A lándzsza a harciz helyett. 1. νῦν γὰρ κακῶς πρόσ-
σουςιν ἐν μάχῃ δορὸς. Rhés. Arist. hypoth. 2. οὐδ' ὧδε γ'
αἰσχυρῶς ἔπεσον ἐν τροπῇ δορὸς. Rhés. 82. 3. πῶς γὰρ περά-
σεις σκόλοπας ἐν τροπῇ δορὸς. 116. 4. Ἐκτορος μὲν εὐτυ-
χοῦντος ἐς δόρυ. Troad. 1162. 5. Ἐκτορ τ' ἀδελφὸς οὐμὸς
ἠδύχει δορὶ. Hec. 18. 6. ἦλθον δὲ πρὸς κίνδυνον Ἀργείων
δορὸς; Phoen. 1080. 7. κλεινὸς ἐν κλεινῷ δορὶ. Suppl. 593.
8. οἱ τε συμμετασχόντες δορὸς. 648. 9. στρατηλάταις δορὸς
διπλάζεται τιμῆ. 780—781. 10. σοκοῖ . . . ποῖα προσάξει
στρατοπέδον τ' ἄνευ δορὸς. Heracl. 395—396. 11. σὲ μὲν
δόκησας ἔλαβεν ἐνκλιεῖς δορὸς. Herc. 288. 12. ὅς ἐπὶ δόρυ
γυγαντοφόρον ἦλθε. 1192—1193. 13. ὅτ' ἦλθεν ἐς δόρυ.
Ion. 997. 14. Ἄρη τὸ κατ' ἐμὲ κοσμήσω δορὶ. Iph. A. 931.
15. Τροίας τε πέργαμα' ἐξελεῖν ἡμᾶς δορὶ. 1576., 16.

17. A lándzsza az ellenség helyett. 1. πεσοῦσα δορὶ κα-
ταφθίει γὰ. Troad. 1301. 2. πόλιν κίνδυνος ἔσχε δορὶ πεσεῖν
Ἑλληνικῷ. Hec. 4—5. 3. τί δράσας ἢ δορὸς ποῖον τυχών;
Herc. 540.

18. A lándzsza a szövetség helyett. κοινῷ δορὶ. Ion. 296.

19. A lándzsza a segítség helyett. 1. ξυμμάχων κοινὸν δόρυ
ἔχων. Or. 688. 2. ὡς νοσοῦντι τεχνίων εἴη δορὸς ἀλκίη δὲ
ὀλίγον. Phoen. 1097—1098. 3. φερνάς γε πολέμον καὶ δο-
ρὸς λαβὸν γέρας. Ion. 298.

20. A lándzsza a lesből való megtámadás helyett. ἀλλ'
ἀμφὶ δέπνον οὔσι προσβάλλω δόρυ; Phoen. 728.

21. A lándzsza a hadi szerencse helyett. ἐπειδὴ τοῦμὸν
εὐτυχεῖ δόρυ. Rhés. 319.

22. A lándzsza a győzelem helyett. καλλιπικόν δορὸς
ἄγαλμ' ἰδούσατο. Herc. 49.

23. A lándzsza heggye a háború helyett. ὄλιοντο λόγχοι
καὶ τὰ Μενέλω κακὰ. Iph. A. 658.

24. A lándzsza heggye a hadsereg helyett. ἠγοούμενος λόγ-
χοισιν. Bacch. 1359.

25. A lándzsza heggye a harczos helyett. 1. I. I. 61.
2. ὅσον ἦσαντες Ἑλλάδος ἐγενόμην αἰχμῆς. Or. 1484—1485.
3. ἔλθ', ὅς σε λόγχοι σπαστὸς ἐν πόλει λάβη. Suppl. 578.
4. Ἀγαμέμνονά τε λόγχοις Ἑλλάσι. Iph. A. 1528—1529.
5. λόγχοις ἀριθμῷ πλείονος κρατούμεται. Fr. 288, 12.

26. A lándzsza heggye az ellenség helyett. 1. μαλερὰ μέ-
λαθρα πυρὶ κατάδρομα δαίω τε λόγχοι. Troad. 1298—1299.
2. πολλοὶ δὲ λόγχοις πολεμίων ἀμείνονες ἦσαντες γεγῶτες
κρείσσον' ἦλθον εἰς τύχην. Fr. 303.

27. A lándzsza heggye a harciz helyett. 1. ὅτ' ἀμφὶ Τρωι-
καῖς δεκίτετε ἀλάληντο νέοι λόγχοις. Andr. 306—307. 2
λαμπροὶ δ' ἐν αἰχμῆς Ἄρης ἐν τε σκλήροισι. Fr. 16.

28. A lándzsza heggye a küzdelem helyett. θηρῶν ἐν αἰχμῇ.
Herc. 158.

29. A lándzsza heggye a párbaj helyett. 1. αἰχμῆν ἐς μίαν
καθίστατον. Phoen. 1273. 2. ἦν μὲν φθάσω παῖδας προ
λόγχοις. 1280—1281.

30. A lándzsza heggye és a lándzsza a fogság helyett. ὡς
οὐχ ἐπ' αἰχμῆς σ' οὐδ' ὑπ' Ἀργείων δορὸς γάμονος γαμῆσθαι
τούσδ' ἐδόξαζόν ποτε. Troad. 346—347.

31. A kard a harciz helyett. ἄορι δ' ἐν φονίῳ τετραβά-
μοις ἵπποι ἔπαλλον. El. 476.

32. A tengerpart a tengerparton bolyongó s a harciban
elesetteként jójveszéklik helyett, meg a kard a háborúban levő
főj helyett. ἠμόνες δ' αἰλαι λαχοῦσ' . . . αἰ μὲν ἄορας, αἰ
δὲ παῖδας. Troad. 826—831.

33. A kard és a lándzsza a harcizos helyett. ἦν δὲ νικήση σ'
ὅδε, Ἀργεῖά τ' ἔγχε δόρυ τὸ Καδμείων Ἐλη. Phoen. 561—562.

34. A vas a háború helyett. εἴτε αἰδαμος εἴτ' ἔρις εἴτε
πατήρ ὁ σὸς αἴτιος. Phoen. 350—351.

35. A pajzs a hadsereg helyett. ὅτ' ἐκ Μυκηναῶν πολυ-
πόνῳ ξὺν ἀσπίδι ἔσται. Heracl. 932—933.

36. *A pajzs a harczos helyett.* 1. πολλὴν ἀθροίσας ἀσπίδ' Ἀργείων ἀγει. Phoen. 78. 2. μονομάχου δὲ ἀσπίδος διαλλαγὰς ἔγνωσαν οὐ τελομένηας. Heracl. 819—820.

37. *A kéz a hadsereg helyett.* ὅταν μάλωσι δεῦρο σὺν πολλῇ χειρί. Heracl. 1035.

38. *A kéz a csapat helyett.* χειρὸς εὐστοχίαν ἐξείλε ναῶν. Troad. 811.

39. *A kéz a hadi erő helyett.* 1. Ἄργουε τσοήνδε χεῖρα . . . προσθέσθαι πόλει. Heracl. 156—157. 2. τάξω θ', ὅπως ἂν τὸν Μυζηναίων στρατὸν πολλῇ δέχωμαι χειρί. 336—337.

40. *A kéz az ellenség helyett.* πλήρη πεδία πολέμιος χειρὸς. Rhes. 286.

41. *A kéz a segítség helyett.* ὄθ' Ἐκτορος μὲν εὐτυχοῦντος ἐς δόρυ διωλλήμεσθα μυρίον τ' ἄλλης χειρὸς. Troad. 1162—1163.

42. *Az erő a hadsereg helyett.* ἀνὴρ γὰρ ἀλλῆς μυρίας στρατηλατῶν στείχει. Rhes. 276.

43. *Az erő a csapat helyett.* σιμωρᾶ ξὺν ἀλλῇ τῶν λελειμένων φίλων. Or. 690.

44. *Az erő a harc helyett.* καὶ σ' . . . ἀλλὰς ζούσσαντ' οὐκ ἔδειμαιον θανεῖν. Rhes. 932—933.

45. *A dűfés az ellenségnek pajzs által nem fedett teste helyett.* πληγὴν αἰδήρη παραδοθείσαν εἰσίδων. Phoen. 1393.

46. *A vér a háború helyett.* Ἄρης αἷμα δαΐον γλέγει. Phoen. 240—241.

47. *A vér a holttest helyett.* τρισσὰ φέρουσα τὰδ αἷμια σύγγονα. Phoen. 1503.

48. *A gyilkosság a vér helyett.* θεῶν ἀνάκτορα φόνου καταροσῖ. Troad. 15—16.

49. *A gyilkosság a csatatér helyett.* ἧ που πιζροῶς νιν θέαπες ἦγον ἐξ φόνου; Suppl. 762.

50. *Az elesés a harczos helyett.* 1. Ἐτεοκλέους δὲ πτώμα Πολυνεΐζουε τε ποῦ; Phoen. 1697. 2. ὦ φίλα πεσόμεν' ἄθλι' ἀθλίον πατρός. 1701.

51. *A harczi mén tüzesége a tüzes tüszzentés helyett.* αἰδ' ἔρρεζον ἐς ἀντηρίδων θυμὸν πνέουσαι ζάνεχαίτιζον γόβην. Rhes. 785—786.

52. *Az ékes fejzszereszm a harczi mén helyett.* χρυσῶν . . . μοναμπύζων τε γάλαρα κινεῖσθαι στόμα ἀφρῶ καταστάζοντα. Suppl. 584—587.

53. *A szanak a hírnök helyett.* πέπρω λόγους Κρόντι. Suppl. 357—358.

IX. Az állami élet.

1. *A királyi pálcza az uralom helyett.* σκῆπτρα χώρας τῆσδ' ἀναρπάσας. Herc. 1167.

2. *A lándzsa az uralom helyett.* γῆς ἧς ἐμὸν κρατεῖ δόρυ. Hipp. 975.

3. *A lándzsa a kormánypálcza helyett.* γέλιπον λαὸν εὐθύνων δορῖ. Herc. 9.

4. *A zsarnokság a zsarnok helyett.* 1. οὐδ' ἐπὶ πόλει γε δίπτουχοι τυραννίδες μιᾶς ἀμείνουε φέρον. Andr. 471—472. 2. φῆμ' ἐγὼ τυραννίδα κτείνειν τε πλείστουε. Fr. 288. 5—6.

5. *A zsarnokság az ország helyett.* πολλῆε γὰρ ἄρχου κἀνθάδ' ὦν τυραννίδοε. Rhes. 484.

6. *Az ágy a szülőföld helyett.* πατήρ μὲν ἐκπεσὼν στρατοῦ λέχουε. Herc. 555.

7. *A zár a kapu helyett.* τὰ μὲν πυλωρῶν κλήθρα μ' εἰσεδέξατο. Phoen. 261.

8. *A város a palátok helyett.* Θήβαιε ἔθνηεν ὄμι' ἐλαύθερον βλέπειν. Herc. 221.

9. *A kéz a népcsoport helyett.* ἧ πρὸε Ἀργείας χειρὸε. Or. 445.

10. *A kéz a szanasó nép helyett.* ἄλιε ἀπ' Ἀργείας χειρὸε τέτρηζ' ὁ τλήμων. Or. 1027—1028.

11. *Cadmus Thebae helyett.* ἀμφὶ γὰρ πόλεε Κάδμουε θανόντουε ἐπὶ τῆε γυναιόε τέκνουε ἄπαιδέε εἰουε. Suppl. 11—13.

12. *Simois vize Trója helyett.* Σιμοεντιάσιν μέλιε πάθειε ροαῖσιν. Troad. 1116—1117.

X. A lótenyésztés és a lóverseny.

1. *A jászol a ló helyett.* λυεθ' ἱππιὰε γάτνας. Hel. 1180—1181.

2. *A kocszi a kettős fogat helyett.* L. C. XVII. 16.

XI. A földmivelés.

1. *A szántás a vetés (Saat) helyett.* 1. L. C. XX. 28. 1. 2. L. C. XX. 28. 6.

2. *A nyár a vetés (Saat) helyett.* 1. L. C. XX. 28. 7. 2. *Ἐσπερα κάξήμησα κάλλιστον θέρος.* Bacch. 1316. 3. L. C. XX. 33.

XII. A szőlőmivelés.

Bacchus a bor helyett. 1. *αἰδῶ παρὰ τε Βρόμιον οἴνο-
δόταν.* Herc. 681—682. 2. *ὄταν γὰρ ὁ θεὸς ἐς τὸ σῶμ'
ἔλθῃ πολὺς.* Bacch. 300.

XIII. A hajózás.

1. *Amphitrite a tenger helyett.* *παρ' ἄλιον αἰγιαλὸν ἐπ'
Ἀμφιτρίτας ῥοδίῳ δραμόντες;* Iph. T. 425—426.

2. *A hajózás a szél helyett.* *μηδ' ἀνταίαν Εὐρόπῳ πνεῦ-
σαι πομπὰν Ζεύς.* Iph. A. 1323—1324.

3. *A hajózás a hajó helyett.* 1. *ναυζληρίαν . . . στεί-
λας.* Alc. 112—114. 2. *τίς δέ νιν ναυζληρία ἐκ τῆσδ' ἀπῆρε
χθονός;* Hel. 1519—1520.

4. *A fenyőfa a hajó helyett.* *Ἰόνιον κατὰ πόντον ἑλάτῃ
πλευσασα.* Phoen. 208—209.

5. *A fenyőfa a hajóhad helyett.* *ἑλάταις χιλιόνηυσιν.*
Iph. A. 174.

6. *Az evező a hajós helyett.* *θήραμα βαρβάρου πλάτας.*
Hel. 192.

7. *A víz locsogása a lapát csapása alatt a hajó helyett.*
1. *νεὸς μὲν πίτυλος εἰς λελειμμένος.* Troad. 1123. 2. *καὶ μὴν
νεὸς γε πίτυλος εὐήρης πάρα.* Iph. I. 1050.

8. *A víz locsogása a lapát csapása alatt a hajózás
helyett.* *ὀρώμεν Ἑλλάδος νεὸς σάγῃος ταρσῶ κατήκει τίτυ-
λον ἐπιτρῶμενον.* Iph. T. 1345—1346.

XIV. A természet.

a) A víz.

1. *A forrás a víz helyett.* 1. *πέτρα λέγεται βαπτὰν κάλ-
πισι ῥυτὰν παγὰν φροϊεῖσα κομητιῶν.* Hipp. 121—124. 2.
ἐχρεῖτε πηγὰς. Herc. 941. 3. *ἐκ τευχέων ῥίψω γαίας παγὰν.*
Ion. 146—147. 4. *πηγὰς ποταμίους μετέροχμαι.* El. 56.
5. *πηγὰς ποταμίους φροουμένη.* 309. 6. *χερσίβων τε πηγὰς.*
Iph. A. 1479. 7. *χερσίβων τε παγὰς.* 1513. 8. *εὐδροσοὶ πα-
ταρῶν παγαὶ μένουσι.* 1517—1518. 9. *πηγαῖς δ' οὐχ ἕργαί-
ρουσιν πόδας.* Fr. 368.

2. *Achelous a víz helyett.* *δμοσὶν Ἀχιεῶρον γέρειν ἐννέ-
πων.* Bacch. 625—626.

b) Meteorologiai tünemények.

1. *A fény a nappal helyett.* 1. *δείξει τοῦπιόν σέλας θεοῦ.*
Rhes. 331. 2. *ἐμοὶ δὲ φῶς ἐν ἡλίῳ καταρξέσει.* 447.

2. *A szem a nappal helyett.* *πότιρα δὲ νύκτωρ σ' ἢ
κατ' ὄμμ' ἠνέγχασεν;* Bacch. 469.

3. *A nappal az idő helyett.* *παλαιᾶ σ' ἡμέρα (sok idő
mulva) προσενέπω.* Rhes. 389.

4. *A vetés (Saat) az én helyett.* *γῆλαν πατρίδα δικέτεσι
σποραῖσιν ἐλθόντ' ἐμίν;* El. 1152.

C) Aránytropusok.

I. Az ember.

1. *A fej.* *ἢ δίπορον κορυφὰν (a vár) Ἰσθμιον.* Troad.
1097—1098.

2. *A haj.* 1. *ἔγκλιμον (lombos) πέραν βαινουσ' ἑλατῶν.*
Alc. 585—586. 2. *θέρον ἐκλειπότεα κισσῶ κομήτην (lomb-
bos) αἰθῆς ἐξανέστηρον.* Bacch. 1054—1055.

3. *A szem.* 1. *εἰς παῖς ὄδ' ἦν μοι λοιπὸς ὀφθαλμὸς (a
vigasz) βίον.* Andr. 406. 2. *Ἀρτέμιδος χιονοτρόγον ὄμμα
(kedves hely) Κιθαιρών.* Phoen. 802—803. 3. *ὄταν δὲ νικτὸς
ὄμμα λυγαίας μῶλη.* Iph. T. 110. 4. *ὄμμ' (a tündöklés)
αὔγας.* 194.

4. *A szemhéj, νυκτός τ' ἀγεγγές βλέφαρον.* Phoen. 543.
 5. *A könyök.* L. XXIV. 3.
 6. *A nézés.* L. II. 20.
 7. *A látás, ὀπίστας ἐγορᾶ φέγγος αἰλίου.* Hipp. 849—850.
 8. *A száj, ὃ στόμα (a forrás) Δίρκας.* Hipp. 556.
 9. *A nyak, ὄχθον δ' ἐπεμβάς ἢ ἰάτην ὑφαίχουα (a tetejére).* Bacch. 1061.
 10. *A has.* 1. *πυλαγίους εἰς ἀγκάλας (a mélység).* Hel. 1062. 2. *πυλαγίους εἰς ἀγκάλας (a mélység).* 1436.
 11. *A köldök, τί δ' ὀμφαλὸν (valaminek a közepe) γῆς θρασυδὸν ἐσάτης;* Med. 668.
 12. *A hasadon és a tüdőn, κακὸς δὲ θνητῶν ἐξέτην', βταν εὐχῆ, προθεῖς κάτοπτρον ὅσπερ παρθένην εἰς χρόνος.* Hipp. 428—429. Hasonlat.
 13. *A fátoly, πέτραιά τε κοῖδευν' (függő szirt).* Troad. 508.
 14. *A ruha, ἐπεὶ δὲ σαρκὸς περιβάλλαι' ἐκτησάμην* Herc. 1269.
 15. *A szerelmi ital, φίλτρον (öröm) οὐ σικκρὸν φρενῶν* Troad. 52.
 16. *Az ifjuság.* 1. *νῦν δ' ἔθ' ἠβίασται (új) κακόν.* Ale. 1085. 2. *γάννυμαι δὲ δαιτὸς ἠβῆ (az izletesség).* Cycl. 503.
 17. *Az anyá.* 1. *πίνει μελαίνης μητρὸς (a szőlő) εὐξωρον μέθυ.* Ale. 757. 2. *κόπα, ῥοθίουςι μίτην (az okozó).* Hel. 1452.
 18. *Az élés.* 1. *ἐρῶ δὲ . . . Δίον πυρὸς ἔτι ζῶσαν (az égés) γλόγα.* Bacch. 6—8. 2. *αἰὲ τὸ μὲν ζῆ (létezik), τὸ δὲ μεθίσταται κακόν.* Fr. 35.
 19. *A serdülés (és az elhanyagolható tüsz), ὅταν γὰρ ἠβῆ (az ingerültség) δῆμος εἰς ὀργὴν πεσὼν, ὅμοιον ὅσπερ πῦρ κατασβέσσει λάβρον.* Or. 696—697. Hasonlat.
 20. *A nevelés.* 1. *πλεστὰν Αἰγύπτου παιδείαν (a szöveget) ἐξηγήσασθ' ἐν Τροίᾳς κόλποις.* Troad. 128—130. 2. *αἰὲ τι καινὸν ἡμέρα παιδεύεται (a létrehozás).* Fr. 939.
 21. *A dajka, ὃ νύξ μελαίνα, χρυσέων ἄστρον τροχέ.* El. 54.

22. *Az elaltatás.* 1. *θνητὰ κοιμίσαι (valamihez nem nyúlni) ξίγη.* Rhés. 669. 2. *τὰν Ζεὺς ἀμφιπύρρον κοιμίζει (a megölés) γίλομῳ Κρονίδας;* Hec. 472—474.
 23. *Az alvás.* 1. *οὐποθ' εἶδει (a megs. ünés) λυγρά σου κηρόγματα.* Hec. 662. 2. *ἐλπίδες δ' οὐπω καθεύδουσ' (meg nem szünnék).* Phoen. 634. 3. *οὐπω κακὸν τόδ' εἶδει (az abban maradás)* Suppl. 1147.
 24. *A nyújtózkodás, ὕπνον τ' ἄντρον βλέφαρον ἐκταθείσα (a behunyás) δός.* Or. 302.
 25. *Az alvás és a fölébredés, εἶδοντ' ἄν ἐξήγηται τὸν Ἀγαμέμνονος φρόνον.* El. 41—42.
 26. *Az ébresztés és a porézség, εἶα δὴ, φίλον ξύλον, ἔγραφε μοι σαυτὸ καὶ γίγνον θρασύ.* Fr. 694.
 27. *Az álmatlanság, πῶς Φινίδα ἀντρον ἀκτὰς ἐπέρασεν.* Iph. T. 422.
 28. *Az éhség, εἶδον . . . λιμόν (lelki szegénység) τ' ἐν ἀνδρὸς πλουσίον φρονήματι.* El. 369—371.
 29. *A sírás.* L. XXIV. 4.
 30. *A nevelés, ἔνθεν ἐργεῖα (látszik) ὁσπίων ῥαγέντων χρόνος.* Troad. 1176—1177.
 31. *Az ugrás.* 1. *κατὰ δ' ἐγκύμαλον πηδᾶ (a tombolás) σγάκελος.* Hipp. 1353. 2. *ἔνθα πῦρ πηδᾶ (a lángolás) θεοῦ βακχεῖον.* Ion. 1125—1126. 3. *ὡς τὸ μέλλον καρδία πῆδημ' (a dobogás) ἔχει.* Bacch. 1289.
 32. *A kiabálás.* 1. *βοᾷ βοᾷ δέλιος ἄλαστα.* Hipp. 877. 2. *βοᾷ (a hangzás) Σάμανδρος.* Troad. 29. 3. L. XXIV. b, 10.
 33. *A félelemből való gyuggolás.* L. XXIV. b, 28.
 34. *A megijedés, ἔρωτι θυμὸν ἐκπλαγίσ' (a szerelemre való gyuladás) ἰάσορος.* Med. 8.
 35. *A megijedt ember, αἰ τέχαι, ἐμπληκτος ὡς ἄνθρωπος, ἄλλοι' ἄλλοσε πηδῶσι.* Troad. 1204—1206.
 36. *A líhegés, ὃ μεγάλα δήποι' ἐμπέουσα (a büszkeség) ἐν βασιλάρχοις Τροία.* Troad. 1277—1278.
 37. *Az izadtság, σμύρνης ἰδρωτα (a nedv).* Ion. 1175.
 38. *Az örögdés.* 1. *ζάμιν δ' ἀγήρον (örökös) ἔξομεν.* Suppl. 1178. 2. *ζάμιν δὲ γηράσκουσαν (enyészd) ἐχθαίρω οἱ.* Herc. 1223.

39. *Az öregség, ὃ τὸν ἀγήραντον* (örökké való) *πόλον αἰθέρος ἦλιε τέμνων.* Epigramma.

40. *A mondás.* 1. L. XVIII. 4. 2. *ἂ πλευρά τὰμὰ προσπίττοντ' ἐρεῖ τὰδε.* Here. 1379.

II. A ház.

1. *A kerítés, τοῖον εἰς ἔργος* (a csel) *πεσείται.* Med. 986.

2. *A ház.* L. XXIII. 69.

3. *A kiálló párkányzat a falon, τὸ λοιπίδιον δὲ θυροκλῶς* (a legfőbb) *ἀθλίον κακίον.* Troad. 489.

4. *Az előcsarnok, χώρας Πελοπίας προνόπιον* (kiálló földrész). Hipp. 374.

5. *A küszöb, στενόπορ' Ἀγλίδος βιάθρα* (a kikötő) *ἦχουσι τῆσδε.* Iph. A. 81—82.

6. *Az ajtó.* 1. *στόματος ἐν πύλαις* (a nyílás). Hipp. 882. 2. *δέλτου μὲν αἶδε πολέθουροι* (sokszoros) *διαπτύχαι ξίνοις πάρεσιν.* Iph. T. 727—728.

7. *A bezárás.* 1. *ὄτ' σὲ καὶ Ἐρμιόναν ἔριδι στυγερά ξυνέλθσαν* (a bejelentés). Andr. 122. 2. *βρόχοισι κεκλιμένα* (az összekötés) *πέμπομαι κατὰ γαίας.* 502—503. 3. *συγκεκλιμένη* (a beburkolás) *πέπλους.* Heu. 487. 4. *Ἄγ. οὐκ ἐρέξετε στόμας; Πολυμ. ἐγκλίητ'* (befogni a szájat) *εἴρηται γάρ.* Heu. 1283—1284. 5. *ἄρκους κεκλιμένθ'* (a kényszerítés). Hel. 977. 6. *ἦ πᾶν ἐν ἄρθροις ξυγκεκλιμένον* (az összefüggés) *καλῶς.* Bacch. 1301.

8. *A kinyitás, ἦ δ' ἄν διοῖης* (a végrehajtás) *σφάγια.* Suppl. 1205.

9. *A kinyitás és a zán, καθαράν ἀνοίξαντα κληῖδα* (a megindulás) *φρεῶν.* Med. 660—661.

10. *A gazda, νοσηῶν μύθων ταμίης* (a hirdető). Troad. 231.

11. *A kulcsok kezelése.* L. XVIII. 17.

12. *A gyujtás, ἔως συνῆψε δῶμ' ἀνηγείστω πυρί.* Or. 621.

13. *A gyujtó szer, ἔκκαυμα* (a késztetés) *τόλμης ἰκανόν ἐστι καὶ θράσσους.* Fr. 1018.

14. *A füst.* 1. *πολλῶν γραμμάτων τιμῶν καπνός* (az érthetlenség). Hipp. 954. 2. L. XXIV. b., 14. 1. 3. L. XXIV. b., 14., 2.

15. *A fűes.* 1. *δεινόν τι πῆμα Πριαμίδαις ἐπέξεσι* (a keletkezés) Heu. 583. 2. *θυμῷ ζέοντι* (a dühöngés). 1055. 3. *διυή τις ὄρη δαιμόνων ἐπέξεσι* (a kitörés). Iph. T. 987.

16. *A mértékhez való szily, συμκρὸν τὸ σὸν σήνωμα* (a segítség) *προστίθης γίλοις.* Heracl. 690.

17. *A mérték csészéjének leereszkedése.* 1. *δέδοραε μέντοι γῶς ἐπὶ συμκρᾶς ῥοπῆς* (az élet). Hipp. 1163. 2. *ἦν δ' ἀγῶν ἰσόροπος* (egyenlő). Suppl. 706. 3. *μέγας γὰρ ἀγῶν, καὶ βλέπω δύνω ῥοπᾶς* (a sors). Hel. 1090.

18. *A fákllya.* 1. *πόσις δαμοσθίης λαμπάσιν* (a tűz) *ζεραυνίσις.* Suppl. 1011. 2. *ἀέλιον δ' ἀναβλέπει λαμπάσιν* (a fény). Ion. 1467.

19. *A fákllya fénye, ἀνέσχον σοι γῶς* (a menekvés) *σωτήριον.* Med. 482.

20. *A fákllya (és a nézés), εἴ σ' ἴποισα λαμπᾶς* (a napfény) *ἄγεται θεοῦ.* Med. 352.

III. Az emberi tettek és cselekedetek általában véve.

1. *A segítő, πολλῶν ἐμοὶ διακρῶν ἀρωγός* (kicsalja belőlem a könnyeket). Troad. 1130—1131.

2. *A lopás, τῦν δ' ἀρῶσαι στόμασι τάλθηθέστατα κλέπτουσι* (az eltitkolás). Fr. 442.

3. *A rablás, ἄσουλός* (a bántalom) *ἦν γάμων.* Hel. 61.

4. *A lakmározás, μαγέδαιν' αἰεί μου σάρκα θοιυῖται* (emészti) *ποδός.* Fr. 790.

5. *A koczkajáték.* 1. *ῥίπτεις κνβέων* (a szerencse-próbálás) *τὸν πρὸς Ἀργείους Ἄρη.* Rhés. 446. 2. *ἐν μὲν τόδ' ἡμῖν, ὡσπερ ἐν πεσσοῖς, δίδως κρείσσον.* Suppl. 409—410. Hasonlat.

6. *A koczka.* 1. *χρὴ δ' ἐπ' ἀξίσις ποιεῖν, ψυχὴν προσβάλλοντ' ἐν κνβήσιν* (a szerencse) *δαίμονος.* Rhés. 182—183. 2. *αἱ δ' ἄλλα πάσις πεσσοῦν ὁμοίως διαγοραῖς ἐπισημνῆται ἄλλα παρ' ἄλλων εἶσιν εἰσαγωγῆμοι.* Fr. 362., 8—10. Hasonlat.

7. *A koczkával való dobás, ἔτ' αὐτὸν ἄλλα βλήματ' ἐν κνβήσιν βαλεῖν* (a sors változása) *πέποιθ'.* Suppl. 330—331.

8. *A dobás, βαλεῖν δάκρον* (a könnyezés). Hipp. 1396.

9. *A hengerítés.* οὐκ ἀπ' οἴκων πάλιν ἀνά πόδα σὸν εἰλίξεις (a távozás). Or. 170—171.

10. *A más valakivel való közlekedés.* στείρων δ' οὐ μία χροιά περὶ σὸν κρῖτα τάχ' ἐξομιλήσει (a körlvevés). Cycl. 515.

11. *A járás és az ut.* διπλῆς μερίμνης διπτύχους ἰὼν ὁδοῦς (a gondolkodás); Or. 633.

12. *A víznek csatornája való vezetése.* τούτ' αὐ παρωχέτευσας (az elmondás) εὐ. Bacch. 479.

13. *A vízcsatorna.* παρεκτρέποντες ὄχετον (az idök folyása) ὥστε μὴ θαναῖν. Suppl. 1111.

14. *A tüzzel való jeladás.* εὐ πυρσένετε (a jeladás) χραιγὴν ἀγῶνος τοῦδε. El. 693—694.

IV. A vallás.

1. *A jós és a jósmadár.* πρὸς γὰρ τινας οἰωνῶν ὥστε μάντις ἐσορῶ κακοῦ. Hipp. 872—873. Hasonlat.

2. *A jósmadár.* οὐκοῦν οἴτος οἰωνός (rossz jel) μέγας. Or. 789.

3. *A jóslat.* πατρὸς εἰς ἀδίκου χρησμοῖς (a parancs) ἀδίκους διελευμένθην. Hipp. 1349—1350.

4. *Az óltár.* L. XXIV. b., 28.

5. *Az áldozati barom levétele.* κίνδυνον πολὺν τεμεῖν (a megkísérlés) αὐδέου. Heracl. 758.

6. *A föláldozott bika.* ἤπειρ καθεύεις ταῦρον (Aegisthus) El. 1143.

7. *Az áldozati kalács.* ἐκ δ' ὄμορον ἀθλίου στόματος ἀφροῖδη πέλανον ὀμμάτων τ' ἐμῶν. Or. 219—220.

8. *Az áldozati kalács (és a hajó fenekén összegyűlt víz kimerítése).* ἐνθ' αἵματηρός πέλανος (a vér) ἐς γαῖαν Σκύθης ἤντλεῖτο (az ömlés). Rhés. 430—431.

9. *Az italáldozat.* σπένδομαι (a kiengesztelődés) δὲ συμφορᾶς. Or. 1680.

10. *A gabona vagy hadi tsákmány színe-javának kiválasztása az isteneknek való föláldozás végett.* ἐγὼ δὲ νύμφας ἠεροθυναζόμην (a választás). Herc. 476.

11. *A bacchans nő.* L. XVII. 11.

12. *A bacchansok thyrsus nélkül.* kik az ifju vadat elfogják az erdőben. ἄθυρσοι δ' οἶά νιν δραμόντε βάζχαι σκύνμον ἐν χροῖν ξυρήπασαν. Or. 1492—1494. Hasonlat.

V. A mythologia.

A Musa. L. XIV. 3.

VI. A versenyjátékok.

1. *A kettős stadium.* 1. πολλοῖς διαύλοις (a háborgás) κυμάτων φροσόμενος. Herc. 29. 2. κατθανόντες τ' εἰς ἀγῶνας πάλιν ἄλλον δισσοῦς ἂν ἔζαν διαύλους (a második élet). Herc. 660—662. 3. *Eὐφροσθέως διάυλον* (a visszatérés útja) μολών. 1102.

2. *A stadium sorompója.* 1. λάβ', ἔρχε πρὸς βαλβίδα (a végéhez) λυπηρῶν βίον. Med. 1245. 2. καὶ δὴ τινάσσει κρῖτα βαλβίδων (a véghezviendő dolgok) ἄπο. Herc. 867.

3. *A stadium kezdetét és végét jelölő vonal.* ἐπ' ἄχραν ἕχομεν γραμμῆν (valaminek a vége) κακῶν. Fr. 169.

4. *A harczbírói tiszt.* ὅπως κλύοιμί σου κοινὰς βραβείας (az itélet). Phoen. 449—450.

5. *A harczbíró.* 1. ἐγὼ βραβείης (a parancsoló) λόγον τοῦδ' εἶμι. Med. 274—275. 2. οὐ δ' ἡμῖν τοῦ φόρον γενεῖ βραβείης (a tamm). Or. 1065. 3. θεοὶ δὲ σοι δίχης βραβείης (a bíró) 1650. 4. οὐχ ἦδε μόχθων τῶν ἐν Πίῳ βραβείης (az okozó). 703.

6. *A versenyzés.* 1. κἄν τῶδ' ἀγῶν (a kérdéses dolog) μέγιστος. Med. 235. 2. ἔτ' εἰς ἀγῶνας (a küzdelem) τοῖς νιοστί νυμφίοις. 366. 3. νῦν ἀγῶν (a cselekedet) ἐψηχίας. 402. 4. ἀμίλλαν (szóvita) γὰρ σὺ προῖθηκας λόγων. 546. 5. οὐδ' εἰς ἀμίλλαν (a kivánság) πολέτινον σπουδὴν ἔχων. 557. 6. πρὸς ἀμίλλας (a fejtérés) ἦλθον μίξους ἢ χοῖν γενεῖαν θῆλιν ἐρευνᾶν. 1082—1084. 7. κακῶ κακὸν γὰρ εἰς ἀμίλλαν ἔρχεται (egyik csapás a másikat éri). Troad. 617. 8. τίνας πολιτῶν δ' ἐξαμιλλῶται (az elűzés) σε γῆς; Or. 431. 9. καὶ μὴν γέροντι ἐξαμιλλᾶται (az igyekvés) ποδί. 456. 10. δυοῖν

δ' ἀμυλλαν (a valamire való szorgos gondolás) ξυντιθείς ἀγίζομαι. El. 95.

7. A fáklgyanivö. λαμπαδούχος (fénylő) ἀμέρα. Iph. A. 1506.

8. A versenyfutás, a győzelem, a stadium kezdetét és végét jelölő vonal és a stadiumon való fordulat. ὠδὲ τις ζωοφόρος ὣν μὴ μοι, τὸ πρῶτον βῆμ' ἔαν δροαίη (a törekvés) καλῶς νικᾶν (a cél elérése) δοκίτω τὴν δίκην, πρὶν ἂν πέλας γραμμῆς (a cél) ἵκηται καὶ τέλος κάμψη (a közeledés) βίου. El. 953—956.

9. A harezbiró ítélte. 1. ἐν σοὶ βραβεύειν, ὃ νῆαι, τοῖς λόγους. Hel. 996. 2. σὲ χρὴ βραβεύειν (az intézkedés) πάντα. 1073.

10. A koszorúzás. τὸν Ἀχιλλεῖον τίμζον στεφανοῦν (a megtisztelés) αἰμειτὶ χλωρῶν. Hec. 128—129.

11. A koszorú. τὸν καλλιπαῖδα στέφανον (a három gyermek). Herc. 839.

VII. A táncz.

Az ütemy. 1. οὐχ ἔνά' ἠυθμὸν ζωκῶν (valaminek a módja) ἐχοῦσας. Suppl. 94—95. 2. ποιῶ τρόπῳ δὲ καὶ τίνι ἠυθμῶ (a mód) γόνον κτείνει θεέστον παῖδα. El. 772—773.

VIII. Az ének.

1. Az éneklés. οὔτοι ἠρόδως γε συμβαλὼν ἔχθραν τις αὐτῇ καλλίνορον ἄσεται (az örvendés). Med. 44—45.

2. Az énekes és az ének. τὸν θ' ἠμνοποιὸν αὐτὸς ἂν τίκτη μᾶλλον χαίροντα τίκτην (mindenki szereti a magáét, ha mindjárt rossz is az). Suppl. 180—181. Allegoria.

3. Az énekmester. L. XIV. 3.

IX. A zene.

1. Az összehangzás. προσφθός (az egyezés) ἢ τύχη τῶμ' ἀέθαι. Ion. 359.

2. A gyöngye nádból készített syrínéből jövő hang. σύριγρος ὅπως πνοᾷ λεπτοῦ δόνατος, ὃ φίλα, γόνει μοι. Or. 145—146. Hasonlat.

X. Az építészet.

1. Az építés. 1. ισοδμήτες (új) γάμοι. Med. 1366. 2. καὶ πᾶν ἐπ' ἐμοὶ τεκταινέσθω (a megtevés) Fr. 910., 2.

2. Az építész. τοῖσιν ἀρχιτέκτοσι (a vezető) πείθεσθ'. Cycl. 477—478.

3. Az alap. ζωσίσσονας γὰρ Ἰλίου πόρους ἀγίγμαι καπὶ κινδύνον βᾶθρα (a kezdet). Cycl. 351—352.

4. A csarózsínór. παρ' οἷαν ἦλθουεν στάθμην (az állapot) βίου. Ion. 1514.

5. A csarózsínór és a pénés. γνώμης ποτηροῖς κανόσιν (az elv) ἀναμετρούμενος (az ítélés) τὸ σῶϊρον. El. 52—53.

6. Az eveszték és a fa. ἀρμός ποτηρός ὡσπερ ἐν ξύλῳ παγίς, λόγῳ πολίτης ἐστὶ, τοῖς δ' ἔργοισιν οὔ. Fr. 362., 12—13. Hasonlat.

7. A ház fölépítése egésszen az orpóig. παιδοκτονήσας δῶμα θοιγζῶσαι (az elhalmozás) ζωοίς. Herc. 1280.

XI. A festészet.

A festő. ὡς γραφεύς τ' ἀποσταθείς ἰδοῦ με. Hec. 807—808.

XII. Az orvostudomány.

1. A betegség. 1. φίλων νοσοῦντων (a baj) ἕσπερος βοήδρομαίς. Rhés. 412. 2. ἡ μεγίστη τῶν ἀνθρώποις νόσων (a bűn) πασῶν, ἀναίδει'. Med. 471—472. 3. κατεῦθεν δόμοι νοσοῦσιν (szerencsétlen) ἀνδρῶν. Andr. 949—950. 4. ἀλλ' ὅμως ζωὸν κοσμεῖν γυναῖκας τὰς γυναικείας νόσους (a hiba). 955—956. 5. κοινὰς γὰρ ὁ θεὸς τὰς τέχας ἠγοῦμενος τοῖς τῶν νοσοῦντος πῆμασιν διώλισε τὸν οὐ νοσοῦντα (a szerencsétlen) ζούδεν ἀδικηζότα. Suppl. 226—228. 6. νοσοῦδες τοῦτο τοῖς ἀμείροσιν. 423. 7. δύο νόσῳ (a baj) ζωτημέρος. Ion. 591. 8. ἀπαιδίς νοσεῖν (a szynlódés). 620. 9. ἀλλ' ἢ τι θεσγάτοισι δεσποτῶν νοσῶ (szerencsétlennel lenni); 755. 10. σὸν γὰρ σοι νοσῶ (szerencsétlennel lenni). 808. 11. ἂ παρθένους ἐγγίγνεται νοσήματ' (az erkölcsi vétség) ἐς ζωπτοῖς γάμοις. 1523—1524. 12. ἔχαι νόσον (a baj) πενία. El. 375—376.

13. οὐ ποιν νοσοῦντας (szerencsétlen) θεῖος ἔβρισην δόμονα; Iph. T. 930. 14. νοσοῦντα (szerencsétlen) τ' οἶκον. 992.

2. Az orvos. μεγάλη δὲ θνητοῖς μοῖρα συμφορᾶς κακῆς ἰατρὸν (a mentő) εὐρεῖν. El. 69—70.

3. Az orvosság. σωτηρίας δὲ τοῦτ' ἔχει τί τῶν ἄκοα (a menedék); Hel. 1055.

4. Az orvosság elkészítése. εἴ τί σοι δυναίμην ἄκοα τῶν δυσλόγων πόνων τεμεῖν (a segítés). Andr. 120—121.

5. A betegség és az orvosság. ὁ δ' ἄδικος λόγος νοσῶν (gyöngébb) ἐν αὐτῷ φαρμάκων (a csel) δέεται σοφῶν. Phoen. 471—472.

6. A betegség, az orvos, az orvoslás és a gyógygeszt. πρὸς τὴν νόσον τοι καὶ τὸν ἰατρὸν χρεῖων ἰδόντ' ἀκείσθαι, μὴ πῖτόξ τὰ φάρμακα δίδόντ', εἰάν μὴ ταῦτα τῇ νόσῳ πρόπη (a ki másan segíteni akar, nézzen jól annak hájára és intézkedjék a szerint). Fr. 294., 1—3.

7. A gyógygátás. 1. καίτοι τάδε μὲν κέρδος ἀκείσθαι (a vizsgálás) μοῖλαισι βροτοῖς. Med. 199—200. 2. ἀδικίαν τ' ἰώμενος (a megboszulás). Or. 650. 3. πόλιος ἄλωσιν ἐξιώμενος (a meghiusítás). El. 1024.

8. Az ürgönghés, az orvosság, a gyógygátás és a betegség. μαίνει (a helytelen vélemény) γὰρ ὡς ἄλγιστα, κοῦτε φαρμάκοις ἄνη λάβοις (a kiábrándulás) ἂν οὐτ' ἄνευ τούτων νοσεῖς (hibás nézetben lenni). Bacch. 326—327.

XIII. A háboru.

1. A háboru. 1. ἀπολέμονα (békés) δ' εἰνάς σεβίζουσα. Med. 640. 2. Κέρως . . . τίττει πόλεμον (a zavar). Fr. 341.

2. A szövetségés. 1. κακοῖς μὲν ἀνακαλῶ τοὺς ξυμμαχοῦς (a segítő). Troad. 469. 2. ἔστ' ἔνδον αὐτῷ ξύμμαχος (a segítő) θεοῖς ἴση. Hel. 819.

3. A hadsereg vezetése. δυοῖν γερόντων δὲ στρατηγεῖται (a vezetés) φρυγή. Heracl. 39.

4. A hadsereg. L. XXIII. 33.

5. A máhla fölrakása. ἔστιν τί μοι κατ' Ἄργος εὐμενὲς γίλων, ἢ πάντ' ἀνσευδαίμεθ' (az elvesztés); El. 601—602.

6. A hadsereg elindulása. 1. διπλοῦν γὰρ αὐτῇ πῆμ' ἐπιστρατεύετο (lesujtotta). Med. 1185. 2. ἐνός δ' ἐπ' ἀνδρὸς δώματα στρατεύομεν (a fölléprés valaki ellen). Herc. 825.

7. Az élesítés. ὀργῇ ξυντεθηγμένοα. Hipp. 689.

8. A fölfegyverzés. ἀλλ' εἰ ὀπλιζον (a készülődés) καοδία. Med. 1242.

9. A csatasorban való állás. Βαζζίω κόμοις ξυνασπίζοντες (társnak lenni). Cycl. 38—39.

10. A segítő társ a harcokban. ἀδελγή θ' ἢ παροσπίζουσα (a mellette álló) ὁμοῦ. Phoen. 1435.

11. A löveg. κίσαινον βέλος (a bot). Bacch. 25.

12. Az új kifejlesztése. τόξον ἐνταίνοντες (a túlhatjtás) ὡς καιρὸν πέρα. Suppl. 745.

13. A nyíl. τόξα (a sugár) θ' ἡλίον τάδε. Herc. 1090.

14. A nyíllal való lővés. 1. καί σου τὸ σῶφρον ἐξετόξευσεν (a túlléprés) φρενός. Andr. 365. 2. ἔροα ἐτόξευσ' (a föllobbanás) αὐτὸν ἐνθίου ζόρης. Troad. 255. 3. ἐγὼ δὲ τοξέουσα (a törekvés) τῆς εὐδοξίας. 638. 4. καὶ ταῦτα μὲν δὴ νοῦς ἐτόξευσεν (a beszélés) μάτην. Herc. 603. 5. μεθῆμαι τόξα (nem akarok többé rá gondolni). Ion. 256. 6. τοῦδε τοξέου (a törekvés), τέκνον. 1411. 7. μάτην ἄρ' εἰς γυναῖκα ἐξ ἀνδρῶν νόσος ψάλλει, κερὸν τόξευμα (a gyalázás). Fr. 501. 8. πικροῖς δ' ἔβαλλον Βαζζίον τοξείμασι (a dobás) κάρα γέροντος. 566. 9. ἢ γὰρ τρυφῆς πάντοθεν τοξέεται (törekedni valami után) δεινοῖς ἔροσιν. 846.

15. A lándzsával való dobás. 1. ἀλλὰ γὰρ τί τοῦς Ὀδυσσεῖος ἐξακοντίζω (a kibeszélés) πόνοα; Troad. 444. 2. εἶπε γὰρ εἶσω γῆς ἀκοντίζουσα (a behatolás) ἀραί. Or. 1241. 3. καὶ ταῦτα μὲν δὴ πρὸς τὰ σ' ἐξηκόντισα (az oda-mondás). Suppl. 456. 4. κύνιος δὲ παρσίλημος ἡκόντιζ' (a törekvés) ἄνω. Ion. 1155. 5. λευκὸν κῶλον ἐξηκόντισαν (az elsietés). Bacch. 665. 6. ὄξοισι τ' ἐλατίνουσιν ἡκοντίζετο. 1098. 7. ὄσας γενεῖον χεῖρας ἐξηκόντισα. Iph. T. 362. 8. ἐς πλευρὰ καὶ πρὸς ἦπαρ ἡκοντίζετο (az ütés). 1370.

16. A lándzsával való dobás (és a kedvező szél). αἶμαρος δ' ἀποροαί εἰς αἰδμ' ἐσηκόντιζον (a csordulás) οἶμοι (kedvező) ξενφ. Hel. 1587—1588.

17. *A sebzés.* 1. ἔμνησας ὁ μὲν φρένας ἤλκωσεν (a sér-tés) Alc. 878. 2. ἤλκωσας (szerencsétlenné tenni) οἴκους. Suppl. 223.

18. *Az erőd.* 1. L. XXIV. d. 4. 2. παῖς μὲν ἄρσην πα-τέρ' ἔχει πύργον (az oltalmazás) μέγαν. Alc. 311. 3. ἦν μὲν τις ἡμῶν πύργος (a menedék) ἀσφαλῆς γανῆ. Med. 389. 4. ἐπειδὴ καὶ λίαν πυργοῖς (a dícséknés) χάρις. 526.

19. *Az ostrom.* 1. ὡς ἄσχολός γε συγγόνου προσεδόξα (az ápolás). Or. 93. 2. ὄρω . . . τοσόδε πυργηρομένους (föl-fegyverzett). 1573—1574.

20. *A hosszú ostromlajtorja megmászása.* ὡς πράσσω καλῶς εἰς ἄκρα βῆναι κλιμάκων ἐνήλατα (a nagyranággyás) ζιγῶν ἀπόλλεσ' ὄλβον. Suppl. 728—730.

21. *A rombolás.* 1. κονρὰ πενθήρει κροῖτ' ἐκπορθηθείσ' (a csufítás) οἰκτρῶς. Troad. 141—142. 2. πέρας (a megölés) δέματα θηρῶν. Herc. 700. 3. δμοαὶ στατίζοντες, ἕς ἔπερσ' ἐμὸς πατήρ. El. 316. 4. βουγόρβια πίπτοντα καὶ πορθοῦ-μεν'. Iph. T. 301—302. 5. γίλους τε πορθεῖν (tönkre tenni) καὶ κατακτανεῖν χροῶν. Fr. 608.

22. *A fogoly.* ἀχμαλώτων (az elüzött) τοὶ μ' ἀπέμισσε δόμων. El. 1008.

XIV. Az állami élet.

1. *A város.* ὅταν ἦ δυνάμιον ἐν πελάγει καὶ θαλερῆ πόλις. Rhés. 246—248.

2. *A király.* μοναυπέτων ἄναξ (a vezér). Suppl. 680.

3. *A zsarnok, a lázadó polgárok (az énekmeister, a Musa, a szél, a hajós és a kormánylapát).* οὐδ' ἐνὶ πόλεισ' γε δί-πτυχοι τυραννίδες μῦς ἀμείνορες φέρειν, ἄχθος τ' ἐπ' ἄχθεισι καὶ στάσις πολιταῖς. τόνων θ' ἔμνον ξινηργάταν δυοῖν ἔην Μοῦσαι φιλοῦσι κοίνας. πνοαὶ δ' ὅταν φέροσι ναντίλους θοαί, κατὰ πηδαλίων διδύμα προπίδων γνώμα σοφῶν τε πλήθος ἀθρόον ἀσθενέστερον φαιλοτέρως φρενὸς ἀντοζοα-τοῦς ἐνός (két nő szerencsétlenné teszi a férfit, jobb csak egy, ha mindjárt kevésbé kitünő is). Andr. 471—483. Allegoria.

4. *A rabszolga és a város.* L. XXIV. b. 28.

5. *Az ezüstrézs nyomonlása.* τί μ' ἐσδέδορκεν, ὥσπερ ἀργύ-ρου ασοπῶν λαμπρὸν χαρακτῆρ'; El. 558—559. Hasonlat.

6. *A békeskötés itatáldozat mellett.* 1. σπονδαὶ (a békes-ség) γὰρ ἡμῶν, καὶ μεθέστηκεν χόλος. Med. 898. 2. ἦν πολλὸς λόγος σὲ καὶ πόσιν σὸν νεῖκος ἐσπίσθαι (a kibékülés) τὸ πρῖν. 1139—1140.

7. *A sorssal való választás.* ὅς γ' ὀμγὰν κληροῖς (a vá-lasztás) πρός χροσῖους θάξους. Ion. 908—910.

8. *A bíró társa.* τῷ σοφίᾳ παρέδρους (a társ) πέμπει ἔρωτας. Med. 842.

9. *A prytanisok elnöke.* ὀμόφρων τ' ἐπιστάτης (úr) Κέκλιον. Troad. 436—437.

10. *A vádlóokmányrak a vádló által való aláírása.* ἔπ' εἴ τι κακὸν ὑπογράψαι (a vádolás) τῶμῳ βίῳ. Herc. 1120.

XV. A vadászat.

1. *A vadászás.* 1. καὶ μ' ἔγχοις ἀγιάζοντα καὶ θηρώ-μενον (a keresés) παῖα. Rhés. 793—794. 2. ἐν δ' οὐκ ἐπί-στασθ' οὐδ' ἐθηράσασθῆ (valamire való törekvés) πο. Hipp. 919. 3. θηρεύουσι (a rászedés) γὰρ σεμνοῖς λόγοισιν ἀίσχρὰ μηχανώμενοι. 956—957. 4. τί μοι ζήγος ἐκ χειρὸς ἡγορεύσω (a kiragadás). Andr. 841. 5. θηρῶντες (a keresés) Ἐλένην μυρίους ἀπόλλεσαν. Troad. 369. 6. παρέδρος . . . σνύλοισ . . . δορυθηράτοις. 573—574. 7. ἦ γάμον Ἀθάνα θεῶν τινος θηρωμένη (a keresés). 979. 8. μαστοῖς τὸν ἔλιον θηρωμέναι (a kieszközlés). Or. 568. 9. θηρῶν (a keresés) ὁ πάντες κοῖζ ἐγὼ ζητῶ μύθος. 679. 10. σὸν δέμας θηρωμένος (a keresés). Phoen. 699. 11. τί χοῖμα θηρῶν (a keresés) καὶ τίνος χορίαν ἔχων; Suppl. 115. 12. κυναγχεῖ (a megtámadás) τέκνον δωγμόν. Herc. 898. 13. θηρωμένθ' (az üldözés). Ion. 1111. 14. τίς ἡμῶς ἐκκηρηγετᾶ (az üldözés) πότμος. 1422. 15. τὰς ἐμὰς ἀνασπαράγας θηρᾶ (a boszulás). Hel. 50—51. 16. θηρᾶ (az üldözés) γαμῖν μ. 63. 17. θήραμα βαρβάρων πλάτες. 192. 18. τίτι πότμῳ ξηνεζέγγην (a bejelentés). 255. 19. πάν-τες φίλοι μοι πλὴν ὁ θηροῖων (sz akaró) γάμονος. 314. 20. ὅς με θηροῦται (az üldözés) λαβεῖν 545. 21. λιμῶ δέ θηρᾶ (az üldözés) τέμβον ἰσπεύοντε νῶ. 981. 22. κλοπαῖς θηρωμένον (az elrablás) Ἐλένην. 1175—1176. 23. τί χοῖμα

θηρώσ' (a kivanás) *ἐκέτις ὠρέχθης ἐμοῦ*; 1238. 24. *όσαι δ' ἄπεισιν, ἐξ ὄρουσ θηρώσομαι* (az elfogás). Bacch. 228. 25. *τὴν Ἀφροδίτην καλλωνῆ θηρώμενος* (a keresés). 459. 26. *θέλτε θηρασόμεθα* (az elfogás) *Πενθέως Ἀγαῖον*. 719—720. 27. *θηρώμεθ'* (az elfogás) *ἀνδρῶν τῶνδ' ἕπ'*. 732. 28. *κακοῖς θηρῶν* (szerezni) *κατά*. 839. 29. *θηρῶσιν* (a hüntetés) *τὸν ἔσπετον*. 890. 30. *τὸ σοφὸν οὐ φθόνῳ χαίρω θηρεύουσα* (a törekvés). 1006. 31. *θηρῶν* (az elfogás) *τε τῆ θεῶ σφάγια τάπιζόρια*. Iph. T. 280. 32. *οὐ καθαρά μοι τὰ θύματα ἠγρεύσασθ'* (a megfogás). 1163. 33. *τί προσδοκῶσαι κέρδος ἢ θηρώμεται* (a törekvés); 1311. 34. *ἐκφρόντισσον διωγμὸν ὅστις τοῖς ξένους θηράσεται* (az elfogás). 1324. 35. *ἀνδρας δυσσεβεῖς θηράσεται* (az elfogás). 1426. 36. *μέγα τι θηρεύειν* (a törekvés) *ἀρετάν*. Iph. A. 567. 37. *θηρῶσι* (a kivanás) *λέκτρον τοῦμόν*. 960. 38. *θήραμαι* (az odacsalás eszköze) *παίδος*. 963. 39. *τοῖσιν πένησιν χρώμενοι θηρώμεθα* (az elérés). Fr. 21., 7. 40. *μολπαῖσι δ' ἡσθεῖς τοῦτ' ἀεὶ θηρεύεται* (az utána járás) 187. 41. *τὰς τύχας ἐκ τῶν πόνον θηρῶν* (a keresés). 235. 42. *κτῆσθε πλοῦτον πάντοθεν θηρώμενοι* (az üldözés). 423. 43. *οἱ γὰρ Κύπριον γέγοντες ἀνθρώπων ἄγαν ροσούσ' ὁμοίως τοῖς ἄγαν θηρωμένοις* (az üldözö). 431. 44. *τολμήμασιν δὲ καὶ χειρῶν ἐπερβολαῖς ἀλλίσσεται τε πάντα καὶ θηρεύεται* (az elnyerés). 437. 45. *τρηνῆ δὲ τοι ἄλλων ἐδεστώων μηχανᾶς θηρεύομαι* (a keresés). 844, 4—5. 46. *γῆν δέλωσ ἔχοντες τήνδε συνθηρεύομεν* (a megszerzés). 971., 4—5. 47. *τὸ διαβῶναι μόνον ἀεὶ θηρωμένη* (a törekvés valami után). 1039., 9. 48. *οὐ δόξαν κενὴν θηρώμενοι* (a keresés.) Epist. A, 2—3.

2. *A vadászás, a vadászhalál és a vadak nyábjá.* ἴθ', ὃ βάζχε, θηραγενεῖς (a kémlelő) βεχχῶν γελῶντι προσώπω περιβαλε βρόχον θανάσιμον (a halál) ἐπ' ἀγέλαν (a csoport) πείσονται τὰν μαινάδων. Bacch. 1020—1024.

3. *A vadászás (és a verülés).* μίλω πρός τὰν Ἀφροδίταν, ἄν θηρέων (a törekvés) πετόμαιν (a futás) βάζχαις σὺν λευκόποσιν. Cycl. 70—72.

4. *A vadász.* 1. *κυναγὸς ὡσεὶ, παῖς σὸς ἐξαθροῖζεται.* Phoen. 1169. Hasonlat. 2. *βοᾶ κυναγὸς ὡς.* Iph. T. 284. Hasonlat.

5. *A vadász és a kutya.* εἰ δὲ δὴ . . . ἀναγκαίως ἔχει τάχος ἐπιροοῖβδην θ' ὁμαστέιν ὡς κυναγέτη κύνας, εἰμί γ'. Herc. 859—861. Hasonlat.

6. *A vadászhalál.* 1. *ἐγγὺς ἦδη γ' ἐσμέν ἀρκύων ξίγους.* Med. 1278. 2. *μὲ δικτύων* (a esel) *ἔσω λαβόντες.* Phoen 263—264. 3. *βρόχοισι δ' ἀρκύων* (a esel) *διδήσεται ξιφηγόροισι.* Herc. 729—730. 4. *καλῶς ἄρ' ἄρκυν* (a esel) *ἐς μέσην πορεύεται.* El. 965. 5. *ἐν ἀρκύνσιν* (a fogság) *γὰρ ὦν.* Bacch. 451. 6. *ποι μ' αὐτὴνδ' ἐς ἀρκυν* (a veszedelem) *ἤγαγε.* Iph. T. 77. 7. *δεινὸν τόδ' εἶπας, ἀρκύων* (a fogság) *μολεῖν ἔσω.* Cycl. 196.

7. *A halál fonadéká, a megfogott vad és a megfogás.* στείχε γὰρ ἐσπεσοῦσα δικτύων βρόχους (a esel), καλὸν τὸ θήραμ', ἦν ἀλῶ, γενήσεται. Or. 1315—1316.

8. *A nyomozás.* 1. *ἔξιχνεύσατε* (a fölkeresés) *τὸν θηλήμορπον ξένον.* Bacch. 352—353. 2. *ἀλλ' ἔξιχνεύσουσιν* (a rátalálás) *σε.* 817.

9. *A vad, a kutya és a vadász.* ἐκ δὲ πηδήσας ἐγὼ θῆρ ὡς διώκω τὰς μαιμάγρους κύνας, ἄπαντ' ἐρευνῶν τοῖχον, ὡς κυναγέτης, βάλλον ἀράσσων. Herc. 1172—1175. Hasonlat.

10. *Az őz.* ὡς νεβρὸς οὐράνιον πῆδημα κομφίζουσα. El. 860—861. Hasonlat.

11. *Az őz, a vadászás, a kerítés, a halál és a kutyaikat uszító vadász.* ἄρ' ἐν παννυχίοις χοροῖς θῆσω ποτὲ λευκὸν πόδ' ἀναβαχχέουσα δέραν αἰθέρ' ἐς δροσερὸν ῥίπτουσ', ὡς νεβρὸς χλοερᾶς ἐμπαίζουσα λείμακος ἄδοταις, ἠνίζ' ἄν γοβερὰν φύγη θῆραν ἔσω φυλακᾶς ἐνπλέκτων ἐπέθ' ἀρκύων, θωῶσσων δὲ κυναγέτας ξυρτεῖνη δρόμημα κύνων. Bacch. 862—872. Hasonlat.

12. *A zsákmány.* 1. *λόγχησ αἰχμηῆ δορυθήρατος* (az elfogás) *πρὸς Ἀχαῶν.* Herc. 104—105. 2. *τὰς αἰχμαλώτους εἶπας, Ἑλλήνων ἄγρων* (a fogoly). 881. 3. *ὦ κατὰ στέγας γίλοι ξιφηροῖς, οὐχὶ ξυλλήψασθ' ἄγρων;* Or. 1345—1346. 4. *χωρεῖ δὲ θῆρα δυσπόττω γαυρουμένη.* Bacch. 1144. 5. *σπάνιον δὲ θῆρεμ'* (az adomány) *ἀνδρὶ τωαύτην λαβεῖν δάμαρτα.* Iph. A. 1162—1163. 6. *αἰσώμενος ἄγρωνμ'* (valaminek a bírása) *ἀνθέων.* Fr. 754.

13. *A vadnak hállóval való megfogása (és a sárkány).* *zádóκει τοῖς μὲν οὖν, τοῖς δ' ἐς ἀρυστάταυ μηχανὰν ἐμπλέ-
ζειν (a rászedés) παῖδα τὰν Τυνδαρίδ' ὁ πατρογοντας δρᾶ-
ζων (a borzasztó ember). Or. 1419—1424.*

14. *Az elfogott vad. ἦν δ' οὖν ἀμάρτω τῆσδ' ἄγρως.* Alc. 850.

15. *Az elfogott vad és a vadászás, páροισμεν τῆνδ' ἄγρην ἠγροενζότες . . . ὁ θῆρ (Bacchus) δ' ὄδ' ἡμῖν πρᾶος.* Bacch. 434—436.

16. *Az elejtett vad. Εὐμενίσιν θῆραμα (az üldözött) γόνφ.* Or. 836.

17. *A falatozás, a vadász és a zsákmány. ἦκει γὰρ ἐς δαῖτ' (valaminek a vége), οὐ παρὼν κωηγέταις (a harczos) αἰροῖσι λείαν (a levert ellenség). Rhés. 325—326.*

XVI. A halászat.

*A halászháló. 1. ἕσως γὰρ ἐς βόλον τις ἔρχεται (ke-
zünkre kerül). Rhés. 730. 2. ἦν ἐσπάσσομαί γ' ὄν μετίζουμαι
βόλον (az ellenség). El. 582. 3. ἀνῆρ ἐς βόλον (a csel) καὶ τι-
σταται. Bacch. 847. 4. ἀμφίβληστομα (a kör) γὰρ τοίχων
ὄρας ἕψηλά. Iph. T. 96—97.*

XVII. A lótenyésztés és a lóverseny.

1. *A csikó. 1. μήτε δώμασιν λαβεῖν κακῆς γυναικός
πῶλον (a gyermek). Andr. 620—621. 2. πῶλον (a leány)
ἀφῆλξων σῶν ἀπὸ μαστῶν. Hec. 144. 3. οὗτος δὲ πῶλος (az
ifju), τῆδ' ἀνεμμένος πόλει. Phoen. 947. 4. οὗς ὡς δρομαία
πῶλος ἢ βάζχη θεοῦ τάγφ ξυνάφω πῶλον; Hel. 543—544.
Hasonlat. 5. ἀδομίνα δ' ἄρα πῶλος ἕπως ἄμα μετέφ
φροβάδι πῶλον ἄγει ταχόπουν. Bacch. 162—164. Ha-
sonlat.*

2. *A csikó (és a szél). ὁ Στρομόπιος πῶλος (a fiu)
αἰοδοῦ Μοῦσης ἔζων καταπνεῖ (a segítség) σε. Rhés.
387—388.*

3. *A loaglás. 1. Ζεγύρον πρῶαῖς ἰππέουσιντο; (a fuvás).
Phoen. 211—212. 2. ὄν' ὠκνῶσαι νύμφαι ἰππέουσαι (a sietés)
δε' ὄρητας. Suppl. 993—994. 3. κἀνθῆνδε πρὸς γέροντο;
ἰππέει (a sietés) φόνον. Herc. 1001.*

4. *A lovas földvetéltése. μεθίει διὰ χειρῶν βλάστημ
ἄνω ἀτρέμα, φηλάσσω μᾶναχαιτίουέ νν. Bacch. 1071—
1072.*

5. *A sörényét borzasztó, ágaskodó és a lovas földre teríté
lő. ἔως ἔσφηλι κωηχαιτίου (a fölfordítás) ἀψίδα πέτρφ
προσβαλὼν δχῆματο; Hipp. 1232—1233.*

6. *A be nem fogott csikó. τὰν μὲν Οἰχαλίη πῶλον ἄζυγμα
λέκτρον (a hujadon). Hipp. 545—546.*

7. *Az igába alig hogy befogott csikó. τῆ τε νεόζυγι σφ
πῶλω, τὸν ἐν αἰθέρι κρέπταις σῶν γάμων γένναν. Fr. 781.
20—22.*

8. *Az igába alig hogy befogott csikó és a zabola. εἰζὸς
σφαδᾶζιν ἦν ἄν ὡς νεόζυγα πῶλον χαλινὸν ἀοτίως δέδε-
γμένον. Fr. 818. Hasonlat.*

9. *A csikó és az iga. 1. δειμαίνων ἄπο πηδᾶ δρομαίος,
πῶλος ὡς ἀπὸ ζυγοῦ. Or. 44—45. Hasonlat. 2. αἰ δ'
ἐκλιποῦσαι ποικίλ' ὡς πῶλοι ζυγά βακχεῖον ἀντίκλιζον
ἀλλήλαις μέλος. Bacch. 1056—1057. Hasonlat.*

10. *A társától megfosztott csikó és a járom. ἀλλ' οὐδὲ
πῶλος ἦτις ἄν διαζυγῆ τῆς ξυντραφείσης ἡσθίως ἔλξει ζυ-
γόν (nehezen túri az ember a bajt, ha övéitől meg van fosztva)
Troad 664—665. Allegoria.*

11. *A csikó (és a bacchans nő). οὗς ὡς δρομαία πῶλος
ἢ βάζχη θεοῦ τάγφ ξυνάφω πῶλον; Hel. 543—544. Ha-
sonlat.*

12. *Az igázás (és az evetés). οἴζων ζεύξασ' (az elvívés)
ἀπ' εἰρησία (a sietség) δρομαία. Hipp. 547—548.*

13. *Az igázás és a csikó. θεῖς δώσων χάριν ἄζυγος (férfj
nélkül való) ἐμφροτοπῶλον (a szüz). Troad. 534—535.*

14. *A két ló befogása. ξυνωρίζον (az illesztés) χεῖρα.
Bacch. 198.*

15. *A kettős fogat. 1. πρὶν μὲν τέκνον σῶν εἰσιδεῖν
ξυνωρίδα. Med. 1145. 2. ξυνωρίδας (kettős) λόχων τάσσων.
Phoen. 448—449. 3. ζῆ σοι ξυνωρίς (kettő) ἐς τὸδ' ἡμέρας
τέκνον. 1085. 4. ἀλλ' εὔτεκνος ξυνωρίς (a két fiu). 1618.
5. ἐγὼ μὲν σὶν καὶ Κάδιμος . . . πολὺ ξυνωρίς. Bacch.
322—324.*

16. *A kettős fogat (a szárny) és az igázás.* ὃ δ' ἐν δόμοισι πρόσβυς ὀμματοστροφῆς ἀπήνας (a kocsí metonymice: kettős fogat, ez metaphoricè: testvérpár) ὀμοπτέρου (rokon) τᾶς ἀποζυγίσεως (a meghasonlás) δόμων πόθον ἀμφιδάκρυτον αἰὲ κατέχων. Phoen. 326—330.

17. *A λόγος.* 1. ἰθύνων νοσηρὸν κῶλον ποδὶ κηδοσύνῃ παράσιτος (a segítõ). Or. 1015—1017. 2. ἀλλ' ἐσορῶ . . . ἄλοχόν τε φίλην ὑποσειρασίους (mellette levõ) ποσὶν ἔλκονσαν τέκνα. Herc. 441—446.

18. *A kocsí.* ὡς πᾶσ' ἀπήνη πούς τε προσβύτου φίλι χειρὸς θυραίας ἀναμένειν ζωνγίσματα. Phoen. 847—848. Hasonlat.

19. *A zabola.* 1. ἀχαλίτων (féktelek) στομάτων . . . τὸ τέλος δροστυχία. Bacch. 385—387. 2. ὡσθ' αἵματηρὰ στόμι' (az üldözés) ἐπεμβάλειν ἔμοι. Iph. T. 935. 3. οὐ γὰρ χαλινοῖς (a kötél) λιποδέτοις ὄρει σέθεν. 1043. 4. οὐ γάρ ποτ' ἄνδρα τὸν σοφὸν γυναικὶ χρῆ δόναι χαλινοῦς (a fékezés). Fr. 466. 5. ἀχάλιν' (féktelek) ἔχουσι στόματα. 495. 4.

20. *A gyeplõ.* οὐδὲ γὰρ καλὸν δυοῖν γυναικῶν ἀνδρ' ἐν' ἡρίας ἔχειν (valaminek a bírása). Andr. 177—178.

21. *A kocsin való ülés.* μαρίας ἔποχον (származó, eredõ) ῥίπτουσα λόγον. Hipp. 214.

22. *A hojtás.* 1. τὸ μητρὸς δ' αἷμά νιν τροχηλατεῖ (a kinzás). Or. 36. 2. αἱ κνωπίδες θεαὶ τροχηλατήσουσ' (az üldözés) ἔμμανῆ πλανώμενον. El. 1252—1253.

23. *A ló visszatartása.* ὅστις σε θιῶν ἀνασιγάζει (az ész megzavarása). Hipp. 237.

24. *A meredek hegyre tünékeny, igába fogott esikó és a kocsí.* μὴ προκαμήτε πόδα βαρὺν τε κῶλον, ὥστε πρὸς πετραῖον λέπας ζυγοφόρος ἔξανέντες οὐ βάρος ἡέρον ὄχον τροχηλάτοις πῶλος. Herc. 118—122. *) Hasonlat.

25. *A kocsí, az eltörés (és a sötétség).* ἔθραυσε (a megsemmisülés) δ' ὄλβον κελαινὸν (veszélyben forgó) ἄρμα (az állapot). Herc. 780.

26. *A versenyzés.* αἱ τόνδ' ἔξαμιλλῶνται (az ijesztlés) γόβῃ. Or. 38.

*) λέπας-tól kezdve Hartung szerint.

27. *A versenyló.* μονάμπυκον (a bika) δὲ Μενέλοω φήζων δέρον μετώπᾳ τ' ἐξέπεισεν. Hel. 1567—1568.

28. *A spina (zõme) által két részre osztott hippodromus.* οὐ δὴ στενὸν διανλον (a tengerszoros) ῥῆισταί πέτρας δειρὴ Λάονβδης. Troad. 435—436.

29. *A meta secunda.* (καμπτήρ). εἰ γὰρ γαινοὶ μὴ ξενίσχον ἡλίου καμπτήρες (a villámok). Rhés. 59—60.

30. *A meta secunda körül való hojtás.* 1. κάμψαι (a hazatérés) πάλιν θυμίας ὄκων πατρὸς Ἰλιάδας. Rhés. 235. 2. τέλος δὲ κάμψαιμι (a befejezés) ὥσπερ ἠρξάμην βίου. Hipp. 87. 3. ὅταν δὲ κάμψῃς (a bevezetés) καὶ τελευτήσῃς βίου. Hel. 1666. 4. πάλιν δὲ κάμψας (a visszatérés) εἰς ὄρος κομίζομαι τὸν κατθανόντα παῖδα μαιναῖδων ἕπο. Bacch. 1225—1226.

XVIII. A baromtenyésztés.

1. *A legeltetés.* 1. γηροβοσκήσειν (valakinek gondját viselni) τ' ἐμὲ. Med. 1033. 2. τὸν ἐπατριίδα ποιμαίνει (a visszatartás) τις ἐν οἴκοις. Hipp. 152—153. 3. αἱ δ' ἐλπίδες βόσκουσι φηγάδας. Phoen. 396. 4. τὸ γένος οὐκ ἔβασκέ με. 405. 5. ὃ γηροβοσκῶ (az oltalom) μητρὸς. 1436. 6. τὸν βόσκοντα (a táplálás) γὰρ εὐλογῶ. Ion. 137. 7. κούδὲν λήξω τοῖς βόσκοντας (a táplálás) θεραπεύων. 182—183. 8. ἴν' ἐμοὶ πράγματα βόσκειν (valamivel való foglalkozás) παρέχῃ. Fr. 389. (Ar. Vesp. 313.) 9. ποιμαίνειν (a vezetés) στρατόν. 744. 10. ὡς πανταχοῦ γε πατρίς ἢ βόσκουσα (tápláló) γῆ. 774.

2. *A legelés.* 1. πόθεν δ' ἐβόσκον (a táplálkozás), πρὶν γάμοις εἶρεῖν βίον; Phoen. 400. 2. ἐλπίσιν δ' ἐβόσκετο. Bacch. 617.

3. *Az együtt legelő marha.* ὃ πτανοὶ δολιχαύχενες, ξέννομοι (közte járó) νεφέων δρόμου. Hel. 1487—1488.

4. *Az együtt legelő marha (és a ponlás).* οὐδ' αἱ θαλάσσης ξέννομοι (mellette levõ) Σκυρωνίδες φήσουσι πέτραι. Hipp. 979—980.

5. *A nyáj.* μαρίων ἄλλων πόων διήλθον ἀγέλας (a sokaság). Herc. 1275—1276.

6. *A pásztor.* 1. ποιμέσιν (a vezér) λόγων. Phoen. 1140. 2. νιανίαν ἔχει σὲ ποιμέν' (a védő) ἐσθλόν. Suppl. 190—191. 3. ποιμένες (a harczos) δ' ὄχων τετραόρων. 674—675. 4. ἐγὼ δὲ γηροβοσκόν (ápoló) οὐκ ἔχω τεκούσ' ἀ τάλαινα παῖδα. 922—924.

7. *A fuvola és a pásztor.* τίσσοιται προσβυτάτα σύριγγι (a hang) παιθόμεναι ποιμένος (a vezető). Hel. 1482—1484.

8. *A bika.* ἀμπνοῶς δ' οὐ σωφρονίζεις, ταῦρος ὡς εἰς ἐμβολήν. Herc. 869. Hasonlat.

9. *A bika (és az oroszlán).* ὄμμα γὰρ πρὸς γέμεις, ταῦρος λέοντος ὡς βλέπων πρὸς ἐμβολήν. Fr. 690. Hasonlat.

10. *A bojju.* 1. εἰ στέρος οὔσα μόσχος (a nő) οὐκ ἀνέξεται τίττοντας ἄλλους. Andr. 711—712. 2. I. XXIV. b. 30. 3. νιανία, σιζήτημα μόσχου (a leány) αἷς καθέξοντες χροῖν, ἔσποντο. Herc. 525—527. 4. μόσχον (a leány) θ', ἂν λιπέτην οἴκοις. Hel. 1476. 5. χρὴ δὲ σε λαβούσαν τόνδε μόσχον (gyermek) νεογενῆ στείχειν πρὸς οἴκους. Iph. A. 1623—1624.

11. *Az igázás.* 1. τῷ μὲν γίλην ἔξενον (az adás) ἄλοχον. Alc. 165—166. 2. ποίας τυχοῦσα συζύγου (a feleség) τῷ σὺ πατρί. 314. 3. ἀρά μοι στένειν πάρα τοιαῶδ' ἀμαρτάνοντι συζύγου (a feleség) σέθεν. 341—342. 4. ὦ δαίμον, οἷας συζύγου (a feleség) μ' ἀποστρέφεις. 384. 5. τῷ ξενέξενον (a bebonyolódás) πλάνη. 482. 6. ξύζυγες (házaspárok) εἶμην. 921. 7. γενναιοτάτων δὲ πασῶν ἐξέξω (nőül vettem) κλισίαις ἀκοιτιν. 993—994. 8. οὔτοι μόνη σὺ σὼν ἀπεξέγης (az elválás) τέκνον. Med. 1017. 9. οἷς ξυμφορᾷ ξυνεξέγης (a bejelentés). Hipp. 1389. 10. κόραι γὰρ ἄζυγες γάμων (hajadon). 1425. 11. στερορὸν τε τὸν ἐμὸν δαίμον', ὃ ξυνεξέγην. Andr. 98. 12. τῷ πάλοξ ἔξενον (a juttatás); Troad. 262. 13. πρῶτος τὸ παρθένιον ἐξέξω (az elnyerés) λέχος. 671. 14. σὲ δ' ὦ τέκνον, καὶ γάμοισι δὴ κλύω ζυγέτα παιδοποιὸν ἄδονα ξυνοισιν ἐν δόμοις ἔχειν. Phoen. 336—339. 15. μητρός στερηθεὶς ὄργανός τ' ἀποζυγείς (a megfosztás). 988. 16. ἐπεὶ γάμοις ἐξέξω (a nőül vevés) Ἀδράστον παῖδα. 1365—1366. 17. θισγάταις Φοίβου ζυγείς (a kényszerítés). Suppl. 220. 18. γάμων ἀπεξέγην (a vonakodás). 791. 19. ἐμὸν

δὲ μήποτ' ἐξέγῃ σὸμ' (a férjhez menés) ἐς ἀνδρὸς εὐνάν. 822. 20. ζυγμάτων ξυζυγείς (a lekötelezés) ὑπο. 877. 21. καὶ τόνδ' ἐν ὄροισι ξυζυγίαι (a lekötelezés). 1229. 22. πρὸς βίαν ἐξέξω (a kényszerítés) ἀνάγκη. Heracl. 885—886. 23. ἀδίσταν ξυζυγίαν (az egyesítés). Herc. 675. 24. παῖδ' Ἐρεχθίδος Φοίβος ἔξενον (az elcsábítás) γάμοις βίη Κοκόνουαν. Ion. 10—11. 25. γουρὸν παραξενύσσα (az adás) γήλακα σάματος δισῶδ' ἀράζοντε. 22—23. 26. τί χρῆμα δούρασ'· εἰ θεῶν ξυνεξέγῃ; 343. 27. ἵνα με λέξεισι μέλαι μέλειξ ἐξέξω (a nő megejtése). 900—901. 28. μύνη κατ' ἄντρον οὐτεξέξω (a nő megejtése) γάμοις. 949. 29. ἐν τοῖσι δ' αὐτοῖς δεῖν ἐξέξω (a visszatérés) γάμοις. Hel. 1654. 30. γαστρίν γὰρ νῦν ἐν γάμοις ξυζυγίαν οἰκείν. El. 98—99. 31. ἀπεξέξω (az elválás) νέον. 284. 32. Ἰδαία γάρη χρυσάειξ ἐξενόμεναι (az övezés). 317. 33. διὰ γὰρ ξυγνύσ' (az elválasztás) ἡμᾶς πατρίων μελάθρων μητροδ' ἠρόιοι κατάραι. 1323—1324. 34. ξυζυγίαις γάμοις. Bacch. 468. 35. παρθένου τ' ἔτ' ἄζυγες (férjhez nem ment). 694. 36. ταίτην δὲ θνητῶν ἢ θιωῶν ἐξέξω (nőül vette) τίς; Iph. A. 698. 37. εἰ γὰρ μὴ γάμοισιν ἐξέγῃς (a házassodás). 907. 38. γυνή . . . ἢ ξυγείσα (a férjhezmenés) δευτέρα. Fr. 4. 39. κατὸν γυναικα πρὸς νέαν ξυζυγίαι (férjül adni) νέον. 24. 40. ξυζυγίαις γάμοισιν. 164. 41. εἰ παραξενύσαι (férjhez adás) τίς χρυσάειξ πονηρὸν λέκτρον. 524. 42. κατὸν γυναικα πρὸς νέαν ξυζυγίαι (a férjhez adás) νέαν. 906. 43. οἰκοθόρον γὰρ ἀνδρα πολίαι γυνή ἐσθλή παραξυζυγίαι (mellette levő). 1041.

12. *Az igázás és a szíjj, melylyel a jármot az igavonó marha (vagy ló) nyaka alatt megerősítették és a vállszíjjal összekötötték.* παῖδ' ἡμεραίους, ὡς φησι, θέλων ξυζυγίαι (a házassítás) νύμφης τε λεπάδνοις (a szerelem). Fr. 775., 58—59.

13. *Az iga.* 1. γὰν μὲν . . . πόσιξ ξυνοικῆ μὴ βίη γέρον ζυγόν (a házass élet). Med. 241—242. 2. οὐκ ἐσμὸν εὐνῆξ ἄζυγες (a szabadság) γαμηλίον. 673. 3. ὄραίοισι μὲν ζυγίαι (a lekötelezés). 735. 4. οὔτε τίξ νεοξέγῃ (nem rég férjhez ment) νύμφης τεκνώσει παῖδ'. 804—805. 5. ἰὼ ἰὼ συζυγίαι (az egyesület) Χάρτεξ. Hipp. 1147. 6. οὔτ' ἂν ἐπ' Ἰλιάσι ζυγόν (a rabszolgaság) ἤλυθε δούλιον. Andr. 302—303. 7. ζυγά (a szolgaság) δ' ἤρυσσε δούλια Τροία. Troad. 594.

8. ναυσθλοῦμαι δ' ἐγὼ πρὸς Ἑλλάδ' αἰχμάλωτος ἐς δούλιον
 ζυγόν (a szolgaság). 672—673. 9. ἀλγεῖ δ' αἰχρὴν ἐπιπέεις
 ζυγῶ (a nyomorúság). Herc. 376. 10. ἀνάγκης δ' ἐς ζυγόν (a
 kényszerűség) καθέσταμεν. Or. 1330. 11. θῦμα τριζύγοις (az
 egyesület) θειᾶσι. Hel. 357. 12. κλυτὸν ζυγόν (egy pár).
 392. 13. εἰς οἷ' ἀνάγκης ζεύγματ' (a kényszerűség) ἐπι-
 πτώκαμεν. Iph. A. 443. 14. ἄζυγοις (a kötelék) γάμων. 805.
 15. ὑπ' αἵτης ζεύγλαν (a mostoha sors) ἀσχάλλει πεισών. Fr.
 287., 10. 16. Χαρίτων τριζύγων (hármassal). 359. 17. τὸ τῆς
 ἀνάγκης οὐ λέγειν ὅσον ζυγόν (a teher). 478.

14. Egy pár igás parha. 1. οἷας ἤμπλακες ξυνάορον (a
 feleség). Alc. 824. 2. πατέρα τε καὶ σὲ καὶ τρίτην ξυνάορον
 (a feleség). Hipp. 1404. 3. L. XXI. 2. 4. ἔζουσι τρισσὸν
 ζεύγος (a gyülekezet) ὅδε τρισσῶν θεῶν. Troad. 924. 5. Κά-
 στορος νιανίου τοῦ ξυζύγου (a testvér) τ' ἐτ' ὄντος. 1000—
 1001. 6. ὅπως σὺ τὴν σὴν ἀπολάβοις ξυνάορον (a feleség).
 Or. 654. 7. νύμφας τ' ἔθικεν ὀργανὰς ξυνάορον (a jegyes).
 1136. 8. ἤκουσα γὰρ δὴ τὴν ἐμὴν ξυνάορον (a feleség) ὡς
 οὐ τέθυκεν. 1556—1557. 9. ἧ δει ξυνθανεῖν ἐμῇ χειρὶ
 τοὺς διολέσαντες τὴν ἐμὴν ξυνάορον (a feleség). 1565—1566.
 10. ὦ ξυνάορ' (a feleség) ἀθλιωτάτη. Phoen. 1695. 11. πα-
 τέρα καὶ ξυνάορον (a feleség). Herc. 140. 12. ἀγόμεθα ζεύ-
 γος (a csoport) οὐ καλὸν νεκρῶν. 454. 13. τὴν ἐμὴν ξυνάο-
 ρον (a feleség). 527. 14. τίνας γεγῶσαν τήνδ' ὄρω ξυνάορον;
 1175. 15. ζεύγος (egy pár) γε φίλιον. 1403. 16. τὸν ξυζύ-
 γον (a társ) δὲ τοῦ ξένου τί τοῦτο μὲ ἦν; Iph. T. 250.
 17. ἐμὴ ξυνάορος (a feleség). Iph. A. 50. 18. οὐδεμίαν ὄνησε
 κάλλος εἰς πόσιν ξυνάορον (együtt él). Fr. 901., 1.

15. A hármassal fogat. ἀλλ' ὅδε γὰρ δὴ βασιλεὺς πρὸ
 δόμων κῆρὺξ θ' ἱερὸς καὶ πᾶς Φαίδων βαίνοισι, τριπλοὺν
 ζεύγος (hármassal együtt). Fr. 775., 53—55.

16. Az üszöke. 1. κἀκπελεγμένη κέντροις (a vágy) ἔρω-
 τος. Hipp. 38—39. 2. L. XXIV. b. 4. 3. ἐς τοὺς ἔχοντας
 κέντρ' (a háborgatás) ἀφιᾶσιν κακά. Suppl. 242. 4. Ἦρας ὑπο
 κέντροις (az akarat) δαμασθείε. Herc. 20—21.

17. Az üszöke (és a kulcsok kezelése). γλώσσης πι-
 νοῖς κέντροισι (a rágalom) κληδονχοῦμενοι (az örízés). Herc.
 1288.

18. Ἀζ ἰγάβὸν καὶ κίφογας, κἀποζεύγνυμαι (az elválás)
 τέκνον γυναικὸς τ'. Herc. 1375—1376.

XIX. A méhtenyésztés.

1. A méhraj. γάλακτος ἔσομους (sok) εἶχον. Bacch. 710.

2. A repülő méh. μέλισσα δ' οἷα τις πεπύταται. Hipp.
 563—564. Hasonlat.

3. A szarvaszárnyu méh. πῶς ἂν ὡς ξουθόπιτρος μέλισσα
 συνενέγκοιμ' ἂν ἐκ πάντων γόους; Herc. 487—488. Ha-
 sonlat.

4. A here. δουλεύσω γραῦς, ὡς κηρῆν (tehetetlen), δει-
 λιαία νεκρῶν μορηά. Troad. 191—192. Hasonlat.

XX. A kertészet és a földművelés.

1. A kertészkedés. 1. Αἰδῶς δὲ ποταμίαισι κηπέει (az
 öntözés) δρόσοις. Hipp. 78. 2. ὄν πολλ' ἐκῆπευσ' (az ápolás)
 ἢ τεκούσα βόστρονρον. Troad. 1175.

2. A kertész. 1. τὸν φυτουργόν (a nemző) Προίαμον.
 Troad. 481. 2. Νηρία, φυτουργόν (a férj) Θέτιδος. Iph.
 A. 949.

3. Az ültetés. 1. σὺν ἐρύτευσαν (a nemzés) ἤβαν. Rhés.
 354. 2. τί φυτεύων (az oka). Rhés. 884. 3. λέκτροις ἐλά-
 θην Στρομόνος φυταλμοῖς (nemző). 920. 4. φιλύσσειν (a
 nemzés) τέκνα. Alc. 294. 5. τοιγὰρ φυτεύων (a nemzés)
 παῖδας οὐκέτ' ἂν γθάνοις. 662. 6. σ' ὁ φιλύσσειν (nemző)
 πατήρ σώζοι. 1137—1138. 7. λέγονσι ξανθὰν Ἀρμονίαν
 φύτευσαι (a szülés). Med. 831—832. 8. κασιγνήτους τέκνοις
 ἐμοῖς φυτεύων (a nemzés). 877—878. 9. μηδ' ἐρύτευσαν (a
 nemzés) παῖδας. 1091—1092. 10. κηρῆν σ' ἐπὶ ῥητοῖς ἄρα
 πατέρα φυτεύειν (a nemzés). Hipp. 459—460. 11. οὔτος φυ-
 τεύει (a nemzés) Πέλοπα. Or. 11. 12. σὺ τοι φυτεύσας (a
 nemzés) θυγατέρ'. 585. 13. ἦν Ἰγίς ἀναξ παῖδα φυτεύει (a
 nemzés). Suppl. 986. 14. ὅστις φυτεύσας (a nemzés) καὶ νεα-
 νίαν τεκῶν ἄριστον. 1092—1093. 15. οὐ ζοιανὴν τεκῶν τύχαν
 οἴχοισι φυτεύσας (a nemzés) δεσποίνα. Ion. 1101—1103.
 16. ὄν Ἐχίων ἐρύτευσε (a nemzés). Bacch. 540. 17. οὐκ
 ἐπὶ πᾶσιν σ' ἐρύτευσ' (a nemzés) ἀγαθοῖς. Iph. A. 29.

18. καινοὺς φυτεύουσι (a nemzés) παιδας ἐν δόμοις θέλειε. Fr. 339. 19. παιδας φυτεύειν (a nemzés). 378.

4. Az ültetés, a mag és a szántóföld. πατήρ μὲν ἐγύτευσιν (a nemzés) με, σὴ δ' ἔτιζτε παῖς, τὸ σπέρμα (a mag) ἄρουρα (az anyja) παραβαλοῦσ' ἄλλον πάρα. Or. 552—553.

5. Az ültetés. 1. ὁ γὰρ φυτεύσας (a nemző) αὐτὸν οὐτ' ἰμοὶ πάρα. Andr. 49. 2. ὁ φυτεύσας (nemző) πατήρ. Iph. A. 1177.

6. A nővény. 1. γυναῖκες ἔσμεν ἀθλιώτατον φυτόν (a teremtmény). Med. 231. 2. λαβὼν ἀτηρόν ἐξ δόμονος φυτόν (a teremtmény). Hipp. 630.

7. A gyökér. 1. οἰκοῦμεν ἀντόροισον (ὄς) ἑστίαν χθονός. Rhés. 288. 2. παῖδες γενόμενοι τέσσαρες ἡζῆς (a nemzetség) μᾶς. Ion. 1576. 3. ἀπ' ἐγγενοῦς τινος ἡζῆς (a nemzetség) πέφυκας. Iph. T. 609—610.

8. A friss galg. ὃ κλειρὸν οἴκοις Ἀντιγόνη θάλοζ (a szülött) πατρί. Phoen. 88.

9. A hajítás. 1. ὃ Τυνδαρίειον ἔρωζ. Troad. 761. 2. πατρίῳ ξένῳ, τροφαῖσιν, ὡς τις πτόρθος, ηἰξόμην τάλας. Hec. 20. 3. τὸν Θησείδα δ', ὄζω (a szülött) Ἀθηναῖον. 125. 4. ὃ Λιδὸς ἔρωζ (a szülött) Ἀρτεμ. Phoen. 191. 5. τῆς σῆς τόδ' ἔρωζ (a gyermek) . . . νηδύος. Bacch. 1307. 6. ὃ κατὰ γαίας Ἀγαμεμῶνιον θάλοζ (a gyermek). Iph. T. 170—171. 7. πρωτόγονον θάλοζ (a gyermek). 209. 8. ἔτι θάλοζ (csecsemő) ἐν χερσὶν μητρὸς πρὸς στέροισι τ'. 232—233. 9. ὃ Ἀῖδας ἔρωζ (a szülött). Iph. A. 118. 10. παρὰ δὲ Μηριόνην, Ἄριος ὄζω (a szülött). 201—202.

10. A sarjzás. 1. ὅς γὰρ χροῦσας ἀπὸ γονῆς ἔβλαστον (a származás). Med. 1255—1256. 2. ταύτης δ' ἀποβλάστοισι (a születés) παῖδες. Andr. 663—664. 3. δεινὸν γὰρ ἐχθροῖς βλαστάνοντες (a születés) ἐγγενεῖς νιανία. Heracl. 468—469. 4. παλιμβλαστῆ (a nővés) κῆρυξ ἔδξαν γονέσας. Herc. 1274—1275. 5. ἔβλαστον (a származás) πατήρ. Ion. 267. 6. ὃ Σιμέλας τρογοὶ Θῆβαι στεφανοῦσθε κισσῶν βρύετε βρύετε (a diszlés). Bacch. 105—106. 7. ἔξ ἧς Ἀπολλεῖς ἔβλαστον (a születés). Iph. T. 3. 8. ὡς ἐξ μεγάλων ἐβλαστήσασ' (a származás). Iph. A. 595. 9. ἀντὶ πυρός γὰρ ἄλλο πῦρ μῖζον ἐβλάστομεν (a keletkezés) γυναῖκες πολὺν δυσ-

μαχώτερον. Fr. 432. 10. τὰ δ' ἀπ' αἰθερίου βλαστόντα (a származás) γονῆς. 836. 10. 11. κείνον γὰρ ἐξέβλαστον (a származás) 1048. 6.

11. A sarjzás és a gyökér. πόθεν ἔβλαστον (a keletkezés), τίς ἡζῆα (az oka) κεινῶν. Fr. 904. 11.

12. A sarj. 1. οἷσι δὲ τέκνων ἔστιν ἐν οἴκοις γλυκερόν βλάστημ' (a sarjadék). Med. 1098—1099. 2. L. XXIV. b. 44. 3. τοῖσι γῆς βλαστήμασι (a szülött) Γίγασι. Herc. 178—179. 4. πῶς μοι κατ' ἄντρα νόγονα βλαστήματα (a bárány). Cycl. 206.

13. A virágzás. 1. ἀλλ' ἐλεύθεροι παρησιία θάλλοντες (a boldog élet) οἰκοῦσιν πόλιν. Hipp. 421—422. 2. ἔξ τε Ηορίαμος Ἐκτορός τ' ἦνθει (élt, részt vett a harezban) δόρον. Hec. 1210. 3. δυοδαίμων δ' ἔρις ἄλλα θάλλει. Phoen. 812—813. 4. L. XXIV. b. 17. 5. νέος ὁ μόσχος ἄρτι γίνυν ὑπὸ κόρηνδ' ἀπαλότρυχα κατάχορον θάλλει. Bacch. 1184—1186. 6. ὡσθ' αἰματηρόν πλάγος ἔξανθεῖν (szint kapni) ἄλός. Iph. T. 309. 7. γονίσοσασα παρῆδ' ἐμὴν αἰσχύνη νεοθαλέ (ifjui). Iph. A. 186. 8. ζῶσάν τε καὶ θάλλονσαν (az ifjuság). 1225. 9. ἔτι γὰρ θάλλει (létezik) περία. Fr. 232. 10. δε' ὦν βρότειον ἔξῃ τε καὶ θάλλει (a boldogság) γένος. 890. 13.

14. A virágzás (és a repülő csillag). ὁ δ' ἄρτι θάλλον σάρακα διοπιτῆς ὄπως ἀστήρ ἀπέσβη, πνεῦμ' ἀγείς εἰς αἰθέρα. Fr. 961. Hasonlat.

15. A virág. 1. ὅθ' Ἑλλάδος ἄραγε πρῶτον ἄνθος (az ifjuság). Troad. 808. 2. ἀποκίστεται σὸν ἄνθος (a fejedelem) πόλιος. Herc. 875—876. 3. τί μέλλειτ', ὃ γῆς Ἑλλάδος λωτίσματα (színe-java). Hel. 1593. 4. θῆλιν τ' Ἠλέκτρας θάλοζ (a fiatalság). El. 15. 5. ἐπὶ δεινιοῖσι τ' ἄνθος (a szépség) κλειθανῆς ἔχωρ ἑταίρας. Cycl. 500.

16. A virág leszakasztása. τίς ἄρα . . . ὀλομένης ἀπολωτιεῖ (az elhurezolás); Iph. A. 791—793.

17. A gyümölcsözés. 1. τὸ σῶμρον . . . δόξαν ἐσθλήν ἐν βροτοῖς καρπίζεται (az eredményezés). Hipp. 431—432. 2. σοί, δε' αἰῶνος μακροῦν πέριθι μέγιστα δαζρόων καρπονμένῳ (az elnyerés). 1426—1427.

18. *A gymmōles*. 1. *ἔλοχεύσατο Λατὼ Διοσί σε καρποῖς* (a mag). Ion. 921—922. 2. *δαινῶν ὀδινῶν καρπὸν* (a bűntetés) ἔχουσαι. El. 1346.

19. *A gymmōles leszedése*. 1. *ἄλλης γυναικὸς παῖδας ἔκκαρπούμενος* (a nemzés) λάθρα πέφηγεν. Ion. 815—816. 2. *ἄπαιδα καρπούσθαι* (az élvezés) βίον. Fr. 575., 3.

20. *A szántó, ἄροτῆρα* (a nemző) τέκνων. Troad. 135.

21. *A mező, (a tavasz) a kalász és annak leszakasztása*. ὅταν τις ὡς λιμῶνος ἡρινῶν στάχυν τόλμας ἀγαιῶν κάπολοτιζῆ νέους; Suppl. 448—449. Hasonlat.

22. *A barázdálás, κατὰ μὲν ὄνυξιν ἡλοκίσειθ'* (a karcolás). Suppl. 826.

23. *A barázda*. 1. *βαθεῖαν ἄλοα* (a vágás) τραύματος λαβῶν. Rhés. 796. 2. *βλέπει τε κἀντιδέρεται δορὸς ταχέαν ἄλοα* (a seb). Herc. 163—164.

24. *A vető, ὁ σπείρας* (a nemző) τε κἀκθρέψας πατήρ. Hipp. 628.

25. *A vetés (Säen)*. 1. *πρὸς σε τοῦ σπείραντος* (nemző) ἄντομα Διός. Alc. 1098. 2. *σπείρας* (a nemzés) τ' ἀδελφοῖς. Med. 563. 3. *ὁμοσπόρος* (a testvér) γῆσαι τυράννος παῖδας. 596—597. 4. *παῖδων γονὰς σπείραι* (a nemzés) σε θήσω. 717—718. 5. *ἢδ' ἐστὶν ἡ σπείρουσα* (a terjesztés) καὶ δίδουσ' ἔρον. Hipp. 449. 6. *εἰ γὰρ βροτῆιον ἦθειες σπείραι* (a nemzés) γένος 618. 7. *θυγατέρας σπείρας* (a nemzés) πατήρ. Or. 750. 8. *ἔσπειρον* (a nemzés) ἡμῖν παῖδα. Phoen. 22. 9. *ὁ σπείρας* (a nemző) πατήρ. 1600. 10. *ὡς ἐξέπειδες τὸν κατασπείραντά* (a nemző) σε. Herc. 469. 11. *τὸν σπείραντα* (a nemző) δὲ οὐκ οἶδε Φοῖβον. Ion. 49—50. 12. *χρόνια δὲ σπείρας* (a közösülés) λέχη. 64. 13. *τοῦτ' ἐκείν' ἴν' ἐσπέρημεν* (a nemzés). 554. 14. *ὁμόσποροι* (közös származásu) Κάδμιον θυγατέρες. Bacch. 973—974. 15. *ξέγγονοι θ' ὁμόσποροι* (a vérrokon). 1092. 16. *θυγατέρας σπείραι* (a nemzés). 1234. 17. *τοιούτος εἴη τῶν ἐμῶν ὁμοσπόρων* (a fivér) ὅσπερ λέλειπται. Iph. T. 611—612. 18. *παῖδας ἐξ ἐμῆς ὁμοσπόρον* (a nővér) κτησάμενος. 695—696. 19. *καίθ' ὃ πόσις μοι τῆς ἐμῆς ὁμοσπόρον* (a testvér). 922. 20. *ἦν ἔσπειρά'* (a nemzés) ἐγώ. Iph. A. 90. 21. *γέμουσαν κύματος*

θειοσπόρον (a nemzés). Fr. 107. 22. *ἐγγενῆ σπείρειν* (a nemzés) τέκνα. 214. 23. *ἔσπαρται* (a terjesztés) λόγος. 229.

26. *A vetés (Säen) és a barázda, μὴ σπῆρε* (a nemzés) τέκνων ἄλοα βίε. Phoen. 18.

27. *A mag*. 1. *παῖδων ἐρευνῶν σπέρμ'* (a sarjadék) ὅπως γένοιτό μοι. Med. 669. 2. *παῖδων πρίασθαι σπέρμα* (a nemzedék). Hipp. 622. 3. *ἀχάριστον ἐμῶν σπέρμ'* (a fajzat). Hec. 254. 4. *πᾶν τὸ θῆλυ σπέρμα* (a fajzat) Καδμείων. Bacch. 35. 5. *τὸ Ταντάλιον σπέρμα* (a nemzedék) διὰ πόρων τ' ἄγχι. Iph. T. 988. 6. *τὸ μαντιζὸν πᾶν σπέρμα* (a fajzat) φιλότιμον κακόν. Iph. A. 520. 7. *τὸ Σισύγειον σπέρμα* (a szülőtt) πάντ' οἶδεν τάδε 524. 8. *σπέρμα* (a nemzetség) γενναῖον. Fr. 287., 4. 9. *ὅστις δὲ γαῖρον σπέρμα* (a nemzetiség) γενναῖον τ' ἔχων βίον σπαρτίζει. 287., 11—12. 10. *συνπλέκοντες σπέρμα* (a nemzedék) καὶ γάμονος τέκνων. 328., 5. 11. L. XXIV f. 1. 12. *ἄθ' ἦν ἄγονον σπέρμα* (nemzedék) δυστήρων βροτῶν. 977. 13. *αἰέ ποτ' ἐστὶ σπέρμα* (fajzat) κηρύων λέλον. 1001. 14. *πῶς ἐν γένοιτο σπέρμα* (a sarjadék) παιδὸς ἐν δόμῳ. 1117., 8.

28. *A vetés (Saat)*. 1. *ἄτις τέκνων ὃν ἔτερες ἄροτον* (a szántás metonymice: vetés (Saat), ez metaphoricice: gyermekek) αὐτόχειρι μοῖρα κτερεῖς. Med. 1280—1281. 2. *οὔτε θήλια σπορά* (a nemzedék). Troad. 503. 3. *μυῶσ' ἀνδρα καὶ θῆλιν σπορὰν* (a nemzetség) κακοῖσιν. Hec. 659—660. 4. *ἂ δ' Ἀθλῆς ἔλαβε σφάγι' ἐμῆς ὁμοσπόρον* (a nővér). Or. 658. 5. *φόνον ὁμοσπόρων* (a rokon) ἦμοις ἐκπαράξων. Herc. 1080—1081. 6. *κρατούμεν ἄδικον ἄροτον* (a szántás metonymice: vetés (Saat), ez metaphoricice: faj, nemzedék) ἀνδρῶν. Ion. 1094—1095. 7. *ὅς τὸ γηγενὲς δράζοντος ἔσπειρ' ὄφιος ἐν γαῖα θέρος* (a nyár metonymice: vetés (Saat), ez metaphoricice: nemzedék). Bacch. 1026—1027. 8. *σὲ δύο θ' ὁμοσπόρω* (az édes testvér) σώσει. Fr. 362., 36—37.

29. *A sovány vetés (Saat) és a kövér föld, ποιλίας δὲ τοι ξηρὰ βαθεῖαν γῆν ἐνίκησε σπορά* (a rabszolga sokszor többet ér a szabadnál). Andr. 636—637. Allegoria.

30. *A kalász*. 1. *οὐκ αἰδεῖ θεὸς Κάδμιον τε τὸν σπείραντα γηγενῆ στάχυν* (az elvetett sárkányfogakból született

ember); Bacch. 263—264. 2. στάχνης (a nemzedék) ἄροσιν. Fr. 362., 22—23.

31. A kalász és a sarjzolás. ἔνθ' ὃ γηγενῆς σπαρτῶν στάχνης (a nemzedék) ἔβλασταν (a keletkezés). Herc. 4—5.

32. Az aratás. 1. ὡς ἀπέθρισεν (a levágás) τρίχας. Or. 125. 2. κόμας σίδηρον ἐμβαλοῦσ' ἀπέθρισας (a levágás). Hel. 1188. 3. τὰ σπλάχν' ἔφασσον ἐξαμήσεισθαι (a kivágás) βίη. Cycl. 236. 4. τοῖς μὲν αὖξεται βίος, τῶν δὲ φθίνει τε καὶ θριζέται (az elenyésztés) πάριν. Fr. 419., 4—5.

33. Az aratás és a vetés (Saat). ἔπειτ' ἀμᾶσθε (az élvezés) τῶνδε δύστηνον θέρος (a nyár metonymice: vetés (Saat), ez metaphoricé: következmény). Fr. 423.

34. Az aratás és a termést adó kalász. ἀναγκαίως δ' ἔχει βίον θριζέειν ὥστε κάρπιμον στάχυν. Fr. 757., 5—6. Hasonlat.

35. Az aratás és a búzakalász. πᾶς δ' ἔξεθρίσεν (a vagdálás) ὥστε πύρινον στάχυν σπάθη ζολούων φασγάνου μελιθέτου. Fr. 374.

36. Az aratás és a növénynek szórastól való letörés. ὁμοῦ τραχήλους . . . θριζέων (a levágás) κάποζαυλίζων (a letetés) ξέλω. Suppl. 716—717.

XXI. A szőlőművelés.

1. A szőlőfürt. κόμας δαΐδοτε διὰ βοτρυζῶν (a lomb) παντᾶ. Or. 1267.

2. A bor vegyítése (és egy pár igaz marha). καὶ μὴν ἐσ-
ρωῶ τόδε σύγκρατον (összekötött) ζεύγος (egy pár) πρὸ δό-
μων ψήγῳ θανάτου κατασκευαμένον. Andr. 493—496.

XXII. A kereskedelem.

1. A kereskedő. κατήν ἄρ' αὐτὴν ἔμπορον (a ki valamit bír, kezel) βίον λέγεις. Hipp. 964.

2. A kereskedő társa. 1. Ἕλληνας ἄνδρας Μενέλαο ξυνέ-
ποροι (a társ) προσήλθον. Hel. 1538—1539. 2. ὡς ἐκ βαρ-
βάρων ἐκόμισα παρῆδρους καὶ ξυνευτόρους (a kisérő) ἐμοί. Bacch. 56—57.

3. Az eladás. 1. ἡ μὲν Ἄργος βαρβάρους ἀπημπούλα (az elárulás). Troad. 973. 2. μήτε Πολυνεΐζους χάριν ψυχᾶς

ἀπειμπούλατε (a föláldozás) μήθ' ἡμῶν ἔπειτ. Phoen. 1227—
1228. 3. ἡ τικουσᾶ με κορυφαία νυμφευθεῖσ' ἀπημπούλα (a kí-
tés) λάθρα. Ion. 1370—1371. 4. τίνας τίς ὦν σὺ τήνδ' ἀπειμπούλας (az elrablás) χιθονός; Iph. T. 1360.

4. A szatócskodás. ἤδη νῦν αὖχει καὶ δὲ ἀπέχον βορᾶς σίτοις κατήλεν' (a büszkélkedés). Hipp. 952—953.

XXIII. A hajózás.

1. A hajózás. 1. σὺ δ' ὡς τί χρηζῶν ναυστολαῖς (a be-
utazás) χθόνα; Med. 682. 2. Ἐτέοζλον ἐς γῆν πατρίδα
ναυσθλώσων (a vítés) νεκρῶν. Suppl. 1037. 3. διὰ πόνου
ἐναυστόλου (a szenvedés). Fr. 818.

2. A hajó. τί δισμοῖς ναῦς ὅπως ὀρμισμένος . . . ἡμαι; Herc. 1094—1097.

3. A tehervordó hajó, a megterhelés és a hajó földélete. σάφρος ὀλκὰς ὡς γεμισθῆις ποτὶ σίλμω γαστροῦς ἄκρας. Cycl. 506. Hasonlat.

4. A hajó és a hajós. σφαλερὸν ἡγεμῶν θρασὺς πῶς τε
ναῖτης. Suppl. 508—509.

5. A hajó, a kötél, a vitorla és annak behúzdása. πᾶ βῶ,
πᾶ στῶ, πᾶ κέμψω, ναῦς ὅπως ποντίαις πείσμασι λινόζρο-
ζον φᾶρος στέλλων, ἐπὶ τάνδε συνθείς τέκτων ἐμῶν γόλας
ὀλέθρον κοίταν. Hec. 1079—1084. Hasonlat.

6. A kátrányos hajó. κλωστοῦ δ' ἀμηξόλοις λίνουσι,
ναὸς ὡσεὶ σάφρος κελαινὸν ἐς ἔθρανα . . . Παλλίδος θέσαν
θεᾶς. Troad. 536—539. Hasonlat.

7. A hajó előnézése. 1. πρὸ κατ' ἀντίπρῳρα (a mi más
valami előtt van) ναυστάθμων δαίεται. Rhés. 136. 2. ἀντί-
πρῳρα (szemben) σείοντες βέλη. El. 846.

8. A hajó és a hozzá tartozó csónak. ἄζω λαβῶν γε
τοῦσδ' ἐγολκίδας χροῖν, ναῦς δ' ὡς ἐφείζω. Herc. 631—632
Hasonlat.

9. A hajóhoz tartozó csónak. Θησεὶ πανώλεις ἐγόμεσθ'
ἐγολκίδες (a követő). Herc. 1424.

10. A csónak. ἐμαντῆ γ' ἄθλιαν ἐγολκίδα. Andr. 200.

11. A hajótulajdonos. μηδ' ὡς καζὸς ναύκληρος εἶ
πράξας ποτὶ ζητῶν τὰ πλείον', εἶτα πάντ' ἀλώσειν. Fr.
421. Hasonlat.

12. *A hajóparancsnok, ōτε ναυκλήρου (vezető) χειρὸς οὐδ' ἰπποδέσμων . . . μεταστρέφουσαι.* Hipp. 1224—1226.

13. *A kormányos, ἐπεὶ τοὶ κούδεν αἰτία πόλις κακῶς κλέουσα διὰ κυβερνήτην (a vezető) κακόν.* Suppl. 879—880.

14. *A kormányos, a kifeszített vitorla és a megmenekülés, διὸ μ' . . . ὥστε ναὸς κεινὸν οἰαζοστόμον ἄνοισι λαίμονε κροσπέδαις ὑπεκδραμῖν τὴν σὴν στόμαρχον, ὃ γένοι, γλωσσάληταν.* Med. 523—525.

15. *A kormánylapát, γαίας ἔχων οἶαζα (a gyeplő).* Hipp. 1227.

16. *Az evezős és az evező, ἔρπασ' ἠρίας χειροῖν, ἔλκω δὲ κόπην ὥστε ναυβάτης ἀνήσ ἰμαῖσιν.* Hipp. 1220—1222. Hasonlat.

17. *Az evezés, 1. L. XVII. 12. 2. λείσσω ἡλογέας δαλοῖσι χείρας διερέσσοντας (a forgatás).* Troad. 1257—1258. 3. ὅδε πρὸς θυμῆλας ἄλλως ἐρέσσει (a röpülés) ζέκως. Ion. 161—162. 4. πτεροῖς ἐρέσσει (a szárnyak veregetése). Iph. T. 289. 5. ἴθ' ἐρέσσω (a mozgatás) σὸν πόδα. Iph. A. 138.

18. *A más valakivel való együttes evezés, οὐδ' αὖ πέρεσθαι καὶ ξυνηγετρίων (az engedés) τίχτας οἶοί τ'.* Fr. 284, 7—8.

19. *Az evező lapát, ἔρπε νυν οἶαζ' (a támasz) ποδός μου.* Or. 796.

20. *Az evező pad, 1. ἐπεὶ δ' ἐπὶ ζυγοῖς (a trón) καθέζετ' ἀρχῆς.* Phoen. 74—75. 2. ἐς τὸ πρῶτον πόλιος ὀρηγίταις ζυγόν (a méltóság). Ion. 595.

21. *A farkötelek, ὡς ἀνημέροι κάλως πρυμνησίωσι (a biztonság) βίον ἔχουτ' εὐδαίμονα.* Herc. 478—479.

22. *A kötel feszítése, ἐχθροὶ γὰρ ἐξῆσι πάντα δὴ κάλων (ellenégeim teljes erejükből működnek ellenem).* Med. 278. Allegoria.

23. *A vitorla és a szél, Ἄρης ἔθρανας λαίρη (a hadi szerencse) τῆσδε γῆς μέγας πνέων (a szorongatás).* Rhes. 322—323.

24. *A vitorlának megfeszített alsó vége, az elmerülő hajó és a vitorla feszített alsó végének megtágítása, καὶ νῆς γὰρ ἐταθηῖσα πρὸς βίαν ποδὶ ἔβαινεν, ἔστι δ' οὐδίας, ἦν χαλὰ*

πόδα (az erőszakoskodás semmire se vezet, csakis a józan engedékenység). Or. 706—707. Allegoria.

25. *A hajós, a vihar és a kikötő, ὃ ναυτίλοισι (a szerencsétlen) χείματος (a baj) λιμῆν (a segítség) φανείε.* Andr. 891.

26. *A hajós, a vihar, a szél és a part, ὃ τέκν', ἰοιμην ναυτίλοισιν, οἵτινες χαιμῶνος ἐκρυγόντις ἄγριον μένος ὡς χεῖρα γῆ ξυνήσαν, ἵτα χειροῖσιν προαΐσιν ἠλάθησαν ἐς πόντον πάλαν, οὐτῶ δὲ χήμεις ἀπωθοίμεσθα γῆς ἤδη πρὸς ἀκταῖς ὄντες ὡς σεισωμένοι.* Heracl. 427—432. Hasonlat.

27. *A hajós, a leküzdhető zivatar, a kormánylapát, a vitorla, a hajó fenekén összegyűlt víz; a dülhögő zivatar, a magát megadó hajós és a rohanó hullámok, ναύταις γὰρ ἦν μὲν μέτρος ἢ χαιμῶν φέρειν, προθυμίαν ἔχουσι σωθῆναι πόντων, ὃ μὲν παρ' οἶαζ', ὃ δ' ἐπὶ λαίρεσιν βεβώε, ὃ δ' ἀντλὸν εἶργων ναός ἦν δ' ἐπιερέβλη πολλὸς ταροχταῖς πόντος, ἐνδόντες τύχη παρείσαν αὐτοῖς κρημάτων δρομήμασιν, οὐτῶ δὲ καγὼ πόλλ' ἔχουσα πῆματα ἄγθογγρός εἰμι καὶ παρείσ' εὐστόμα.* Troad. 683—690. Hasonlat.

28. *A hajós (és a csillag), ὡς τυγλιῶ ποδὶ ὀγθαλμὸς εἰ σὺ, ναυβάταισιν ἄστρον ὡς.* Phoen. 834—835. Hasonlat.

29. *A hajós (a felhő és a csillagok), καὶ τῶδ' ἦν τοῖς τε κακοῦς ἄν γνῶναι καὶ τοῖς ἀγαθοῦς, ἴσον αἶτ' ἐν νεφέλαισιν ἄστρον ναύταις ἀρεθμὸς πέλει.* Herc. 665—668. Hasonlat.

30. *A hajózás más valakivel együtt, ξυμπλῆν (az összetartás) δὲ τοῖς φίλοισι δυστεχοῦσιν οὐ.* Herc. 1225.

31. *A társ a hajón, φημὶ γὰρ ποτε ξέρπλους (a társ) γαίεσθαι τῶνδ' ὑπασπιζων πατρί.* Heracl. 216.

32. *A hajó fenekén összegyűlt víz kimerítésé, 1. L. IV. 8. 2. ἀλλ' ὄρωε βάρως φυχῆς ἀπαντλοῖην (a könnyítés) ἄν.* Ale. 353—354. 3. ἀπωλόμεσθ' αὐ', εἰ κακὸν ποσοῖσομεν νέον παλαιῶ, πρὶν τὸδ' ἐξηνηλικέαι (valaminek az elmulása, megszünése). Med. 78—79. 4. ξένην ἐπ' αἶαν λυπρὸν ἀντλήσει (a befejezés) βίον. Hipp. 898. 5. ξένην ἐπ' αἶαν λυπρὸν ἀντλήσεις (a befejezés) βίον. 1049. 6. οὐκ ἔχων πέρας κακῶν διαντλήσω (a túrés) πόντους ἐς Ἄιδαν. Andr. 1216—1217. 7. ὡς ἀπαντλοῖεν (a megtisztítás) χθονὸς ἕβρισμα θνητῶν. Or. 1641—1642. 8. μακρὸς διαντλοῦσ' (a kitartás) ἐν δόμοις

οικουρίας. Herc. 1373. 9. ὅς ζωινούς αἰρόμενος πόνονε Δίω παιδί συναγλιῖ (a fáradozás). Ion. 199—200. 10. καὶ νῦν ἐκείνων μείζον' ἔξαντλῶ (türök) πόνον. Cycl. 10. 11. τὸν αὐτὸν δαίμων' ἔξαντλῆς (a szenvedés) ἐμοί. 110. 12. πόνον τὸν δεινὸν ἔξηγληκότας (a türés). 282. 13. μυρίαὶ τὸν αὐτὸν ἔξηγλησαν (a kiszzenvedés) ὡς ἐγὼ βίον. Fr. 456.

33. *A hajó fenekén összehgyült víz kimerítése (és a hadsereg). μέλλων σ' ἐρωτῶν, ἤνιξ' ἔξηγλῆς (a befejezés) στρατιῶ (a csoport) γόους, ἀφῆσω. Suppl. 838—839.*

34. *A tenger. 1. ἴδετε κακῶν πέλαγος (a nagyság). Suppl. 824. 2. κακῶν δὲ πέλαγος (roppant nagy) ἐς τόδ' ἤγαγες; Herc. 1088.*

35. *A tengerpart és az evező. Ἐλιπες, Ἐλιπες, ὦ πάτερ, μ' ἐπακτίαν (a veszedelem) μονάδ' ἔρημον οὔσαν ἐνάλιον κόπας (a segítség). Andr. 853—855.*

36. *A διαγίλῃ. ἰὼ δίκα καὶ θεῶν παλίρρους (visszafizető) πότμος. Herc. 739.*

37. *A tenger, az áthajózás és a hullám. κακῶν δ', ὦ τάλας, πέλαγος (roppant nagy) εἰσορῶ τοσοῦτον ὥστε μήπορ' ἐκνεῦσαι (a leküzdés) πάλιν μηδ' ἐκπερᾶσαι κῆμα (a nagyság) τῆσδε συμφορᾶς. Hipp. 822—824.*

38. *A csüendes tenger. L. XXIV. f. 1.*

39. *A csüendes tenger és a hajós. πιστός ἐν κακοῖς ἀνήχρησίσων γαλήνης ναυτίλοισιν εἰσορᾶν. Or. 727—728. Haszonlat.*

40. *A hajózás, a tengerszoros, a hajó előresze és a hullám. πλεῖ κατὰ πορθρὸν, πλεῖ κατὰ δαίμονα, μηδὲ προσίστη προῖραν βιότου πρὸς κῆμα πλέουσα τί χαισιν (engedj a sorsnak, engedj az Istennek, ne ellenkezzél hatalmával). Troad. 102—104. Allegoria.*

41. *A víz locsogása a lapát csapása alatt. 1. πολλῶν δακρύων ἔσται πίτυλος (a hangzás). Hipp. 1464. 2. δις δὲ δυοῖν πιτύλων (az ostrom) τείχη περὶ Λαρδανίας γοῖα κατέλυσεν αἰχμᾶ. Troad. 816—819. 3. ἄρασ' ἄρασσε κρατὰ πιτύλους (a venés) διδοῦσα χειρός. 1235—1236. 4. τὰ πρῶτα μὲν νῦν πίτυλος (a roham) Ἀργείων δορός ἐρρήξαθ' ἡμᾶς. Heracl. 834—835. 5. ἄρ' ἐς τὸν αὐτὸν πίτυλον (a rettegés) ἤζουεν γόβον, γέροντες. Herc. 816—817. 6. μαινομένης πιτύλω*

(a dühöngés) πλαγχιδίς. 1189. 7. πίπτα δὲ μανίας πίτυλον (a roham) ὁ ξένος μεθείς. Iph. T. 307.

42. *Az egyik kikötőtől a másikkba való hajózás. 1. οὐχὶ συγγενῆ μεθορούσασθαι (a menekülés) τῆσδ' ἔχουσα συμφορᾶς. Med. 257—258. 2. μεθορούσασθαι (a kinyugvás) μόχθων πάρα. 442—443. 3. ἐς ἔδρας μεθώρουσα (az elmozdítás). Bacch. 931.*

43. *Az egyik kikötőtől a másikkba való hajózás és a víz locsogása a lapát csapása alatt. τοῦ νῦν σκευθωπιῦ καὶ ξυριστώτος γροῖων μεθορούμει (az átváltoztatás) σε πίτυλος (a pezsgő bor) ἐμπεισὼν σάγον. Alc. 797—798.*

44. *A tengerszoroson való áthajózás. 1. δαίμων ὄδε τις λευκὴν αἰθέρα πορθμεύμενος (a jövetel, megérkezés) τῶν ἱπποβότων Φθίας πεδίων ἐπιβαίνει. Andr. 1228—1230. 2. ἐς δάκρυα πορθμεύουσ' ὑπόμησιν κακῶν. Or. 1032. 3. δεῖρο πορθμεῦσαι (a hozás) βρέγος. Ion. 1599. 4. ἄρροισι δακτύλοισι πορθμεύων (a lépdelés) ἔχνος. Iph. T. 266. 5. ἐς αἵματηρὸν γάμον ἐπόρθμευσας (a vörös) δόλω. 371. 6. ποῖ ποῖ διωγμὸν τόνδε πορθμεύεις (a törekvés), ἀνάξ' Ἑόας; 1435—1436. 7. τίς ποτ' ἄρ' ἀσθήρ ὄδε πορθμεῦει (elhulad); Iph. A. 6.*

45. *A tengerszoroson való áthajózás és az evezés. κεύσσεις τήνδ' Ἀνδρομάχην ξενικοῖς ἐπ' ὄχοις πορθμευομένην (a vitetés); παρὰ δ' εἰροσία (a mozgás) μιστῶν ἔπειτα φίλος Ἀστυνάξ. Troad. 567—571.*

46. *A szél. 1. L. XVII. 2. ὦ τ' ὄλβιός νῦν πνεῦμα (a kedvezés) δαιμαίνων λιπῶν ὑψηλὸν αἶσσι. Suppl. 554—555. 3. ὅταν θεός σοι πνεῦμα (a szerencse) μεταβαλὼν τύχη. Herc. 216. 4. μεθίσταται δὲ πνεύματα (a szerencse). Ion. 1507. 5. τί πνεῦμα (a gondolat) συμφορᾶς νεκρημένη; Iph. T. 1317. 6. ὅτον προῖα (a vágy) γέροισιν Ἀφροδίτης γίλια. Iph. A. 69. 7. ὅταν θεοῦ μαντόσιντοὶ πνεύσωσ' ἀνάγκαι. 760—761.*

47. *A kedvező szél. 1. ἀλλ' οὔ τι ταύτη σὸν φρόνημ' ἐπορεύσας (az irányítás). Andr. 610. 2. ποιπίμαεν ἔχων ἔμ', ὥστε ναυσίπομπον αἶσαν. Phoen. 1711—1712. 3. ἀφίεσαν λαυῶν βορτείων ἐθῆς οὔριον (jó előjelű) γόνον. Heracl. 821—822. 4. οὔριος (kedvező) δρόμος ἐκ τῶν . . . κακῶν.*

Herc. 95—96. 5. νῦν δ' ἐγένετό τις οὔρος ἐκ κακῶν. Ion. 1508—1509. 7. L. XIII. 18.

48. A kedvező szél, a vitorla és a fuvás. πρῶτον μὲν οὖν κατ' οὔρον, ὡς περ ἰστίους, ἐμπνεύσομαι (a segítség) τῆδ'. Andr. 554—555. Hasonlat.

49. A szél, a hajós és a kormánylapát. L. XIV. 3.

50. A hullám. 1. εἰ γὰρ μετακύμιος (segítségül a veszedelemben) αἴτας, ὃ Παιὼν, φανείης. Alc. 91—92. 2. L. XXIV. a. 4. 3. εἰς ἀπορὸν σε κλύδωνα (a nyomor) θεός, Μήδεια, κακῶν ἐσθρευσε. Med. 362—363. 4. νικτὶ γὰρ οὐκ θεῶν με δύστηνος κλύδων (a csapás). Troad. 691. 5. πολλῆς δ' ἔριδος ξυνέπαισε κλύδων (a zaj). Hec. 118. 6. ἐν γὰρ κλύδων (a haj) κίμεθ'. Phoen. 859. 7. μοχθήσας τὸν ἄζυμον (boldog) θῆκεν βίωτον βροτοῖς. Herc. 698—699. 8. ἐν κλύδωνι καὶ φρονῶν ταράγματι πέπτοχα δεινῆ. 1091—1092. 9. πολέμιος κλύδων (a zaj). Ion. 60. 10. ὁ ξένος περιήματος ἔγνω κλύδωνα (a tömeg) πολεμίων προσκείμενον. Iph. T. 315—316. 11. οὐ γὰρ ἐπερθεῖν κύματος (a szerencsétlenség) ἄζηαν δυνάμεσθ'. Fr. 232.

51. A hullám csapódása. 1. ἔνοσις ἄπασαν ἔνοσις ἐπικλύσει (a Jerombolás) πόλιν. Troad. 1326. 2. ὁ μαρὸς, ὃς με δοῦς τὸ πῶμα κατέκλυσεν (a tönkretevés). Cycl. 677.

52. A hullám zárgása. δεινὰ δ' Εὐρυσθεῖ βροῦμον (a fonyogetés). Herc. 962.

53. A hullám és a hajózás. κἄν μὲν πίθη μοι, κυμάτων (a veszedelem) ἄτερ πόλιν σὴν ναυστολήσεις (a kormányozás) εἰ δὲ μὴ, πολλὸς κλύδων (harczi zaj) ἡμῖν τε καὶ σοὶ ξυμμάχοις τ' ἔσται δορός. Suppl. 473—475.

54. A hullám és a csöndes tenger. ἐκ κυμάτων γὰρ εὐθις αὖ γαλήν' ὄρω (az őrjöngés után újra nyugalom száll meg). Or. 279. Allegoria.

55. A hullám, a hajó fenekén összegyűlt víz kimerítése és a hajó hátsó része. κακῶν γὰρ ἔσσι καὶ μ' (a veszedelem) ἐπεξαντλῶν (a kikerülés) φρενὶ, πρῶτην ἔσσι (ujból) αἶμα μ' ἄλλο σῶν λόγον ἔπο. Ion. 927—928.

56. A hajó fölött összegcsapódó hullám. παίδων τε τῶνδ' εἰς ἄντηλον (a szomorú sors) ἐμβήσεις πόδα. Heracl. 168.

57. A behatoló víztől elborított hajó. γαλήνη δ' ἐπίαντιλος (a tulterheltség) οὔσα ξυμφορῆ. Hipp. 767—768.

58. A vihar. ἄλλη δ' ἐν τύχη χειμάζομαι. Hipp. 315.

59. A vihar és a kikötő. χείματος (a veszedelem) γὰρ ἀγρόν τεχοῦσα λιμένας (a biztonság) ἤλθεῖς εἰς εὐνήμονα. Andr. 748—749.

60. A sebes hajó vitorlájának szétszakadása, a hullám csapódása és a heves, vészhozó hullám. ὁ μέγας ὄλβος οὐ νόμιμος ἐν βροτοῖς ἀνὰ δὲ λαῖος ὡς τις ἀκάτων θοῶς τινάξας δαίμων κατέκλυσεν δεινῶν πόνον, ὡς πόρτου λάβρους ὀλεθροῖσιν ἐν κύμασιν. Or. 340—344. Hasonlat.

61. A hajó ingása. 1. τὸ φρονεῖν ἀσάλευτόν (biztos) τε μέρι καὶ ξυνέξει δώματα. Bacch. 389—391. 2. χθονὸς δὲ νῶτα σισθῆναι σάλω (a rengés). Iph. T. 46.

62. A hajó partra vettétele. ἐμὲ τὰν μέλιαν δ' ἐς τάνδ' ἐξώκειλ' ἔταν (szerencsétlenné tett). Troad. 136—137.

63. A kikötés. 1. θανάτου θέλονσαν κέλευ (elérni) ποτὶ τέσμα. Hipp. 139—140. 2. πᾶ στω, πᾶ κέλευ (menjek); Hec. 1056. 3. μὴ ἔχ τύχης ὀρμισμένους (a valamitől való függés). Herc. 203. 4. Ἄργυ κέλευς (a megérkezés) πόδ' ἀλάταν. El. 138.

64. A kikötő. μέγας πλοῦτον λιμὴν (a sokaság). Or. 1077.

65. A kikötés és a kikötő. νῦν δ' ἐς ἀνδρός ἀνοσίον γνώμην κατέσχον ἀλλομερόν (az eljutás valahová és a kegyetlenség) τε καρδίαν. Cycl. 348—349.

66. A kikötő, a farkótelek és a kikötés. οὗτος γὰρ ἀνήρ ἢ μάλιστα' ἐκάρμομεν λιμὴν (a segítő) πέφανται τῶν ἐμῶν βουλευμάτων ἐκ τοῦδ' ἀναψόμεσθα φρονιμήτην κάλων (ennek segítségével fogjuk kivinni tervünket). Med. 768—770. Allegoria.

67. A kikötő és a tenger. ἀλλομερόν τις ὡς ἐς ἄντηλον πῶσιν λέχος ἐκπεσὶ γίλας καρδίας, ἀμέρσας βίον. Hec. 1025—1027. Hasonlat.

68. A horgony. 1. μόνος οἶκον ἄγχνος (a támasz) ἔτ' ἐμῶν. Hec. 80. 2. ἄγχνος (a mentő) δ' ἢ μοι τὰς τύχας ὤχει μόνη. Hel. 277.

69. A horgony (és a híz). ἦδε μοι τροφός, μήτηρ, ἰδέλη, δμοῖς, ἄγχνος (a mentő), στέγη (az oltalom). Fr. 858.

XXIV. A természet.

a) Általános természeti sajátságok.

1. *A mező, φαῦσαι χροῖν λιμῶνος* (a szeméremtest). Cycl. 171.

2. *A szikla*. L. XXIV. b. 28.

3. *A síma szikla*. L. XXIV. c. b.

4. *A szikla (és a tengher hulláma)*. ὡς δὲ πέτρος ἢ θαλάσσιος κλύδων ἀκούει ρουθετομένη γίλων (v. ö. On. Met. 13. 804: surdior aequoribus). Med. 28—29. Hasonlat.

5. *A meredek szikla (a csepegő víz és a sírás)*. ἀπλήστος ἄδει μ' ἔξάγει χάρις γόων πολύπνοος, ὡς ἐξ ἀλιβάτου πέτρας ἕγρα ῥέουσα σταγῶν, ἄπαντος ἀει γόων (a csepegés). Suppl. 79—82. Hasonlat.

6. *A magyesiai kő, τὰς βροτῶν γνήμας σκοπῶν ὥστε Μαγνήτις λίθος τὴν δόξαν ἔχει καὶ πιστότην πάλιν*. Fr. 571. Hasonlat.

b) Az állatok.

1. *A kutya, προδότην ἀλάλλον κῆνα* (a ledér nő). Andr. 630.

2. *A fark csóválása*. 1. σάινι (a kedvezés) μ' ἔννεχος φροντορία. Rhés. 55. 2. οὐ γὰρ με σάινι (az ámitás) θέσσητα. Ion. 685.

3. *A harapás*. 1. κόπη καρδίαν δεδηγένοι (az aggodalom). Rhés. 596. 2. καὶ δρῶν γε κόπη καρδίαν δηχθήσομαι. Alc. 1100. 3. ψυχὴ δηχθεῖσα (a kínzás) ζαζοῖσιν. Med. 110. 4. οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα δηχθείη (a szomorítás) πόσις. 817. 5. οὐ γὰρ ἂν σε μυρίοις ὀνίδεσι δάξοιμι (a sértés). 1344—1345. 6. τοῦτο γὰρ σε δηξεται (a szomorítás). 1370. 7. τὸ γὰρ δάκνον (a mi sért) σου τὴν διάγνωσιν κρατεῖ. Hipp. 696. 8. δάκνει (a szomorítás) σε, Θησεῦ, μῦθος; 1313. 9. μὴ τι σὴν δάξω (a szomorítás) φρένα δέδοιχ'. Phoen. 383—384. 10. δάκνει (a szomorítás) φρένα. Heracl. 483. 11. δάκνει (a szomorítás) χρόνος. Here. 94. 12. δάκνει (a szomorítás) σ' ἀδελφός. El. 242. 13. αἰσθησις . . . πημάτων δάκνει (a szomorítás) βροτούς 290—291. 14. μάλιστα γὰρ νιν δηξομαι (a büntetés) δράσις ταῦδε. Bacch. 351. 15. ἢ δάκνει (a bosszan-

tás) σε τὸ γιλότιμον τοῦμόν; Iph. A. 386. 16. ἀλλ' ὅμως δάκνουσι (a szomorítás) τοὺς τεκόντας. 688—689. 17. μὴ μοι νεωρὲς προσπνῶν μᾶλλον δάξωι (a szomorítás). Fr. 392. 18. συμφορὰ ἥσσον δάκνουσιν (a szomorítás). 576., 3—4.

4. *A harapás (és az üszítőke)*. δηχθεῖσα (a kínzás) κέντροις (a vágy) παιδὸς ἠρώσθη σέθεν. Hipp. 1303.

5. *Az anghajuh, ἕπαρος γὰρ τις ὡς ἀπόλλυσαι*. Andr. 557. Hasonlat.

6. *A madár*. 1. ὄρνις γὰρ ὡς τις ἐκ χροῶν ἄφαντος εἶ. Hipp. 827. Hasonlat. 2. τί ρέον καρύξασ' οἶκον μ', ὥστ' ὄρνιν, θάμβη τῆδ' ἐξέπταξας; Here. 178—180. Hasonlat. 3. ἦδ' ἐγὼ πέτρας ἐπι ὄρνις τις ὡσεὶ Καπανέως ὑπὲρ πυρῆς δρόστηρον αἰώρημα ζουγίξω, πάτερ. Suppl. 1045—1047. Hasonlat. 4. ἄλλος δὲ βομῶν ὄρνις ὡς ἐπτηξ' ἔπο. Here. 974. Hasonlat. 5. χωροῦσι δ' ὥστ' ὄρνιθες ἀρθεῖσαι δρόμῳ πεδίων ὑποστέσις. Bacch. 748—749. Hasonlat. 6. δοκῶ σῆς ἐν λόχηαις ὄρνιθας ὡς . . . ἔχουσαι. 957—958. Hasonlat. 7. ὑπὸς ὄρνιθες ἐν μυχοῖς πέτρας πτήξαντες εἶχον. Cycl. 407—408. Hasonlat.

7. *A madár kicsinyei*. 1. ζαλοῦμαι ὁ σὸς ποτὶ σοῖσι πύτων στόμασιν νεοσσός (a gyermek). Alc. 402—403. 2. θακίς νεοσσῶν (a gyermekek) τήνδ' ἔχων πανήγυρον. Heracl. 239. 3. χοῆν νεοσσός (a gyermekek) τοῖσδε πῦρ λόγχας ὄπλα φέρουσαν ἐλθεῖν. Here. 224—225. 4. εἰς μὲν νεοσσός (a gyermek) ὅδε θανὸν Εὐρισθέως, 982. 5. τεῦχος νεοσσῶν (a gyermek) λευκὸν ἐκλοχέεται. Hel. 258. 6. ὁ μὲν νεοσσός (gyermek) ἐστίν. Iph. A. 1248.

8. *A madár és repülni nem tudó kicsinyei*. ὡς τις ὄρνις ἄπτερον καταστῆνον ὠδίνα τέκνον. Here. 1039—1040. Hasonlat.

9. *A madár kicsinyei és madár, μάτηρ δ' εἰσὶ παροῖς ζλαγγάν ὄρνις ἐξάρξω γῶ μολπῶν*. Troad. 147—148. Hasonlat.

10. *A madár és kicsinyei (meg a kiabálás)*. ἠόντες δ' ἄλυσαι λαχοῦσ', οἷον ὑπὲρ οἰωνὸς τεκῶν βοῆ (a búslakodás), αἰ μὲν ἄσρας, αἰ δὲ παιδας. Troad. 826—831. Hasonlat.

11. *A madár kicsinyei és a szórny*. 1. ἢ καὶ νεοσσὸν (a kis gyermek) τόνδ' ἐπὶ πτερῶν (karjaid közé) σπίασας;

Andr. 441. 2. νεοσσός ὡσεὶ πτέρυγας ἐσπίτων ἐμάς. Troad. 746. Hasonlat.

12. *A szárny.* 1. ὡ λευκόπτερε (a vitorla) Κρησία πορθμής. Hipp. 752—753. 2. μήτερ, μήτερ, ἐγὼ δὲ σὲ πτέρυγι (a kéz) συγκαταβαίνο. Andr. 504—505. 3. ἐμὲ δὲ πόντων σκάφος αἴσσον πτεροῖσι (az enező lapát) πορθύου. Troad. 1085—1086. 4. ἄγγελμ' ἀνεπτέρωκε (a megijesztés) Λαυαδῶν πόλιν. Or. 876. 5. πτηνοῖσι (könnnyű) μύθοις. 1176. 6. L. XVII. 16. 7. ὡς γόβος μ' ἀναπτέρωσ' (a siettetés). Suppl. 89. 8. τὰ κείνου τέχν' ἔχων ὑπὸ πτεροῖς (a védelem) σώζω τάδ'. Heracl. 10—11. 9. καὶ μ' ἀγαίλειθ' ἢ τύχη ὥσπερ πτερόν πρὸς αἰθέρ' ἡμέρε μᾶ. Herc. 509—510. Hasonlat. 10. ἄμ' ἀελίον πτέρυγι (a kocsí) θοᾶ. Ion. 123. 11. πρῶτον μὲν ὁρόφῳ πτέρυγα (a lerítő) περιβάλλει πέπλον. 1143. 12. τῷδ' ἂν εὐστόχῳ πτεροῦ (a nyíl). Hel. 76. 13. ὅπη νεὼς στιλαμ' ἂν οὖρον πτερόν (a vitorla). 147. 14. κρατὶ δ' ὀρθίους ἐθείρας ἀνεπτέρωκε (a meredés). 632—633. 15. βοστρούχους ὀροπτέρους (hasonló). El. 530. 16. ὄρωμεν Ἑλλάδος νεὼς σκάφος ταρσῶ κατήρει πύτυλον ἐπιτρούμενον (főlszerelt). Iph. T. 1345—1346. 17. μὴ στέλλειν τὰν σὰν ἴνιν πρὸς τὰν κολλόδη πτέρυγ' (a kikötő) Ἐνβοία. Iph. A. 119—120. 18. πτηνὰς (mulandó) διώκεις, ὦ τέκνον, τὰς ἐλπίδας. Fr. 273. 19. ὑπόπτερος (mulandó) δ' ὁ πλοῦτος. 424. 4. 20. ποῖ πόδα πτερόεντα (reszkető) καταστήσω; 781.

13. *A szárny, a madár és kicsinyei.* Ἡράκλειοι παῖδες, οὓς ὑπὸ πτεροῖς σώζω νεοσσόος ὄρνις ὡς ἐφημέρη. Herc. 71—72.

14. *A szárny (és a füst).* 1. πτέρυγι (a magasba való emelkedés) δὲ καπνός ὡς τις οὐράνια πεισοῦσα δορὶ καταγθίνα γὰ. Troad. 1300—1301. Hasonlat. 2. ζόνις δ' ἴσα καπνῷ πτέρυγι (a magasba való emelkedés) πρὸς αἰθέρα αἰῆστον οἴκων ἐμῶν με θήσει. 1320—1321. Hasonlat.

15. *A lér és a szárny.* ὥσπερ πρὸς ἱστῷ τῇ κύλια κελυμμένος πτέρυγας ἀλίη. Cycl. 433—434. Hasonlat.

16. *A repülés.* 1. ἐπίσταμα τε κούκ' ἄφνω κακὸν τόδε προσέπιατ' (a keletkezés). Alc. 420—421. 2. εἴθ' ὄφελ' Ἄργος μὴ διαπτάσθαι (az áthajózás) σκάφος Κόλχων ἐς αἰῶν κνανέας Ξυμπληγάδας. Med. 1—2. 3. δύσορμις ἔπτατο (a

hajózás) κενάς Ἀθάνας. Hipp. 759. 4. ἀμπάμια (az el-tűnés) τὰμὰ φροῦδα πάντα κείτα. Andr. 1219. 5. Τάνταλος . . . ἀέρι ποτᾶται (a lebegés). Or. 5—7. 6. ὄρως τὸ Δίον οὐ βέλος διέπτατο (az átszúrás); Suppl. 860. 7. ποτανοὶ (bamar) δ' ἤνυσαν τὸν Ἄιδαν. 1142. 8. ἐκείνα μὲν θανόντ' ἀπέπτατο (az elenyészés). Herc. 69. 9. τὸ δ' αὐτοῦ σπουδάσας διέπτατο (az elmulás). 507. 10. πετομένης (a sebesség) κόπας; πετομένην (a hevesesség) δ' ἔρωτος ἀδίκων γάμων. Hel. 667. 11. οὐδ' ἐπὶ χροσέας ὄρμισιν πεπόταμαι (az örvendés) τάλαιν'. El. 175—177. 12. παμέναις (lesujtani) Λαὸς βροντᾶς. Bacch. 88—90. 13. L. XV. 3.

17. *A repülés (és a virágzás).* ὁ δ' ὄλβος ἄδικος καὶ μετὰ σκαυῶν ξυνὸν ἐξέπτατ' (az elenyészés) οἴκων, σμιζρόν ἀνθήσας (a sértetlenség) χρόνον. El. 943—944.

18. *A szárny és az orosszán.* ὑπόπτερον λέοντα (a gyors hős) τέξεται πατρί. Fr. 1117., 15.

19. *A fulemlé.* σποῦδαζε, πάσας ὡστ' ἀηδόνος στόμα γθογγᾶς ἰάσα. Herc. 337—338. Hasonlat.

20. *A vadgalamb.* ἤξιν πελείας ὠκύτητ' οὐχ ἤσορες ποδῶν ἔχουσαι. Bacch. 1090—1091. Hasonlat.

21. *A vadgalamb és a sólyγος.* οἱ δ' ὅπως πελειάδες ἰεραὶ ἰδοῦσαι πρὸς γηγῆν ἐνότισαν. Andr. 1140—1141. Hasonlat.

22. *A hatyγος.* παιᾶνας δ' ἐπὶ σοῖς μελιάρχοις κύνος ὡς γέρον αἰοδός πολιᾶν ἐκ γενέων κελαδήσω. Herc. 691—694. Hasonlat.

23. *A szürke hatyγος.* 1. ἐστάλην λαλέμων γόνων αἰοδός, ὥστε πολὺς ὄρνις. Herc. 109—110. Hasonlat. 2. τί μ' ἀμυβάλλεις χρυσὸν ὦ τάλαινα παῖ, ὄρνις ὅπως κηγῆνα πολύχρον κύνος; Bacch. 1363—1364. Hasonlat.

24. *A szürkeköz hatyγος.* οἶα δὲ τις κύνος ἀχέτας . . . ἀγκάει, . . . ὡς σὲ τὸν ἄθλιον πατὴρ' ἐγὼ κατακλάομαι. El. 151—156. Hasonlat.

25. *A (folγος a) hatyγος és szárnyas.* στίλβουσι δ' ὥστε ποταμίον κύνου πτερόν. Rhés. 618.

26. *A keselyű.* κτενοῦσί σε δισοὶ λαβόντες γῶπες (a kegyetlen ember). Andr. 74—75.

27. *A vadállat.* 1. *Θοίναν ἀγρίων θηρῶν* (a kegyetlen trójai nők) *τιθέμενος.* Hec. 1073. 2. *κεκρυμμένους θήρας* (a boszuló) *ξηρήρεις ἀντίκ' ἐχθροῖσιν γανεί.* Or. 1272—1273. 3. *κόλλοις ἐν ἄντροις ἄλυχνος, ὥστε θήρ, μίνος.* Fr. 425. Hasonlat.

28. *A vadállat* (a szikla, a rabszolga, az oltár, a város, a félelemből való guggolás és a vihar). *ἔχει γὰρ κατασφυγὴν θήρ μὲν πέτραι, δοῦλος δὲ βιομοῦς θεῶν, πόλις δὲ πρὸς πόλιν ἔπηξε* (a segítségül hívás) *χαμασθεῖσα* (a szerencsétlenség) (mindenkinék lehet reménye baj esetében segítségre). Suppl. 267—269. Allegoria.

29. *A maró állat.* *δουλεύειν . . . παρανόμῳ δάμῃ* (az ellenség). Troad. 282—284.

30. *A ragadozás.* L. XXIV. e. 2.

31. *Az állat kicsinyei* (és a borjú). *σάμνον γὰρ μ' ὥστε οὐραθρέπταν, μόσχον δειλαία δειλαίαν εἰσόψει χειρὸς ἀναρπαστὰν σᾶς ἄπο λαιμότομον θ' Ἄϊδα γὰρ ἐποπεμπομέναν σότον.* Hec. 204—209. Hasonlat.

32. *Az állkapcsa.* 1. *πελέκειν γνάθοις* (valaminek az éle). Cycl. 395. 2. L. XXIV. e. 3.

33. *A csúszás.* 1. *σχορία δ' ἐπ' ὄσοοισι πῶξ ἐφέρεται* (a közeledés). Alc. 269. 2. *τὰ δ' ἄλλυ χεῖρε κύλιχος ἐρπούσης* (a keringés) *ζέζλω.* Fr. 471.

34. *A vadkan.* *ὡς κάπροι δ' ὀρέστεροι γυναικὸς ἀντίοι σταθέντες ἐνέπονσι.* Or. 1460—1462. Hasonlat.

35. *A fogécsorító vadkan.* *κάπροι δ' ὅπως θήγοντες ἀγρίαν γένυν* (az állkapcsa mint synecdoche: fog) *ξηρήσαν.* Phoen. 1380—1381. Hasonlat.

36. *A sárkány.* *ὁ δὲ παῖς Στρομφίου, . . . γόνιός τε δράκων* (a borzasztó ember). Or. 1403—1406. 2. L. XV. 13

37. *A sárkány* (és a villám). *ὁ μητροφόντης ὅδε προδωμάτων δράκων* (a borzasztó ember) *στίλβει ροσάδεις ἀστραπάς* (a pillantás), *στύγημ' ἐμόν.* Or. 479—480.

38. *Az oroszlán.* 1. *ἤλθον δόμοις, . . . λέοντες* (a borzasztó ember) *Ἑλλανες δύνω.* Or. 1400—1401. 2. *ἦζω κλύων τὰ δεινὰ καὶ δραστήρια δισοῖν λέοντων* (a borzasztó ember). 1554—1555. 3. *ὁ δὲ χειρὶ σπάσας ξίφος, μόσχους ὀρούσας*

ἐς μέσας λέων ὄπιος, παῖα. Iph. T. 296—298. Hasonlat. I. I. XVIII. 9.

39. *Az oroszlán és a zsákmány.* *μ' εὐτυχοῦντ' ἐνόσησας θοίνης λέοντα.* Rhos. 56—57. Hasonlat.

40. *A süvü erdőben tartózkodó oroszlán.* *ὄρεία τις ὡς λέων' ὀργάδων δρόοχα κρυμμένα τάδε κατήνησεν.* El. 1163—1164. Hasonlat.

41. *A barlangban tartózkodó oroszlán.* *ἦρε δ' ἐν Ἡλέκτραισι πύλαις τίνα . . . μάτηρ, ὥστε λέοντας ἐναίλους μαρμαμένους.* Phoen. 1570—1574. Hasonlat.

42. *A kölykes nőstény oroszlán.* *τοκιδὸς δέογμα καίτης ἀποταροῦται δημοῖν.* Med. 187—188.

43. *Az oroszlán kölykei és az oroszlán.* *πικροὶ γὰρ αὐτοῖς ἦξετ' ἐκτεθραμμένοι σάμνοι* (a gyermek) *λιόντων* (vitéz férfiak). Suppl. 1222—1223.

44. *Az oroszlánkölyök.* 1. *δέχει γὰρ τὸν Ἀχιλλέων σάμνον* (a gyermek) *ἐς οἴκους.* Andr. 1169—1170. 2. *ἔλόντις σάμνον* (a gyermek) *ἀνοσίον πατρός.* Or. 1213. 3. *δι' ὀφειθόγονον ὄμμα κενόπτερον καλλοσύνας Ἀήδας σάμνον* (a gyermek) *δυσελένας.* 1387—1388.

45. *Az oroszlán* (és a sarj). *ἐχθροῦ λέοντος* (a hatalmas férfi) *δυσμενῆ βλαστήματα* (a gyermekek). Heracl. 1006.

c) A nővények.

1. *A borostyán és a tölgyfa.* ἔμοια κισσὸς δρυὸς ὄπιος τῆσδ' ἔξομα. Hec. 398. Hasonlat.

2. *A téli zöld és a borostyán hajtása.* *προσείχεθ' ὥστε κισσὸς ἔρπειν δάγνης λεπτοῖσι πέλλοις.* Med. 1213—1214.

3. *A fenyőtől folyó nedv, a könyök* (és az állkapcsa). *σάρκες δ' ἀπ' ὀστέων ὥστε πύκνον δάκρον* (πίσσα, szurok) *γναθμοῖς* (az erő) *ἀδήλοισι γαστρῶν ἀπέροισιν.* Med. 1200—1201. Hasonlat.

d) A tűz.

1. *A tűz.* ἤδη τόδ' ἐγγὺς ὥστε πῆρ ὑφάπτεται ἕβρισμα βαζχῶν. Bacch. 778—779. Hasonlat.

2. *Az elhanyagozó tűz.* I. I. 19.

3. *A lángolás.* 1. *Ἄρης αἶμα δαῖον γλέγει* (az ingerlés). Phoen. 240—241. 2. *ποινδάζοντων Ἄϊδα γόνιν γλέγουσαν* (a

jajgatás). Fr. 122. (Ar. Thesm. 1041). 3. πόλιν δὲ πολέμια κατέχε φλόξ (a háboru). 362., 23.

4. A szikrázás (és az erőd). αἶθρον (heves) γὰρ ἀνὴρ καὶ πεπύρωται (merész) θράσει. Rhés. 122.

5. A melegség. 1. γίλων οὐδενός οὐδὲν παραθαλπομένη (a vigasztalás) φρένα μύθοις. Med. 142—143. 2. χαρὰ θερμαινόμεσθα (az örvendés) καρδίαν. El. 401—402.

6. Az olvadás. 1. τὸν πάντα συντήγουσα (az időtöltés) δακρύοις χρόνον. Med. 25. 2. ἢ δ' ἐν θαλάμοις τήξει (a sa-nyargás) βιοτήν. 141. 3. μὴ λίαν τάκον (a szomorkodás) δακρυομένα σὸν εὐνάταν. 158. 4. τί γὰρ σὸν ὄμμα χρός τε συντέτηχ' (az összeesés) ὄδει; 689. 5. ἐκτέτηχα (a szomorkodás) καρδίαν θρήνοισι μητρος, τήνδε τ' ἐκτέχω (a szomorítás) γόοις. Hec. 433—434. 6. ἀγρίε ξυντακίς (a sorvadás) νόσφ. Or. 34. 7. ὄμμα δ' ἐκτέχουσ' (a nedvesítés) ἐμὸν δακρύοις. 134—135. 8. μὴ τῶν ἐμῶν ἕσταε συντήκον (a sorvadás) κακῶν. 283. 9. δακρύοις γέροντ' ὀφθαλμὸν ἐκτέχω (a könnyezés) τάλας. 529. 10. ὅστις τρόποισι συντακῆ (az egyezés). 805. 11. ἦν φοβουμένη πάλα τὸ μέλλον ἐκτεχόμεν (az epedés) γόβφ. 859—860. 12. ἔχ τοί με τήξεις (az elérzékenyítés). 1047. 13. ἐμὸν δέμας γεραίων ξυντακίς (a sorvadás). Suppl. 1105—1106. 14. αἶθρη ἔχει νιν ἤδη πρὸς τιτακότας (az égetés) σποδῶ. 1140—1141. 15. ψυχὴν ἐτήκον (a szomorkodás). Heracl. 645. 16. μὴ νυν ἄγαν σὸν δάκρυον ἐκτεχῆς (a rutitás) χρόα. Hel. 1419. 17. ψυχὰν τακόμενα. El. 207. 18. λύπαις γέ συντετηχός (az enyészés). 240. 19. τακόμεν (a könnyörtülés) δ' ἐγώ. 1209. 20. ἐμὲ δὲ συντήκουσα (az emésztés) νύκτες. Iph. A. 398. 21. κακῶ κακός δὲ συντέτηκεν (a vonzalom) ἠδοαίς. Fr. 298. 22. τήκω (a szomorítás) τάλαιναν καρδίαν ὀρωδίε. 900., 6. 23. πᾶσα γὰρ ἀγαθὴ γυνὴ ἥτις ἀνδρὶ συντέτηκε (az egyetértés) σωφροεῖν ἐπίσταται. 901., 2—3.

7. Az olvadás (és a sziklaforrás). τάκωμα (a könnyezés) ὡς πετρίνα παιδακόουσα λιβάς. Andr. 116.

8. Az olvadás (és a szellő). ὡς ὄδ' εὐναίος γαμέτας ξυντηχθείς (az egyesülés) αἴρας (a lélek) ἀδόλοις γενναίας ἀλόχῳ ψυχᾶς. Suppl. 1028—1030.

e) A víz.

1. A forrás. 1. θερμοὺς δὲ χρόνους (özön) δεσπότου παρὰ σφαγαῖς βάλ्लει με δυσθνήσοντος αἵματος νέον. Rhés. 791. 2. δακρυορόους τέκων πηγὰς (a könnyek) ἀγαίρα. Herc. 98—99. 3. οὐ δύναμαι κατέχειν γραιὰς ὄσων ἔτι πηγὰς (a könnyek). 449—450. 4. πηγὰς (tej) τ' ὠρείων ἐκ μύσχων. Iph. T. 162.

2. A forrás (és a ragadozás). χρόσους . . . πλόκος θανμαστόν ἔει νᾶμα (sugár) παμφάγου (pusztító) πρὸς. Med. 1186—1187.

3. A sziklaforrás. L. XXIV. d. 7.

4. A csepegés. 1. ἢ κερὸς ψόφος σταῖα (a hangzás) δι' ὤτων; Rhés. 565—566. 2. λάβει', ἀμφίπολοι γραιὰς ἀμερούς, . . . κατακλιβομένη (enyészd) τ' ἄλγισι πολλοίς. Suppl. 1115—1119.

5. A csepegő víz. L. XXIV. a. 4.

6. A csepegés és a (sima sziklán levő) víz. σταῖζω λισσίδος ὡς πέτρας λιβάς ἀνάλωσ ἀ τάλαιν'. Andr. 533—534. Hasonlat.

7. A folyás. 1. πολλὴ γὰρ ἡζῆ θρήνιος φέων (az özönlés) στρατός ἔστειχε. Rhés. 290—291. 2. ὄλζον δ' ἐπιρυνέντος (a bővelkedés). Med. 1229. 3. Κύπρις γὰρ οὐ φορητὸς, ἦν πολλὴ ἠνῆ (az ostromlás). Hipp. 443. 4. κακῶν τοσούτων ὄχ' ὄφης ἐπιρροάς (a küzeledés). Andr. 349. 5. ἄλιος ἀένων (örökkévaló) κρᾶτος. Or. 1299. 6. ἄνω γὰρ ἄν φέει (a dolgok menete) τὰ πράγμαθ' οἴτως. Suppl. 520—521. 7. παλίρρους (a visszatérés) δὲ τάνδ' ἐπάγεται δίκα διαδρομόν λέχους. El. 1155. 8. παῦσαι διώκων ἑεῦμά (a tömeg) τ' ἐξορμῶν στρατοῦ. Iph. T. 1437. 9. γαινίους ἔχει ροάς (a lüktető vér). Fr. 992.

8. A folyás és csapódás. τὴν Φρυγῶν πόλιν χρόσῳ φέουσαν (a bővelkedés) ἠλιπίας κατακλύσειν (szolgálatra lenni) Troad. 995.

9. A folyam. L. XXIV. b. 25.

10. A zúgás. 1. καὶ τοῦδ' ἐχέουσι ῥόθιον (a morgás) ἐν πόλι κακόν. Andr. 1096. 2. ἐν δ' οἴν' ἰόγοισι σοῖς ἐμοῖς ὁμοροσθεῖ (a segítség). Or. 530. 3. ἐπεροσθήσαν (a lüzmázás)

δ' οἱ μὲν ὡς καλῶς λέγοι. 901. 4. πάντες δ' ἐπιπροσθησαν (a helyeslés) Ἀργεῖοι. Phoen. 1237.

11. Az áradat. ὁμιμάτων δ' ἄπο αἰμοσταγῆ προσητῆρε (sürü könyek) ῥέουσιναι καίτω. Fr. 388.

f) Meteorologiai tünemények.

1. Az aether, a nyár, a napfény, a vihar, a sötét felhő (a mag, a csöndes tenger) és a heborulás. ἐς ταῦτ' ἦκει φημι ταῖς βροτῶν τύχαις τόνδ' ὄν καλοῦσιν αἰθέρ', ὃ τὰδ' ἔστι δῆ. οὗτος θέρους τε λαμπρὸν ἐκλάμπει σέλας, χιμῶνά τ' αὖξιν συντιθεῖς πυκνὸν νέφος, θάλλειν τε καὶ μὴ, ζῆν τε καὶ φθίνειν ποιεῖ. οὕτω δὲ θνητῶν σπέσμα (a nemzet-ség) τῶν μὲν εὐτυχῆ λαμπρῶ γαλήνῃ (a nyugalom) τῶν δὲ συνρίφει (szerencsétlenné lenni) πάλιν, ζῶσιν τε σὺν κακοῖσιν, αἱ δ' ὄλβον μετὰ φθίνουσ' ἐκείως προσφερεῖς μεταλλαγῆς. Fr. 332. Hasonlat.

2. A napfény. 1. ἦκε φῶς (a mentő) ἐμοῖς καὶ σοῖς κακοῖς. Or. 243. 2. οὐρὸς ἐν φάει (a szerencse) βίος. Phoen. 1281. 3. τῆς δίκης σῶζον φάος (a hirnén). Suppl. 564. 4. ὦ φάος (a mentő) μολὸν πατρί. Herc. 531. 5. Θήβιας ἱερὸν φῶς (a szerencse). 797. 6. διδύμων προσώπων καλλιβλήμαρον φῶς (a szépség). Ion. 187—189. 7. ἔνθα πατήρ ἱππότας τρέφειν Ἑλλάδι φῶς (a hős). El. 448—449. 8. ὦ φάος (a mentő) μέγιστον ἡμῖν ἐπίου βαρζυώματος. Bacch. 608. 9. ἔρρει φῶς (a dicsőség) στήπρω. Iph. T. 187. 10. συνομαίμονα τόνδε δόμοισιν ἔξειθρέψω φάος (a szerencse). 848—849. 11. φῶς (a boldogság) γὰρ τὸδ' ἦκε μακάριον τῇ παρθένῃ. Iph. A. 439. 12. παῖδα σὲ Θεσσαλίε μέγα φῶς (a dicsőség) . . . . . γεννάσιν χείρων ἔξονόμαζεν. 1063—1066. 13. ἀρετῆ τῶν εὐγενῶν ἔλαμψε (a kitünés). Fr. 234. 14. παίδων νεογνῶν ἐν δόμοις ἰδεῖν φάος (a boldogság). 318., 7.

3. A sötétség. 1. γαμῆ βιαιῶς σότιον (istentelen) Ἀγαμέμνων λέχος. Troad. 44. 2. κακὸν τι κρύπτει καὶ στέγεις ἐπὶ σότιον (a titok). Phoen. 1214. 3. σοτίων (szomorú) αἰῶνα. 1484. 4. L. XVII. 25. 5. ἢ δ' ἐνλάβεια σότιον (dicsőség nélkül való dolog) ἔχει καθ' Ἑλλάδα. Fr. 1039., 8.

4. A sötétség és a felhő. 1. ἀλλ' ὅ τι τοῦ ζῆν γίλτερον ἄλλο σότιος (a bizonytalanság) ἀπίσχων κρύπτει νεφέλαις

(az ismeretlenség). Hipp. 192—193. 2. τίνα σότιον (a takaró) λάβω προσώπων; ποῖον ἐπιπροσθεῖν νέφος θῶμαι; Or. 467—469.

5. Az ég. δι' ἄλλα νόχιον (zordon). Med. 211.

6. A csillag. 1. L. XXIII. 28. 2. Αἰγείας τ' ἐνάλοισ δόλιον ἀκταῖς ἀστέρα (a fáklya) λάμπας. Hel. 1130—1131.

7. A tündökölő csillag. τὸν Ἑλλαντίας φανερώτατον ἀστίον (a legderekabb ifju) Ἀθάνας εἶδομεν . . . ἄλλαν ἐπ' αἰαν ἔμενον. Hipp. 1121—1125.

8. A repülő csillag. L. XX. 14.

9. A szellő. 1. δι' ἐμᾶς ἦξεν ποτε νηδύος αἶρα (a fájdalom). Hipp. 165. 2. L. XXIV. d. 8.

10. A szél. 1. δεινὰ γὰρ τὰ πάντ' ἐπιπνεῖ (a megrohánás). Hipp. 563. 2. κανόνων δὲ τυζέσματα Φοῖβον πρὸς φοίνικι προῖ (az érintés) καθελών. Troad. 812—815. 3. στρατὸν Ἀργείων ἐπιπνεύσας (a felbőszülés) αἶματι Θήβιας. Phoen. 789—790. 4. Ἀργείοις ἐπιπνεύσας (az ingerlés) σπαρτῶν γενναν. 794—795. 5. καὶ πνεῦματ' ἀνέμων οὐκ αἰεὶ ἠόμην ἔχει (nem mindig oly nagy a szerencsétlenség). Herc. 102. A11e-goria. 6. ταχὺ δὲ πρὸς πατρός τέκν' ἐππνεύσεται (a támadás). 885. 7. τὰδ' οὐκ ἄσημα πνεῦματ' (a lárma) αἴρεται. El. 749.

11. A szél és a fuvás. 1. μετάρροποι πνέουσιν (a fordulat) αἶραι (a sors) δόμων. El. 1147. 2. νεῦα βλοτος, νεῦα δὲ τύχη κατὰ πνεῦμ' ἀνέμων (a viszonyok változása). Fr. 152.

12. A förgő szél. τρυφὸς πύλαισιν ὡς τις ἐμπειῶν βοᾷ. Phoen. 1154.

13. A felhő. 1. νέφος (a szenvedély) σίμογῆς. Med. 107. 2. στυγρὸν δ' ὀφρέων νέφος (a szomorúság) αὐξάνεται. Hipp. 173. 3. τοῖον Ἑλλάνων νέφος (a tömeg) ἀμφὶ σε κρύπτει δορὶ δὲ δορὶ πέρσαν. Hec. 907—909. 4. ἀμφὶ δὲ πτόλιν νέφος (a sokaság) ἀσπίδων πυκνὸν φλέγει. Phoen. 250—251. 5. Κρέοντα λείσσω τόνδε δεῦρο συννεγῆ (szomorú). 1307. 6. πότεγ' ἑμαυτὸν ἢ πόλιν στένω δακρύσας, ἦν περίξ ἔχει νέφος (a szerencsétlenség). 1310—1311. 7. στεναγμῶν γὰρ με περιβάλλει νέφος (a csapás). Herc. 1140. 8. ξυνέφουσαν (az összehúzás) ὄμματα. El. 1078.

14. A felhő és a csillagok. L. XXIII. 29.

15. *A felhő és a vihar. πλαγυτά δ' ὡσεὶ τις νεφέλα πνευμάτων ὑπὸ δυσχίμων αἰέσω.* Suppl. 961—962. Hasonlat.

16. *A vihar. 1. τί μέλλετε σκηπτῶ (a roham) ἰπόντος πολεμίων ὄψαι βίον.* Rhés. 673—674. 2. L. XXIV. b. 28. 3. *δόμων ὄων ὄλιβος ὡς χειμάζεται (a szerencsétlenség).* Ion. 966. 4. *φιλεῖ τὰ τοιάδε ληθέντα γάλλως ἐς μέγαν χειμῶν' (a szerencsétlenség) ἄγειν.* Fr. 781., 53—54.

17. *A vihar és az omlás. θύελλα (a szerencsétlenség) σείει δῶμα, συμπίπτει (az elenyészés) στήγη.* Herc. 905.

18. *A villám.* L. XXIV. b. 37.

19. *A hó. πνευῆ δὲ νεγάδι (a közárpor) πάντοθεν σποδούμενος.* Andr. 1129.

20. *A tavasz.* L. XX. 21.

Tekintsünk most vissza Euripides tropusaira, s hasonlítsuk azokat össze Aeschylus és Sophocleséival.

Mind a három költő Athenae történetének egy-egy korszakát képviseli: Aeschylus a perzsa háborúknak, Sophocles Periclesnek, Euripides Cleonnak, a féktelen demagógiának embere. Kiviláglik ez nemcsak drámáik tárgyának megválasztásából és tendenciájából, hanem egész határozottsággal magukból az aránytropusokból is.

Míg Aeschylus különös nyomatékkal emeli ki az individuumot, addig Sophocles embertől vett aránytropusai alig teszik Aeschylus hasonczímű aránytropusainak egy harmadát, és ez természetes is, mert egy oly harezai férfiú phantasiájában, ki a perzsa háborúk korában élt, abban a korban, mikor még úgyszólván mindent a személyes vitézség döntött el a harc terén, mondom, egy oly férfiú phantasiájában mindenestre jobban kimagasodik az individuum, mint egy olyannál, ki Pericles korszakában sokáig élvezte a béke áldásait. Igen sajátos az az eltérés, melyet Euripidesnél veszünk észre ebben a tekintelben. Jóllehet fennmaradt művei körülbelül háromszor oly nagyok, mint Aeschyluséi (ide számítva mindkét költőnek fragmentumait is), mégis embertől vett aránytropusai Aeschylus hasonczímű képeinek csak felét, tehát aránylag csak egy hatodrészt teszik, míg synecdochéi és metonymiai több mint még egyszer oly számosak: tehát kimagasodik ugyan Euripidesnél is az individuum, de egészen másképp, mint Aeschylusnál. A marathoni hős, a hazája szabadságáért lelkesülten harczoló költő phantasiájának virágaival ékesíti föl harezosát; Athenae dúlt kedélyű, skeptikus dramatikusa, ki hazáját a hatalom legmagasabb fokán, majd a megsemmisülés örvényének közelében látja, ki előtt a társadalom és az ezt alkotó egyén az ő számtalan, a józan észnek minduntalan ellentmondó

15. *A felhő és a vihar. πλαγκτὰ δ' ὡσεὶ τῆς νεφέλας πνευμάτων ὑπὸ δυσχίμων αἰσσω.* Suppl. 961—962. Hasonlat.

16. *A vihar. 1. τί μέλλετε σκηπτῶ (a roham) ἰόντος πολέμιον σῶσαι βίον.* Rhés. 673—674. 2. L. XXIV. b. 28. 3. *δόμων σῶν ὄλιβος ὡς χειμάζεται* (a szerencsétlenség). Ion. 966. 4. *φιλεῖ τὰ τοιάδε ληθύντα γαύλως ἐς μέγαν χειμῶν* (a szerencsétlenség) ἄγειν. Fr. 781., 53—54.

17. *A vihar és az omlás. θύελλα* (a szerencsétlenség) *σειεῖ δῶμα, συμπέπτει* (az elenyészés) *στέρη.* Herc. 905.

18. *A villám.* L. XXIV. b. 37.

19. *A hó. πνευῆ δὲ νιφάδι* (a közhárpor) *πάντοθεν σποδούμενος.* Andr. 1129.

20. *A tavasz.* L. XX. 21.

Tekintsünk most vissza Euripides tropusaira, s hasonlítsuk azokat össze Aeschylus és Sophocleséivel.

Mind a három költő Athenae történetének egy-egy korszakát képviseli: Aeschylus a perzsa háborúknak, Sophocles Periclesnek, Euripides Cleonnak, a féktelen demagógiának embere. Kiviláglik ez nemcsak drámáik tárgyának megválasztásából és tendenciájából, hanem egész határozottsággal magukból az aránytropusokból is.

Míg Aeschylus különös nyomatékkal emeli ki az individuumot, addig Sophocles embertől vett aránytropusai alig teszik Aeschylus hasonczímű aránytropusainak egy harmadát, és ez természetes is, mert egy oly harczai férfiú phantasiájában, ki a perzsa háborúk korában élt, abban a korban, mikor még úgyszólván mindent a személyes vitézség döntött el a harcz terén, mondom, egy oly férfiú phantasiájában mindenestre jobban kimagasodik az individuum, mint egy olyanból, ki Pericles korszakában sokáig élvezte a béke áldásait. Igen sajátos az az eltérés, melyet Euripidesnél veszünk észre ebben a tekintetben. Jóllehet fenmaradt művei körülbelül háromszor oly nagyok, mint Aeschyluséi (ide számítva mindkét költőnek fragmentumait is), mégis embertől vett aránytropusai Aeschylus hasonczímű képeinek csak felét, tehát aránylag csak egy hatodrészt teszik, míg synecdochéi és metonymiai több mint még egyszer oly számosak: tehát kimagasodik ugyan Euripidesnél is az individuum, de egészen máskép, mint Aeschylusnál. A marathoni hős, a hazája szabadságáért lelkesülten harczoló költő phantasiájának virágaival ékesíti föl harczosát; Athenae dúlt kedélyü, skeptikus dramatikusa, ki hazáját a hatalom legmagasabb fokán, majd a megsemmisülés örvényének közelében látja, ki előtt a társadalom és az ezt alkotó egyén az ő számtalan, a józan észnek minduntalan ellentmondó

szenvédélyeivel és vágyaival kimagyarázhatlan problema gyanánt állanak, folyton szaggatja synecdochéival, és bonczolja metonymiáival az embert. És hogy a nő elvetemültsége, miről saját szomorú tapasztalatai alapján győződött meg, csakugyan mélyen sértette nemes jellemét, és rendkívül epéssé tette a nő irányában kedélyét, annak mélyebben fekvő pszichologiai bizonyítékául szolgálhat az a számos (huszonnégyféle) metonymia (B. 60—83), melyben ő az »ágyat« a nemi életre vonatkozó legkülönbözőbb és legmerészebb fordulatokban használja.

Míg Sophoclesnél csak egyetlenegy árva tropust találunk a vallás és mythologia köréből, addig Aeschylus huszonhetet nyújt nekünk, daczára annak, hogy hátramaradt művei nem képezik egészen kétharmadát Sophocles megmaradt műveinek (ideszámlítva mindkét költőnek fragmentumait is). De ez is csak korszakuknak és egyéniségöknek kifolyása: Aeschylus, kinek atyja Euphorion, az eleusisi mysteriumok papja volt, bizonyára több vallásos érzélemmel bírt, mint a rhetorika és philosophia emlőin Pericles fölvilágosodott és szabadelvű korában felnövekedő Sophocles. Tökéletesen hiszszük, hogy a miatti keservében távozott Siciliába Aeschylus, hogy annyira félre tudták őt érteni, mikor a mysteriumi titkok elárulásával vádolták, nem pedig azért, mert az ifjú Sophocles őt legyőzte! Sajátságos érdeklődéssel bír Euripides a vallás és mythologia tekintetében is. Azt vesszük ugyanis észre, hogy az e körbe tartozó és Sophoclesnél majdnem egészen elenyésző képek nála ismét előtérbe lépnek synecdochénél, metonymiánál és aránytropusoknál egyaránt. Tudjuk, hogy ő skeptikus volt, s hogy mint ilyen, sokszor kételkedett az istenség létezésében, hogy különösen idegenkedett attól a hittől, melyet a babonás nép aljasságai-
val és a mythologia költött izetlenségeivel elferdített; de észrevehetjük egyes nyilatkozataiból azt is, hogy ő, mint az nagy és poetikus szellemeknél elő szokott fordulni, lelke mélyében mégis alkotott magának egy, habár legfőbb korrajzaiban is bizonytalan bálványt. Mert bármennyire fokozták mindennemű pessimistikus tapasztalatai kételkedését, még sem tört meg annyira (a mint az különösen a Bacchaek tendenciájából kiviláglik), hogy ne tudott volna hinni egy titokszerű hatalomban, mely ezt a chaotikus világot kormányozza, és mely előbb-utóbb

igazságot szolgáltatva, megadja a jónak a jutalmat és kiméri a rosszra a bűn tetést. Midőn erre a saját maga által sem eléggé ismert, de mégis hitt istenségére gondol, használja a vallás és mythológiából vett aránytropusait, fölékesíti kevés, de gondosan őrzött virágaival gondolatait: hitének ezek a világosabb, szebb perczei. De ha kedélye elborul, ha kételkedés dúlja szívét, akkor pessimistikus hangulattal mond »áldozatot« és »átkot« »oltár« helyett, »leölést« »áldozati juh« helyett, »vért« »fölkáldozás« helyett, »az elesettnek vérének« az »italáldozat« helyett, szóval; a synecdoche és metonymia fegyvereivel támadja meg a köznapi vallást.

Aeschylusnál korszakához és jelleméhez képest a versenyjátékok, a háború és az állami élet is jóval nagyobb szerepet játszanak, mint Sophoclesnél, s nagyon helyesen mondja Curtius Ernő (a görögök történetének 2., 266. lapján), hogy Sophocles ép oly kevésbé idegenkedett a nyilvános élettől, mint Aeschylus, hanem ő egészen költő volt, s nem volt hajlandó állami teendőkkel és pártoskodásokkal zavarni szellemének vidám nyugalmát. Euripidesnél szintén kevés az ide vonatkozó aránytropus, de előtérbe lép a synecdoche és metonymia, a mi azt bizonyítja, hogy Euripides, mint elmélkedő költő, gondolkodott ugyan háborúról és állami ügyekről (a mint hogy az különösen Supplices, Heraclidae, Helena és Orestes című darabjainak tendenciájából is kitűnik), de nem érzett rokonszenvet irántok.

Érdekesek Aeschylusnak az orvostudományból vett meglehetősen számmal előforduló aránytropusai. Oly föltűnően hatásosak és élesek azok, hogy önkénytelenül arra a gondolatra jutunk, hogy a marathoni, artemisiumi, salamisai és plataeai heves harcok egy költői fogékony kedélyre való rendkívül mély benyomásainak kifolyásai. Bizonyosan látta a költő a derék görög harcosokat egymásra dőlni iszonyú fájdalmak között, s tán szemtanúja is volt ama megható marathoni epizódnak, mikor testvére Cynaegirus, ki egy menekülő perzsa hajót lelkesültségében kezével vélt visszatartatni a parton, az ellenség fegyvereitől összevagdálva bukott a tengerbe!

Az ember, vallás, mythologia, versenyjátékok, háború, állami élet és orvostudományból vett aránytropusoknak Aeschylus-

lusnál előforduló föltűnő nagy száma határozottan tanúskodik tehát a perzsa háborúk korának és egy abban élő genialis költőnek korával mindenben congenialis szelleméről, míg az a körülmény, hogy a testgyakorlás, táncz, ének, zene, költészet, építészet, szobrászat, festészet, kovács-mesterség, vadászat, halászat, lótenyésztés és lóverseny, baromtenyésztés, kertészet, szőlőművelés és a kereskedelem aránylag véve első sorban Aeschylusnál, de Sophoclesnél és Euripidesnél is meglehetősen szerepet játszanak, a nagy attikai korszakra utal, melyben a békének ez művei oly hatalmas lendületet nyertek, és oly nagyszerű virágzásnak indultak.

Aeschylusnak és Sophoclesnek a hajózásból és a természetből vett képeik oly számosak, oly szépek, oly nagyszabásúak és hatalmasak, hogy lehetetlenség egyrésztől észre nem vennünk, mint ragyog felénk műveikből Athenae nagy tengeri hatalma, s be nem látunk, mint ragyogtatja azt két hazájára büszke költő felénk, más részről meg nem tapasztalunk, mint szerette e két költő a természetet, minél szebbet és nagyobbab a földön, talán hazájokat és nemzetöket kivéve, alig ismertek. Euripidesnek ide vonatkozó tropusai számra nézve aránylag megegyeznek a Sophocleséival (mert Aeschylus e tekintetben is első helyet foglal el), de a hajózásból vett képei inkább Aeschylus képeinek utánzásai (mint azt már Schwartz is helyesen észrevette), míg a természetből merítettek bizonyos chablonszerűséget árulnak el. Ebből természetesen az következik, hogy Euripides már nem gondolt oly önérzettel Athenae tengeri hatalmára, és nem is szerette úgy a természetet, mint két előde.

Főnnebb említettük, hogy Aeschylus ránk maradt művei nem képezik egészen Sophocles hátramaradt műveinek két-harmadát, s ennek daczára Aeschylus aránylag több mint még egyszer annyi aránytropussal, míg Sophocles, ismét csak aránylag számítva, jóval több synecdochével és metonymiával bír. E tény határozottan azt bizonyítja, hogy Aeschylus phantasiája sokkal dúsabb, míg Sophoclesnél a reflexió túlnyomó. Ezzel természetesen nem azt akarjuk mondani, hogy Aeschylus nagyobb költő Sophoclesnél, ellenkezöleg! Épen azért, mivel Sophoclesnél a reflexió túlnyomó, tartjuk őt nagyobb

tragikusnak is. A reflexió az, melynek segítségével a dramatikuss a cselekvényt szövö, a jellemek összeütközését s a catastrophiát, tragicumot előidézi, de nem a phantasia. Az inkább a lyra s különösen az epos körébe tartozik, míg a drámában háttérbe szorul a reflexió előtt, minek leghatásosabb költői kinyomata a synecdoche és metonymia. Innen van az, hogy e két tropust a dialogusban találjuk, ott, hol cselekvény és conflictus van, szóval: e kettő a dialogus fegyvere. Még nagyobb különbséget találunk, ha Euripides tropusait hasonlítjuk össze az Aeschyluséival. Jóllehet hátramaradt művei, mint említettük, körülbelül háromszor oly nagyok, mint az Aeschyluséi, mégis aránytropusai nem számosabbak az Aeschyluséinál, de synecdochéje és metonymiája körülbelül ötször annyi, vagyis aránylag számítva, aránytropusai egy harmadát teszik az Aeschyluséinak, de synecdochéja és metonymiája majdnem még egyszer annyi, mint az Aeschylusé, azaz: Euripidesnek phantasiája kisebb nemesak az Aeschylusénál, de a Sophoclesénél is; reflexiója azonban nagyobb nem csak az Aeschylusénál, de a Sophoclesénél is. Ezzel ismét nem azt akarjuk mondani, hogy Euripides még Sophoclesnél is nagyobb tragikus. Ha egy költőnél a reflexió annyira túlnyomó, hogy gondolatok alakjában lépten-nyomon fölüti fejét darabjaiban, akkor az többé nem edző, hanem erjesztő szere költeményeinek. És így van ez Euripidesnél, kit nem ok nélkül neveztek a régiek *σχημικός μιλόσοφος*-nak, hiszen ő, mint Bernhardy mondja, a költészetet reflexiójának organumává tette.*) Ha tehát Aeschylust, tekintve hatalmas phantasiáját, joggal nevezzük a világ legplastikusabb tragikusának, akkor Euripidest, a *ὁ ἐπὶ σχήμας μιλόσοφος*-t teljes joggal nevezhetjük a világ legbölesebb tragikusának. És Sophocles, kinek phantasiája nem oly rengeteg mint Aeschylusé, reflexiója nem oly túlságos, mint Euripidesé, kiben a görög szellem legmagasztosabb erői egyesültek a legszebb harmoniával egy ideális egységgé, már csak tropusairól ítélve is a görögök legnagyobb tragikusa.

*) Túlzottan állítja erre vonatkozólag Suidas, hogy azért, mert Anaxagoras sorsán ökulva, csak is így vélte magát biztosnak bölcselkedésében az üldözéstől.

Az imént mondtuk, hogy a *synecdoche* és a *metonymia* a *dialogus* fegyvere. Nem oly számosak ugyan, de élesebbek e fegyverek *Aeschylus*nál mint *Sophocles*nél, és a mellett hogy legszámosabbak, a legélesebbek is *Euripides*nél. Mert ha pl. *Sophocles* így beszél: »sebesebben jöttem, semmint lábam akarta« (e h. én akartam), »magoktól taszították lábam csuklóját« (e h. engemet), »félek mint a vadgalamb szeme« (e h. vadgalamb), »vért (e h. tört) tartva kezében,« »kedvező lapáttal (e h. széllel) kötöttem ki;« akkor *Aeschylus*nál ilyeneket olvashatni: »gyilkosságba (e h. vérbe) mártva kardját,« »nem kis kézzel (e h. nem minden költség nélkül) építettem,« »aludt vért szívta ki a gyilkosságból« (e h. a meggyilkoltnak testéből), »fegyverre szólítja a kiabálást« (e h. a lázadó polgárokat), »a *byblus* gyümölcse nem győzi le a halászt« (e h. az *aegyptusi* nem győzi le az *argosit*), »barátaim nyaktekerésére (e h. barátaim után való vágyamra) emlékeztetél;« és *Euripides*től ezeket hallhatjuk: »bátorodjatok, kiútván a húsból (e h. magatokból) a félelmet,« »rajta, most az *ajtóra* teszem hallásomat« (e h. fületem), »kipihentetik a nőlábu lépést« (e h. a fáradt tagokat), »kilehelte életkorát« (e h. lelkét), »oh te nemes együttnyugvás (e h. feleség), *Nereus* szülötte légy üdvöz,« »sötétséget (e h. takarót) borítok fejemre,« »járj a hazatérő lábon« (e h. térj vissza), »vérző idegekkel vérezve be a szomorú átkot« (e h. oltárt), »máglyán áldozta föl a juhgyilkolás vére« (e h. az áldozati juhot), »átvéve atyja kezéből a villámdobásokat« (e h. a villámokat), »hanem étkezés idején dobom rájok a lándzsát« (e h. támadom meg őket lesből), »lándzsahegyre (e h. párbajra) keltek,« »kiesvén vetett úgyából« (e h. elűzve szülőföldétől), »a kapuőrök zárai (e h. kapuőrök) befogadtak,« »készen áll a hajónak evezőkkel jól ellátott vízbesogtatása« (e h. az evezőkkel jól ellátott hajó) »az éj vagy a szem idején (nappal) kényszerített téged?« E példák, azt hiszem, eléggé kimutatják a *synecdoche* és *metonymia* fokozatos élesedését a három költőnél. — *Aeschylus*nál hat, *Sophocles*nél hét, *Euripides*nél nyolcz categoriát találunk a *synecdoché*ből; *Aeschylus*nál kilencz, *Sophocles*nél tizenkét *Euripides*nél tizennégy categoriát a *metonymiá*ból. *Aeschylus*nál nincs meg a *synecdoché*ből a vallás, háború, lótenyésztés

és lóverseny, meg a természetből az állatok categoriája, a mi *Euripides*nél van meg, de meg van nála a ház categoriája, a mi *Euripides*nél nincs meg; *Sophocles*nél hiányzik a háború és az állami élet categoriája, a mi *Euripides*nél van meg, de meg van nála a földművelés és a természetből az általános természeti sajátságok categoriája, a mi *Euripides*nél hiányzik. *Aeschylus*nál nincs meg a *metonymiá*ból az emberi tettek és cselekedetek, a táncz, zene, szövés mestersége, lótenyésztés és lóverseny, szőlőművelés, meg a természetből az állatok, a víz és a meteorologiai tünemények categoriája, a mi *Euripides*nél van meg, de meg van nála a ház categoriája, a mi *Euripides*nél nincs meg; *Sophocles*nél hiányzik az emberi tettek és cselekedetek, a táncz, zene, szövés mestersége, lótenyésztés és lóverseny categoriája, a mi *Euripides*nél van meg, de meg van nála a ház, vadászat, méhtenyésztés meg a természetből a tűz categoriája, a mi *Euripides*nél hiányzik. Ezekből az adatokból azt látjuk, hogy a *synecdoche* és *metonymia* categoriáinak számára nézve inkább *Sophocles* és *Euripides* hasonlítanak egymáshoz: ez a korszellem kifolyása; magokra az egyes categoriákra nézve inkább *Aeschylus* és *Sophocles*; ez az egyéni szellem kifolyása. — Azt sem akarjuk még említés nélkül hagyni, hogy két egynemű (egy categoriához tartozó) *metonymiá*nak összeolvadását *Sophocles*nél egyszer se találtuk, *Aeschylus*nál egyszer a *Supplices* 671. sorában (l. illető dolgozatomban B. I. 41. pontját), *Euripides*nél négyszer: *Hipp.* 154, *Troad.* 826—831, *Suppl.* 579, *Heracl.* 275—276 (B. I. 78, 32, 10, 9). Két különemű (különböző categoriához tartozó) *synecdoché*nek vagy *metonymiá*nak összeolvadásával *Aeschylus*nál és *Sophocles*nél nem találkoztunk, *Euripides*nél egy ilyen *synecdoché*vel a *Troad.* 1331—1332. soraiban (A. I. 13), és egy ilyen *metonymiá*val *Hec.* 129—131. soraiban (B. I. 61). — Különös saját-sága még *Euripides*nek az is, hogy szeret egymás mellett és egymás után több egynemű *synecdoché*t és *metonymiá*t használni.

Azt mondtuk, hogy *Aeschylus* phantasiája sokkal dúsbabb mint a *Sophocles*é. — Nem csak dúsbabb, de sokkal hatalmasabb is. Nem ok nélkül nevezi ő drámáit *Homerus* lakomája morzsáinak: meglátszik ez aránytropusain is. Phantasiája

egészen rokon az eposz plastikus phantasiájával, s oly erősen él benne, hogy hatalmas képei az epikus szellem colossalis romjai gyanánt tűnnek föl. Egy oly költő, kinek pl. a versenytájakból vett aránytropusaiból egy egész plastikus képet alkotunk: a midőn látjuk a versenytér, annak kettős futópályáját, a harcbírákat s a futni induló versenyzőket, másrészt meg látjuk a birkózót, a mint háromszor összecsap versenytársával, a mint azt földre teríti s a mint a legyőzött helyébe egy másik lép a versenytérre, hogy a győztesel megmérkőzhessen; egy oly költő, ki a fátyolt, menyasszonyt, nézést, lélekzést, fölugrást, napfényt és csapódó hullámot, ki a hajót, istenfélő férfiút, gonosz hajóst, melegséget, idegent megvető, istenről megfélemedező polgárokat, ostort és vadászhalót, ki a kicsinyeitől megfosztott, fészkből légből emelkedő, ijedten körben repülő keselyűt, evezőt, evezést és bevándorlottat, ki az anyjától elrabolt, bárányokat szétmazzangoló, növekedő, vérengző természetű oroszlán-kölyköt, csecsemőt, áldozó papot, csöndes tengert, löveget és virágot, — szóval: ki a költészet *polychromiája*-ként oly különböző elemeket alkot egy képpé, mondom, egy oly költő valóban hatalmas plastikus szellemmel bírhatott. Mily különbséget találunk e tekintetben közte és Sophocles közt! Képei sokkal kisebb szabásúak: a tenger áramlata, dühöngő thraciai szelek, Erebus, feketés homok és a hullámoktól korbácsolt tengerpart; a hajó ingása, fej és a tenger mélysége; a szomorú hangu madár és a kicsinyektől kifosztott fészek; a havas tél, termékeny nyár, zordon éj fénylő nappal, viharos szelek, nyögő tenger és a mindent legyőző álom; ezek, igaz hogy szintén igen szép, de jóval kisebbszertű képei, melyek alig vannak itt-ott egy-egy különböző elemmel vegyítve: a költészet *polychromiája* nála majdnem egészen kivész, a mint hogy általában véve mondhatjuk, hogy a mily mértékben fejlődött a görögöknél a plastikus szellem az építészetben és szobrászatban, oly mértékben enyészett az a költészetben. És ha végig nézünk Euripides következő képein: a versenytájak, a győzelem, a stadium kezdetét és végét jelölő vonal és a stadiumon való fordulat; a zsarnok, a lázadó polgárok, az énekmester, a Músa, a szél, a hajós és a kormánylapát; az őz, a vadászás, a kerítés, a háló és a kutyákat uszító vadász; a

sörényét felborzaló, ágaskodó és a lovast földre terítő ló; a mező, a tavasz, a kalász és annak leszakasztása; a hajós, a leküzdhető zivatar, a kormánylapát, a vitorla, a hajó fenekén összegyűlt víz, a dühöngő zivatar, a magát megadó hajós és a rohanó hullámok; a sebes hajó vitorlájának szétszakadása, a csapódó, heves és vészthozó hullám; a meredek szikla, a csepő víz és a sírás; a vadállat, a szikla, a rabszolga, az oltár, a város, a félelemből való guggolás és a vihar; az aether, a nyár, a napfény, a vihar, a sötét felhő, a mag, a csöndes tenger és a heborulás, mondom: ha végignézzünk Euripidesnek e képein, azt tapasztaljuk, hogy ő, kinek phantasiája kisebb nemcsak az Aeschylusénál, de a Sophoclesénél is, aránytropusaiban Aeschylus aránytropusainak nagyságát utánozza, mint azt már a hajózásból vett képeiről is megjegyeztük. — Aeschylusnál legnagyobbak a természetből, Sophoclesnél és Euripidesnél inkább a hajózásból vett aránytropusok. — Mind a három tragikusnak közös jellemvonása, hogy szeretnek egymás mellett és egymás után több egyenemű aránytropust használni.

Aeschylusnál huszonnégy, Sophoclesnél és Euripidesnél huszonnégy kategóriát találunk az aránytropusokból. Aeschylusnál meg van a testgyakorlat, költészet, szobrászat és kovácsmesterség kategóriája, a mi Euripidesnél nincs meg; Sophoclesnél meg van a testgyakorlat, költészet, szobrászat és kovácsmesterség kategóriája, a mi Euripidesnél hiányzik, de nincs meg nála a vallás, tánc, ének és festészet kategóriája, a mi Euripidesnél van meg. Ebből az egybevetésből az következik, hogy az aránytropusok kategóriáinak számára nézve inkább Sophocles és Euripides hasonlítanak egymáshoz: ez ismét a korszellem kifolyása; magokra az egyes kategóriákra nézve inkább Aeschylus és Sophocles: ez ismét az egyéni szellem kifolyása.

Euripides phantasiájának még egy igen jellemzőes sajátosságát akarom kiemelni. — Nehány darabjánál (Rhesus, Cyclops, Andromache és Iphigenia Tauricánál) épen nem, nagyobb részénél (Hecuba, Ion, Supplices, Heraclidae, Hercules, Electra, Phoenissae, Bacchae és Iphigenia quae est Aulide-nél) csak hozzávetőleg lehet ugyan megállapítani a keletkezési időt, hanem ha elfogadjuk fennmaradt darabjainak

következő, egészben véve helyes időrendjét: Rhesus, Alcestis, Cyclops, *) Medea, Hippolytus, Andromache, Hecuba, Ion, Supplices, Heraclidae, Hercules, Troades, Electra, Helena, Phoenissae, Orestes, Bacchae, Iphigenia Taurica és Iphigenia quae est Aulide, akkor, számba nem véve a nagyon is problematikus gazdáju Rhesust (melyet, ha csakugyan az Euripidesé, egy Homerus alapján meginduló, metaphorákkal dúsan felpiperézett, soron kívül álló gyöngé kezdetnek kell tartanunk), azt vesszük észre, hogy Euripides Alcestisnél kevés aránytropussal kezd, sokat mutat Medeában, fokozatosan ereszkedve, igen keveset Hecubában, egy Ionnál való kis emelkedés és a Heraclidáékig terjedő fokozatos ereszkedés után ismét sokat a Troadesben, keveset a Phoenissaeben, sokat a Bacchaeben és keveset a két Ighigeniában, szóval: phantasiája négy ízben emelkedik, és négy ízben lehad. Nemcsak művei sorrendjében, és, ha helyesen következtethetjük ebből, összes költői működésében mutatkozik ez a sajátságos jelenség, hanem még egyes műveiben is, mint pl. Andromacheben, Troadesben, Electrában, Orestesben, de különösen Ionban, hol mondhatni tökéletes szabályszerűséggel dagad és apad a képek száma. Sophoclesnél és különösen Aeschylusnál a legnagyobb egyenletességet találjuk e tekintetben. Tehát Euripidesben, mint Curtius is mondja (3, 75), nem volt igazi enthusiasmus, ő csak erővel tudott szabadulni a folytonos reflexió nyűgétől, csak erőszakkal tudta koronkint magasabb szárnyalásra birni *lohadó phantasiáját*.

Még a polychromiáról, hasonlatról, allegoriáról, a kétféle képből álló csoportokról és a kettős képről akarok valamit mondani.

A polychromia, több különböző categoriához tartozó képnek egy képpé való összeolvadása. Ha pl. Euripides a Supplices 267—269. soraiban allegorice így szól: A vadállat is menedéket talál a szírtek között, a rab is az istenek oltárainál, a város is város mögé vonhatja meg magát, ha vihar

*) Tekintetbe véve, hogy a Cyclopsban is kevés a kép, mint Alcestisben, különösen azért helyeztük utána, mert benne is ugyanaz a vidám frissesség észlelhető (Hercules és Silenus), mely később, úgy látszik, egészen elenyézik Euripidesnél.

fenyegeti (azaz: mindenkinek lehet reménye baj esetén segítségre), akkor ő az állatok, általános természeti sajátságok, állami élet, vallás, ember és hajózás categoriáihoz tartozó képekből alkot egy nagyobb, polychromikus szin pompában ragyogó képet.

A polychromia számára és nagyságára nézve első helyen áll Aeschylus, utána jön Euripides, ki ebben épen úgy utánozza nagy ellenfelének nem nagy, de élesen kiemelkedő tulajdonait, mint az aránytropusok nagyságában és a hajózási képekben. Aeschylusnál legtöbb polychromia fordul elő az ember, háború, hajózás és természetben, különösen az állatok és meteorologiai tünemények categoriáiban (még a vallás és mythológiánál is előfordul egy-egy); Sophoclesnél a hajózás és az állatok categoriáiban; Euripidesnél szintén a hajózás és az állatok categoriáiban, továbbá az általános természeti sajátságoknál kettő és az állami életnél egy nagy.

Legtöbb hasonlat van Aeschylusnál, azután Sophoclesnél és Euripidesnél; legnagyobb, legpolychromikusabb és legnagyobb polychromiával bír a hasonlat Aeschylusnál (l. illető értekezésem C. XXVII. 1.; XXVIII. b. 23. és 46. pontjait) és Euripidesnél (C. XV. 11.; XXIII. 27. 60.), azután Sophoclesnél.

Legtöbb allegoria van Aeschylusnál, azután Sophoclesnél, legkevesebb Euripidesnél; legnagyobb az allegoria Sophoclesnél (l. illető értekezésem C. XXIV. f. 12. pontját), azután Aeschylusnál és Euripidesnél; legpolychromikusabb Aeschylusnál és Sophoclesnél, azután Euripidesnél; legnagyobb polychromiával bír az allegoria Euripidesnél (C. XIV. 3.), azután Aeschylusnál és Sophoclesnél.

A kétféle képből álló csoportok úgy keletkeznek, ha a synecdoche és aránytropus, vagy a metonymia és aránytropus vannak oly szorosán összefűzve, hogy egy sajátságos egészet képeznek. Pl. Euripides Hippolytusának 1224—1226. soraiban a hirnök Hippolytus megbokrosodott lovairól azt mondja, hogy: rohannak, nem hajtva a hajókormányos kezére. Itt a hajókormányos metaphorice és a kéz synecdochice áll a lovat hajtó Hippolytus helyett, és mind a kettő egy sajátságos egy-

séget képez. Ilyen csoport van Aeschylusnál tizennyolcz, ¹⁾ Sophoclesnél öt, ²⁾ Euripidesnél harmincz. ³⁾ Ha jobban megsejmeljük ezeket a csoportokat, azt vesszük észre, hogy Sophoclesnél egyensúlyban van ugyan a metonymia és aránytropus, de Aeschylusnál tizenegyszer van a synecdoche vagy metonymia több aránytropus között; Euripidesnél kilencszer egyensúlyt veszünk észre, de tizennégyszer az aránytropus van több synecdoche vagy metonymia között, tehát: Aeschylus synecdochével és metonymiával ad élt aránytropusainak, Euripides inkább aránytropusokkal ékesíti synecdochéit és metonymiáit.

A *kettős kép* valamely szó synecdochicus vagy metonymicus értelmének metaphoricus használatából keletkezik. Pl. Euripides Phoenissaeinek 1380—1381. soraiban előforduló, Eteoclesnek és Polynicesnek párbajáról szóló következő hasonlatban: »mint vadkanok, élesítve álkapuzájukat, csaptak össze« az álkapuzá synecdochico áll a fog helyett, és a metaphoricice a kard helyett. Ily merész kép Aeschylusnál háromszor, ⁴⁾ Sophoclesnél egyszer, ⁵⁾ Euripidesnél hatszor ⁶⁾ fordul elő.

¹⁾ Pr. 1. Suppl. 1007. synecdoche és aránytropus; Sept. 52., 53., 63—64., 122., 416., 448., 498., 839., Pers. 406., Ag. 48., 439., 740., 1115., 1309., 1357., 1418. metonymia és aránytropus. (L. illető értekezésemet.)

²⁾ Ai. 651., O. T. 706., Ant. 30., Trach. 507—508., 914. metonymia és aránytropus. (L. illető értekezésemet.)

³⁾ Hipp. 1224., Or. 171., 302., 1269., Phoen. 699., 834—835., 1580., Hel. 667., 1452., El. 138. synecdoche és aránytropus; Rhes. 431., 446., Med. 641—642., 673., Hipp. 153—154., Andr. 471., Troad. 44., 671., Hec. 1210. Or. 36., Phoen. 1281., Suppl. 449., Heracl. 822., 834., Ion. 64., Hel. 192., El. 1155., Iph. T. 1346., Iph. A. 960., Fr. 524. metonymia és aránytropus. — Hec. 1025—1026. soraiban synecdoche, metonymia és aránytropus vannak egy csoportban.

⁴⁾ Suppl. 635—636. (C. XXIV. 23.), Ag. 1018. (C. XXVII. 14.), 1655. (C. XXIV. 31.). (L. illető értekezésemet.)

⁵⁾ Ai. 140. (C. XXIV. b. 14.). (L. illető értekezésemet.)

⁶⁾ Med. 1281—1282., (C. XX. 28. 1.), Phoen. 329—330. (C. XVII. 16.), 1380—1381. (C. XXIV. b. 35.), Ion. 1094—1095. (C. XX. 28. 6.), Bacch. 1026—1027. (C. XX. 28. 7.), Fr. 423. (C. XX. 33.).

E kettős képek közül talán némileg kétségbe vonhatók azok, melyekben a szántást meg a nyarat jelentő szavaknak vetés (Sant) értelemben való használatát költészeti értékkel bíró metonymiáknak tekintetem, holott nem lehetetlen, hogy a tragikusok idejében már elkoptak és a nyelv metonymiáivá lettek; tény az, hogy a fenn említett két szónak ily módon való metonymicus használata csak a költőknél mutatható ki.

Ez az, mit a három tragikus tropusainál, egyenként megvizsgálva őket és egymással összehasonlítva, figyelemre méltónak találtam.

És midőn most a tekintetes Akadémiától alkalmatlanságomért bocsánatot kérve befejezem értekezésemet, bevallom, hogy nem a czélt ért munkálkodó megelégedettségével, hanem a továbbra is kutatni akaró érdekeltségével teszem le tollamat. Mit mutat a többi görög dráma? mit az epos? mit a lyra? mit a görög költészettel összehasonlítva a latin? mit a classicus ókor költészetével szemben az újabb kor költészete, különösen nálunk Tompa, Petőfi, Arany? ezek azon kérdések, melyek önkénytelenül fölmerülnek lelkemben. Tudom, hogy a felelet csak hosszas és kitartó munka után adható meg, de azt hiszem, hogy e kérdések helyes megoldása a költészet összehasonlító tropikájához vezethetne, melyhez ez a dolgozat csak adalékot akar szolgáltatni.

FÜGGELÉK.

A tropusokra vonatkozó újabb irodalom.

Általános érdekű munkák.

1. *C. C. Hense*. Poetische Personification in griechischen Dichtungen mit Berücksichtigung lateinischer Dichter u. Shakspeare's. Két részben. Halle. Az árvaház könyvkereskedésében. 1868. Első rész XXXII, 286 oldal.

2. *G. F. H. Coenen*. De comparationibus et metaphoricis apud Atticos paucertim poetas. Utrechti dissertatio. 1875. 150 oldal. A görög tragikusoknak és Aristophanesnek hasonlatait és metaphoráit állítja össze (nem ugyan egészen kimerítően) a következő öt csoportban: 1. A természet (madarak, más állatok u. m.: a kutya, ló, oroszlán, aztán a növények, fák, virágok, levegő, szél, vizek). 2. A hajózás. 3. Az ipar (fonás, szövés, építés, esztergályozás, ácsmesterség, festés, írás, mérés, főzés). 4. A játékok, zene, birkózás, gymnastika, nyíllal való lövés. 5. Oly képek, melyek nem tartoznak valami határozott kategóriába. Az egyes helyek magyarázására fölhasználja a többi comicusok fragmentumait, a lyrikusokat és prosaikusokat, különösen Platot.

2. *L. Morel*. De vocabulis partium corporis in lingua graeca metaphorice dictis. Genevae. 1875. 88 old.

Elősorolja a testrészeket jelentő metaphoricusan használt görög szavakat, és kiemeli öt pontban azokat a dolgokat, melyek az illető szavak által metaphoricusan fejeztetnek ki. Az öt csoport a következő: 1. A természet tárgyai. 2. Magok a testrészek (ez esetben t. i. más testrészt jelentő szavakkal kifejezve). 3. Házi eszközök. 4. Philosophiai, matematikai, grammatikai, rhetorikai, és zenészeti abstracták. 5. Tulajdon-

nevek. Az összeállítás közben azonban nem különbözteti meg a pusztá nyelvszokáson alapuló és költészeti tropikus kifejezéseket.

4. *C. C. Hense*. Beseelende Personification in griechischen Dichtungen mit Berücksichtigung lateinischer Dichtungen und Shakspeare's. Első rész. A parhimi nagyhercegi Friedrich-Franz-Gymnasium programja. Gerlach könyvnyomdája. 1874. 30 old.

Rendszerbe szedve nyújt számos oly példát a görög költészetből, melyekben élettelen tárgyak vagy abstract fogalmak életbeli tulajdonságokkal (érzés, szeretet, gyűlölet stb.) fölrházva személyesítettnek.

5. *C. C. Hense*. Beseelende Personification in griechischen Dichtungen mit Berücksichtigung lateinischer Dichter und Shakspeare's. Második rész. Schwerini gymn. progr. 1877. 54 old.

Az előbbi munkában összegyűjtött anyagnak tovább való földolgozása. Szerző szerint a personificatio háromféle: plastikus, ha mintegy alakokat teremt; lélekadó (beseelend), ha élettelen tárgyaknak vagy abstract fogalmaknak gondolkodást, érzést, általában lelki jelenségeket tulajdonít; és plastikusan lélekadó, ha az alakteremtés mellett még lelket is önt a lélektelenbe.

6. *F. Brinkmann*. Die Metaphern. Studien über den Geist der modernen Sprachen. 1. Bd. Die Thierbilder der Sprache. Bonn. Marcus. 1878. VII. 600 old.

Nagy olvasottságról tanuskodó, kitünő munka. Mint már a czimből is láthatjuk, nem a költészetnek, hanem a nyelvnek metaphoráival vagyis a szavak metaphoricus értelmével foglalkodik. Ebben az első kötetben azon metaphorákat állítja össze, melyek a házi állatoktól vannak véve. Tárgyalás közben szellemes megjegyzéseivel igen érdekesen jellemzi az egyes népeknek ily módon mutatkozó meglepő nemzeti sajátosságukat.

A tragikusokra vonatkozók:

7. *Radtke*. De tropis apud tragicos Graecos. Berolini. 1865. 36 old.

8. *J. Rappold*. Die Gleichnisse bei Aischylos, Sophokles und Euripides. Három részben. A klagenfurti gymn. 1876--1878-iki programjaiban.

Az első részben (44 old.) grammatikai szempontból és külső alakjukra nézve tárgyalva a három görög tragikus hasonlatait a következő eredményekre jut: Sophokles és Euripides körülbelül egyenlő számú hasonlattal, Aeschylus aránylag a legtöbbel bír. Ritkán fordul elő több hasonlat egymás után, hasonlatcsoportok nincsenek. A tragikusok ott használják leginkább a hasonlatokat, hol részletesen írnak le, tehát a lyrikus helyeken és a hírnöki jelentésekben. A hasonlat nagysága egy szótól egy egész hosszú mondatig terjedhet. Az egy szóból állókat Aesch. és Eur. szereti, ez utóbbi még a rövidített mondatokat is, Sophokles a rövid, de teljes mondatokat. — A tulajdonnévből álló hasonlatnál lehet individualisáló artículus is, a többi nevek rendszeren artículus nélkül állanak. A hasonló és összehasonlított dolog rendszeren egy s ugyanazon számuak. A hasonlatok többnyire mondatrészek, néha mellérendelt s még ritkábban alárendelt mondatok. Az összehasonlítás a következő szavakkal: ἴσος, ὁμοιος, ὀϊος, ἄπειρ, ἄτε, ὤς, ὡσπερ, ὡσεὶ, ὡσπερεὶ, ἀπερεὶ, ὅπως, ὡστε, továbbá comparativusokkal, δὴν végű adverbiumokkal, τρόπον, δίζην szavakkal, igékkel, sőt egyszer (fr. 154) egy egész mondat is történik. A δίζην szót különösen Aesch. szereti, ki azt 28-szor használja, míg Soph. 2-szer, s Eur. csak egyszer.

A második (36 old.) és harmadik (47 old.) részben szerző a hasonlatokat azon terek szerint állítja össze, a melyekből merítve vannak, és a következő fontosabb megjegyzéseket teszi: A hajóval nagyobbára az emberi bajok és szerencsétlenségek hasonlítottatnak össze, ritkán a szerencse. Legtöbb ilyen képe van Euripidesnek, azután Aeschylusnak. Mivel a keletiek a terhet fejükön szokták hordani, az több mostoha sorsra vonatkozó kifejezésre adott alkalmat. A terekre nézve, honnan a hasonlatok vannak, nincs eltérés a tragikusok közt. Legtöbb van a természetből (s itt külön az állatországból), azután a hajózási életből és emberből véve. A politika és háboru nem nyújtott sok képet, mert ezek nem költészeti tárgyak és mert Homerus sem használt ilyeneket. Hogy Eur. hasonlatai néha kissé meszterkéltek, annak oka az, hogy neki újakat kellett föltalálni, miután a régiek már erejüket veszítették.

Aeschylus.

9. *Sven Dahlgren*. De imaginibus Aeschyli. I. Stockholmi dissertatio. 1877. 105 old.

A hasonlat és metaphoráról szóló bevezetés után csoportosítja a képeket a terek szerint, melyekből vétettek, u. m.: 1. Élettelen tárgyak. 2. Növények, fák és a mit a föld növel. 3. Az állatok. A dolgozat még befejezetlen. Megjegyzéseiből ezeket említjük föl: Visszautasítja Bernhardy azon nézetét, mintha Aesch. orientalis luxussal használta volna a képeket. Schneidewin ellen megjegyzi, hogy Aesch. és Soph. képei közt nincs lényeges különbség.

10. *H. Rütter*. De metonymia abstractae notionis pro concreta apud Aeschylum. Hallei diss. 1877. 30 old.

Bebizonyítja, hogy Aesch. gyakrabban használ abstract fogalmat concret helyett mint Soph. és Eur.

Sophocles.

11. *Lueck*. De comparationum et translationum usu Sophocleo. Pars I. A neumarki gymu. programja 1878. 16 old.

Ez alkalommal csak a földművelésből vett képeket és hasonlatokat állítja össze s azt gyanítja, hogy Sophocles, tekintve azt, hogy ő minden földművelésre vonatkozó dolgot részletesen ismer, talán Triptolemus című drámájának szerzésekor e tárgyat specialisan tanulmányozta.

Euripides.

12. *Elömar Schwartz*. De metaphoris e mari et re navali petitis quaestiones Euripidaeae. Kieli diss. 1878. 54 old.

Systematikusan összeállítja a tengerből és hajózásból vett képeket, u. m.: 1. A tenger. 2. A háborgó tenger. 3. A esöndes tenger. 4. A hajó és részei meg a hajóhoz tartozó eszközök. 5. A hajó utja. Eur. metaphoraiban különösen ezeket a szokat használja: βόλος, ἐκπεῖν, ἐφορὰς, ἐρητιλίζειν, ἐρέσσειν s különösen πτερυλός-t. A hajózási képek használatára nézve inkább hasonlít Eur. Aeschylushoz, mint Sophocleshez.